

POLITIET

POLITIDIREKTORATET

Utlendinger og kriminalitet

Kontroll, metode og sanksjoner

Copyright © Politidirektoratet

Veileder

Forord

Rask behandling av straffesaker sammen med en effektiv bruk av hjemlene for bort- og utvisning i utlendingslovgivningen vil kunne forebygge og redusere kriminalitet. Dette vil også kunne hindre en uthuling av- og et misbruk av asylinstituttet.

Denne veilederen er en revidert utgave av håndboken «Kriminalitet begått av asylsøkere og andre utlendinger med tidsbegrenset opphold» som i 2002 ble utarbeidet av Politidirektoratet i samarbeid med Utlendingsdirektoratet, Kriminalpolitisen og Oslo politidistrikt.

Veilederen er omarbeidet i regi av Politidirektoratet med bistand fra Utlendingsdirektoratet, Politiets utlendingsenhet og Oslo politidistrikt. Veilederen inneholder informasjon om hvordan kontrollen og den forvaltningsmessige behandlingen av utlendinger som begår kriminalitet, bør foregå. Videre inneholder den relevante regelverk og eksempler, samt noen føringer i forhold til identifisering av mulig ofre for menneskehandel.

Veilederen setter særlig fokus på de tiltak politiet, herunder Politiets utlendingsenhet, i samarbeid med Utlendingsdirektoratet, kan iverksette overfor utlendinger som ikke bør få adgang til, eller som ikke skal oppholde seg i riket. Spesielt gjelder dette asylsøkere og andre utlendinger med tidsbegrenset opphold som er anmeldt, siktet eller domfelt for straffbare forhold.

Fremstillingen gir også veiledning om politiets adgang til å benytte tvangsmidler overfor utlendinger med hjemmel i utlendingsloven, samt relevant informasjon om behandling av utlendingssaker generelt.

Det understrekes at veilederen ikke er noen fasit og at hver enkelt sak skal undergis en individuell behandling. Det er viktig å være oppmerksom på at utlendinger kan ha krav på beskyttelse i Norge til tross for at de har begått kriminalitet.

Målgruppen for veilederen er saksbehandlere, tjenestemenn og påtalejurister i politiet.

Veilederen er tilgjengelig på politiets intranett.

Ingelin Killengreen

Innhold

Ordforklaringer	6	Vedlegg til kapittel 4	21
1. Kontroll av identitet og oppholdsstatus	7	4 A: Eksempel på beslutning om pågrepelse, jf utlendingsloven § 37,	21
1.1 Kontroll av identitet og lovlig opphold	7	4 B: Eksempel på beslutning om pågrepelse etter utlendingsloven § 41	21
1.2 Hjemmel for politiets adgang til å foreta personkontroll	7	5. Kriminalitet begått av asylsøkere	22
1.3 Hva slags dokumentasjon skal man se etter?	7	5.1 Innledning	22
1.3.1 Asylsøkere	7	5.2 Foto og fingeravtrykk	22
1.3.2 Utlendinger med oppholds-, arbeids- eller bosettingstillatelse	8	5.3 Registrering av asylsøkere	22
1.3.3 Utlendinger som er her som turister	8	5.4 Utvidet registrering	22
1.3.4 Kontroll av reisedokumenter (pass, ID-kort, utlendingspass og reisebevis)	8	5.5 Straffbare forhold etter asylregistreringen	23
1.3.5 Foto og fingeravtrykk for å kontrollere identitet.	8	5.6 Forsvunnede asylsøkere	23
1.4 Andre momenter ved kontroll	9	5.7 Annen prioritert behandling	23
1.4.1 Midler	9	5.8 Advokat i klagesak	23
1.4.2 Utlendingen har vært straffet	9	5.9 Tolk	23
1.4.3 Utestående krav som følge av tidligere uttransportering	9	5.10 Saksbehandling i udi	24
1.5 Særskilt om utlendinger som kjører utenlandsk registrert bil	9	5.11 Iverksetting av vedtak	24
Vedlegg til kapittel 1	10	Vedlegg til kapittel 5	25
1 A: Rundskriv POD 01/021	10	5 A: Rundskriv UDI 2004-059	25
2. Registersøk	17	5 B Rundskriv UDI 2002-055 Revidert. Forsvunne asylsøkjere	27
2.1 DUF – datasystemet for utlendings- og flyktningsaker	17	6. Bortvisning og utvisning	29
2.2 Aktuelle registre	17	6.1 Bortvisning	29
2.3 SIS – Schengen Information System	17	6.2 Utvisning	30
3. Egenrapport om kontrollen/forholdet	17	6.2.1 Utvisning av utlendinger som ikke omfattes av EØS-avtalen	30
Vedlegg til kapittel 3	18	6.2.2 Innmelding i SIS med henblikk på å nekte senere innreise til Schengen-området	30
3 A Eksempel på egenrapport	18	6.2.3 Bortvisning og utvisning av personer som omfattes av EØS/EFTA-avtalen:	31
4. Pågrepelse etter utlendingsloven	20	6.3 Saksbehandlingsregler i bortvisnings- og utvisningssaker	31
4.1 Utlendingsloven § 37 sjette ledd jf. § 37 c tredje ledd	20	6.3.1 Sakens opplysning	32
4.2 Utlendingsloven § 41 femte ledd til åttende ledd	20	6.3.2 Politiets plikt til å veilede	32
		6.3.3 Habilitet	32
		6.3.4 Uttalelsesrett	32
		6.4 Forhåndsvarsel	32
		6.5 Underretning om vedtak	33
		6.6 Overføring til soning i hjemlandet	33

Vedlegg til kapittel 6	34
6 A: UDI rundskriv RS-2008-007:	34
Utvising - utlendingsloven § 29 og § 30 - og grensen mot bortvisning -	
loven § 27, § 28 og § 30	34
6 B: UDI rundskriv RS-2007-008:	44
6 C: UDI rundskriv RS 2002-107	53
6 D: UDI rundskriv 2008-049:	59
6 E: UDI rundskriv RS 2004-022	61
6 F: Eksempel på forhåndsvarsel om bortvisning	67
6 G: Eksempel på vedtak om bortvisning	69
6 H: Eksempel på forhåndsvarsel om utvisning	71
6 I: Eksempel på forelegg	72
6 J: UDI rundskriv RS-2007-012	75

7. Varetektsfengsling 80

7.1 Utlendingsloven § 37 - fengsling for å fastslå utlendingens identitet	80
7.2 Utlendingsloven § 41 - fengsling for å iverksette vedtak	80

Vedlegg til kapittel 7 81

7 A: Eksempel på varetektsfengsling	81
7 B: Eksempel på påtegning til retten i forbindelse med varetektsfengsling (§ 41), hvor det verserer sak som kan føre til at utlendingen må forlate riket	84
7 C: Eksempel på påtegning til retten i forbindelse med varetektsfengsling (§ 41), hvor det er fattet vedtak	86

8. Menneskehandel 88

8.1 Innledning	88
8.2 Politiets ansvar i arbeidet mot menneskehandel	88
8.3 Identifisering av mulige ofre	89
8.4 Prosedyre etter identifisering av mulig offer	89
8.5 Samarbeid med andre etater og organisasjoner	90

9. Telefonliste 91

9.1 Telefonliste UDI	91
9.2 Telefonliste politiet	91
9.3 Telefonliste tollvesenet	91

Vedlegg til kapittel 9 92

9 A: Riksadvokatens retningslinjer for påtalebehandling av straffbare handlinger som avdekkes i utlendingssaker mv.	92
---	----

Ordforklaringer

Registreringsbevis:

Registreringsbevis for asylsøkere i kredittkortformat.

Ankomstregistrering:

Registrering som politiet foretar når en utlending søker asyl. Det tas foto og fingeravtrykk av asylsøkeren og personalia og reiserute registreres

Bortvisning:

Vedtak som innebærer at en utlending nektes innreise til Norge eller pålegges å forlate landet. Vedtaket er ikke til hinder for senere innreise

Dublin II-forordningen:

En konvensjon inngått mellom EU-landene, Norge og Island, som regulerer hvilken av disse statene som skal behandle en asylsøknad fremmet i en medlemsstat

Dublin-sak:

En asylsak som antas å kunne behandles etter Dublin II-forordningen.

DUF:

Datasystemet for utlendings- og flyktningsaker. Utlendingsmyndighetenes felles personregister- og saksbehandlings-system

Eurodac:

Et felles elektronisk fingeravtrykkregister over asylsøkere for EU-landene, Norge og Island, i.h.t. Dublin II-forordningen

48 timers prosedyre:

Hurtigprosedyre i asylsaker.

POD:

Politidirektoratet

PU: Politiets utlendingsenhet

Registreringsbevis:

Registreringsbevis for asylsøkere

UDI:

Utlendingsdirektoratet

UNE:

Utlendingsnemnda. Klageinstans for vedtak fra UDI

Tredjelandborgere:

Enhver utlending som ikke omfattes av EØS-avtalen eller EFTA-konvensjonen.

Utreisekontroll:

Personkontroll som foretas av politiet når en utlending reiser ut av landet

Uttransportering:

Tvangsmessig gjennomføring av negativt vedtak når utreisefrist er oversittet

Utvisning:

Vedtak som innebærer at en utlending må forlate riket og nektes senere innreise til Norge.

1. Kontroll av identitet og oppholdsstatus

1.1

Kontroll av identitet og lovlig opphold

Spørsmålet om en persons utlendingsrettslige status vil komme opp i mange situasjoner, som for eksempel:

- I anledning straffesak; ved anholdelse eller innbringelse etter politiloven (§§ 7 og 8) eller pågrepelse etter straffeloven (§§ 171-173)
- Politikontroll (trafikkontroll, personkontroll, indre utlendingskontroll og grensenær kontroll m m)
- På mottak hvor henvendelser rettes til politiet.

Med hjemmel i utlendingsloven § 44 kan politiet kreve at utlending (dvs. enhver som ikke er norsk borger) viser legitimasjon som dokumenterer hans identitet og lovlige opphold i Norge. Loven stiller ingen krav til type legitimasjon. Hvorvidt politiet vil godta legitimasjonen blir et spørsmål om vurdering av dokumentets ekthet sammenholdt med personens troverdighet.

Utlendingens oppholdsstatus vil være dokumentert enten ved stempel/sticker i utlendingens reisedokument eller registreringsbevis for asylsøkere. Uansett bør utlendingens oppholdsstatus avklares ved registersøk i Datasystemet for utlendings- og flyktningssaker (DUF).

1.2

Hjemmel for politiets adgang til å foreta personkontroll

Det er flere bestemmelser som regulerer politiets adgang til å kontrollere personer. Det vises i den anledning til rundskriv 01-021 «Politiets utøvelse av kontroll – grensenære områder og annen indre utlendingskontroll» fra Politidirektoratet som gir veiledning om de ulike bestemmelser som regulerer dette.

1.3

Hva slags dokumentasjon skal man se etter?

1.3.1 Asylsøkere

Dokument som vil være naturlig for en asylsøker å fremlegge er:

Registreringsbevis for asylsøkere i kredittkortformat.

Dokumentet utstedes i forbindelse med registrering av asylsøknad. Registreringsbevisene utstedes som oftest kun på grunnlag av asylsøkerens egne opplysninger. Siden disse opplysningene ikke er verifisert, bør personalia alltid kontrollsjekkes opp mot politiets øvrige registre.

Registreringsbeviset er ikke gyldig som reisedokument og gir ikke grunnlag for utstedelse av ordinært bankkort eller annen lignende legitimasjon.

En søknad om asyl kan være avslått, søkeren gitt utreisefrist og/eller skal uttransporteres til tross for besittelse av registreringsbevis. Utlendingens oppholdsstatus MÅ derfor sjekkes i DUF, eventuelt ved å ringe desken i Politiets utlendingsenhet (PU) på 22 34 24 20,

1.3.2 Utlendinger med oppholds-, arbeids- eller bosettingstillatelse

Utlendinger med oppholds-, arbeids- eller bosettingstillatelse vil normalt ha eget reisedokument (hjemlandets pass, norsk utlendingspass eller reisebevis), i tillegg til vanlige norske former for legitimasjon som for eksempel førerkort eller bankkort.

1.3.3 Utlendinger som er her som turister

Utlendinger som er her som turister oppholder seg her etter visumreglene, jf. utlendingsforskriften §§ 104 flg. Turister som kommer fra land som det gjelder visumplikt for skal ha et Schengen-visum i passet sitt. Det vil fremgå av visumet hvor lenge turisten kan oppholde seg i Schengenområdet. Alle utlendinger må kunne dokumentere sin identitet ved gyldig reisedokument. Hvilke land som er visumfrie og hvilke reisedokumenter som godtas fremgår av vedlegg 3 og 2 til utlendingsforskriften (se www.udi.no).

Visumfrie utlendinger kan oppholde seg i Schengenområdet som turister i inntil tre måneder i løpet av de siste seks måneder, jf. utlendingsforskriften § 7. De kan følgelig ikke oppholde seg tre måneder i Tyskland eller Sverige, for så å oppholde seg tre måneder i Norge. For å kontrollere oppholdstiden i Schengenområdet må man se i passet etter inn- og utreisestempler, som angir når yttergrensen (Schengen) ble passert. Av og til vil inn- og utreise ikke være innstemplet, men man kan finne andre indikasjoner på oppholdstiden (fergebilletter, kvittering for parkering med mer). Beregningen av oppholdstiden for utlendinger som har oppholdstillatelse i annet Schengen-land eller annet nordisk land beregnes noe annerledes, jf. utlendingsforskriften § 7 annet ledd tredje punktum og tredje ledd.

Utlendinger med nasjonalt visum kan oppholde seg i utstederlandet inntil tre måneder. Visumet gir kun rett til opphold der, jf. utlendingsforskriften § 106 a.

1.3.4 Kontroll av reisedokumenter (pass, ID-kort, utlendingspass og reisebevis)

Når man kontrollerer om et pass eller lignende er ekte er det viktig å sjekke følgende:

- Er personen avbildet i passet identisk med personen som fremviser passet?
- Er fødselsdatoen i passet i samsvar med alderen til personen som fremviser passet?
- Er passet fortsatt gyldig (gyldighetsdato)?
- Er det visum/oppholdstillatelse i passet (dersom dette er påkrevd)?
- Er sikkerhetsdetaljer i reisedokumentet uskadet (vannmerke, UV-sikring med mer)?

Utspørring av passinnehaver vil ofte gi en indikasjon på om han virkelig er fra det landet dokumentet viser at han kommer fra (spør om navn på hovedstad, språkkunnskaper med mer).

1.3.5 Foto og fingeravtrykk for å kontrollere identitet.

Dersom det er tvil om identiteten, kan det med hjemmel i utlendingsloven § 37 tas fingeravtrykk og sjekkes opp mot Utlendingsregistret (Det nasjonale fingeravtrykksregisteret over utlendinger).

Fra 15.02.2003 startet samarbeidet om et felles elektronisk fingeravtrykkregister for EU-landene, Norge og Island i henhold til Dublin-konvensjonen. (Eurodac) Søk på fingeravtrykk skjer via Kripos.

Foto av asylsøkere, bortviste og utviste vil bli lagret elektronisk i DUF.

1.4

Andre momenter ved kontroll

1.4.1 Midler

Utlending som oppholder seg i Norge som turist må være sikret tilstrekkelige midler til oppholdet i riket og til hjemreisen. Dette er derfor noe en eventuell kontroll må fokusere på. Dersom utlendingen ikke kan sannsynliggjøre at han har eller er sikret tilstrekkelige midler kan han bortvises, jf utlendingsloven § 27 første ledd bokstav d (se kapittel 6). Hva som anses for å være tilstrekkelige midler avgjøres ved skjønn. Det blir som hovedregel lagt til grunn at en utlending med ordnet oppholdssted må ha ca. 500 kr pr døgn han skal oppholde seg her.

Som et eksempel har Oslo politidistrikt fastsatt minimumsbeløpet til kroner 1300.- per døgn for opphold i riket for utlendinger uten ordnet oppholdssted.

1.4.2 Utlendingen har vært straffet

Dersom det foreligger opplysninger om at utlendingen tidligere er straffet i Norge eller i utlandet jf utlendingsloven § 29 første ledd bokstav b eller c, kan vedkommende bortvises eller utvises jf utlendingsloven (se kapittel 6).

1.4.3 Utestående krav som følge av tidligere uttransportering

En utlending plikter å dekke kostnadene ved sin utreise selv, herunder utgifter til ledsagelse, jf utlendingsloven § 46 første ledd. Har vedkommende ikke dekket disse kan han bortvises eller utvises jf utlendingsloven (se kapittel 6).

Utestående krav skal registreres i eget felt i DUF. Dersom søk i DUF viser at vedkommende har vært bortvist eller utvist og et slikt krav ikke fremgår av DUF, bør det alltid tas kontakt med Politiets utlendingsenhet (PU) for å få undersøkt om staten har et udekket krav mot vedkommende.

1.5

Særskilt om utlendinger som kjører utenlandsk registrert bil

Dette regelverket følger av Finansdepartementets forskrift av 20. juni 1991 om avgiftsfri innførsel og midlertidig bruk av utenlandsregistrert motorvogn i Norge.

Toll- og avgiftsfri innførsel og midlertidig bruk av utenlandsregistrert motorvogn i Norge er tillatt for personer som har:

- fast oppholdssted utenfor Norge, jf. § 3
- midlertidig opphold i Norge, jf. § 4
- eller på nærmere bestemte vilkår for personer som har fast oppholdssted i Norge, jf. § 5. De fleste av alternativene etter denne bestemmelsen krever at det er søkt tollregionen om kjøretillatelse på forhånd.

Hva som menes med "fast oppholdssted utenfor Norge" og "midlertidig opphold i Norge" er uttømmende regulert i forskriften.

Brukeren skal på en betryggende måte dokumentere at han oppfyller vilkårene for slik innførsel og bruk, jf. § 8.

Spørsmål om regelverk m.m. kan rettes til Tolldirektoratets informasjonstelefon 0 30 12.

Vedlegg til kapittel 1**1 A: Rundskriv POD 01/021****★★ POLITIDIREKTORATET****Rundskriv 01/021**

Til:	Politimestrene Kriminalpolitisen Økokrim	Dato:	03.08.2001
		Vår ref.:	01/02861 320

Kopi: Justisdepartementet
Kommunal og Regiondep.
Riksadvokaten
Toll- og avgiftsdirektoratet

**POLITIETS UTØVELSE AV KONTROLL - GRENSENÆRE OMRÅDER OG ANNEN INDRE
UTLENDINGSKONTROLL**

Dette rundskrivet erstatter Justisdepartementets brev av 8.12.89 og rundskriv G - 77/99. Hensikten med rundskrivet er å gi retningslinjer for politiets kontrollvirksomhet, i grensenære områder og for annen indre utlendingskontroll, basert på gjeldende regelverk.

1. INNLEDNING**1.1 Bekjempelse av organisert kriminalitet**

Den organiserte og grenseoverskridende kriminalitet øker i omfang. Personer og grupper som lever av å begå kriminalitet, retter sin virksomhet inn mot flere land og samarbeider over landegrensene.

Den 25. mars 2001 trådte Norge inn i Schengen-samarbeidet. I henhold til Schengen-konvensjonen skal det i utgangspunktet ikke foregå personkontroll på de indre Schengen-grensene. Hensikten er å sikre personers frie bevegelighet. Avskaffelse av personkontrollen på grensene innen Schengen-området kan i visse situasjoner gi økte muligheter for kriminell virksomhet. For å motvirke dette ligger det en sterk oppfordring i Schengen-samarbeidet til å iverksette kompenserende tiltak, herunder nasjonale tiltak som er egnet til å bekjempe kriminell aktivitet over grensene.

Bekjempelse av internasjonal og organisert kriminalitet hører under de sentralt prioriterte områder jf. riksadvokatens rundskriv nr. 1/2001 og Politidirektoratets Plan- og rammeskriv for 2002 til politidistriktene. Tiltredelsen til Schengen-samarbeidet medfører ikke at politiet er avskåret fra å aksjonere der en står overfor grensekryssende kriminalitet og ulovlig innvandring.

Postadresse:
Postboks 8051 Dep.
0031 OSLO

Kontoradresse:
Henrik Ibsens gt. 10
Telefon: 23 36 41 00
Telefaks: 23 36 41 10

Saksbehandler:
nn
Telefon: 23 36 41 00
Telefaks: 23 36 41 10

2

1.2 Schengen-samarbeidet

Selv om det som utgangspunkt ikke skal foregå inn- og utreisekontroll på de indre Schengen-grensene, begrenser ikke Schengen-regelverket landenes rett til å gjennomføre innenlandske politikontrolltiltak. Her består alle politiets kontrollhjemler som før.

Ifølge Schengen-konvensjonens artikkel 2 nr.3 berører en opphevelse av personkontrollen verken anvendelsen av konvensjonens artikkel 22 om nasjonale regler for utlendingers meldeplikt, eller politiets utførelse av sine oppgaver etter nasjonal lovgivning.

En del Schengen-land foretar intensiverte kontroller i grensenære områder. Schengen-regelverket definerer ikke "grensenære områder", men flere medlemsland definerer dette som en avstand på inntil 5 mil fra grensen. For Norges del synes ikke en slik definisjon å være hensiktsmessig. Hva som kan anses som grensenært vil variere, avhengig av bebyggelse, veiforhold, reisetid o.s.v. Den stedlige politimester må ut fra lokale forhold definere hva som med rimelighet kan betraktes som grensenært i denne forbindelse. Dette gjelder både sjø- og landegrense, samt lufthavner.

2. REGELVERK

Aktiv kriminalitetsbekjempelse, deriblant å hindre ulovlig innvandring, skal foregå over hele landet som en del av politiets ordinære virksomhet. De grensenære områdene skal i denne forbindelse vies spesiell oppmerksomhet, der det vil være viktig med en intensivt kontroll.

Det er ikke gitt særskilte regler som regulerer politiets kontrollvirksomhet i de grensenære områdene eller andre steder på norsk territorium, bortsett fra i Justisdepartementets brev og rundskriv som nevnt innledningsvis. I bekjempelsen av ulovlig innvandring, menneskesmugling og annen grenseoverskridende kriminalitet vil politiet kunne benytte ulike hjemler for kontroll og inngrep. Disse rettsreglene kan i hovedsak deles i fire grupper :

- Reglene om alminnelig polisier kontroll med personer
- Straffeprosessuelle regler
- Særreglene for politiets kontroll med utlendinger (forvaltningskontroll)
- Andre regler om politikontroll

2.1 Straffeloven og politiloven

Straffeloven § 333 oppstiller en straffesanksjonert plikt til å oppgi personalia til politiet når dette "i den offentlige Tjenestes Medfør begjæres". Det er lagt til grunn at det er tilstrekkelig at tjenestemannen etter en fornuftig og rimelig vurdering på stedet har kommet til at en for å ivareta tjenesten bør be om opplysninger.

3

Det er intet krav om at man må ha noen begrunnet mistanke om at vedkommende som bes oppgi personalia har begått eller vil gjøre seg skyldig i en straffbar handling.

Behovet for identifikasjon må imidlertid være forankret i objektive forhold i den aktuelle situasjonen. Ved siden av å være straffbar vil en manglende etterfølgelse av pålegg om å oppgi personalia også danne grunnlag for visse inngrep med hjemmel i politiloven, slik som identitetsvisitasjon iht. pl. § 10 første ledd eller anholdelse og innbringelse etter pl. § 8 første ledd nr. 3.

Politiloven gir politiet hjemmel for å foreta visitasjon av anholdte personer for å ivareta forskjellige sikkerhetsformål, jf. pl. § 10 annet ledd. Etter pl. § 8 kan politiet anholde og innbringe personer også i andre tilfeller enn for å fastslå identitet etter § 8 første ledd nr. 3. Etter § 8 første ledd nr. 4 kan man innbringe personer som påtreffes i tilknytning til forbrytelser.

Politilovens kontrollhemler oppstiller ikke noe krav om begrunnet mistanke om konkrete straffbare forhold, men inngrepet må være saklig begrunnet. Inngrep etter politiloven kan danne grunnlag for å gå videre med straffeprosessuelle inngrep fordi inngrepet kan føre til ”skjellig grunn til mistanke”, for eksempel hvis man under en visitasjon finner narkotika eller mistenkelige identitetspapirer og deretter går over til ransaking og pågripelse etter straffeprosesslovens regler.

2.2 Straffeprosessloven

Straffeprosessloven oppstiller flere hjemler for til dels vidtrekkende inngrep, herunder pågripelse og fengsling (strpl. kap. 14), ransaking (strpl. kap. 15), beslag (strpl. kap. 16) og kroppslig undersøkelse (strpl. § 157).

En felles forutsetning for anvendelsen av straffeprosessens hjemler er at det foreligger skjellig grunn til mistanke om at en person har begått et straffbart forhold som oppfyller kravene til strafferamme i de respektive inngrepshjemler.

For all bruk av straffeprosessuelle tvangsmidler er det også et vilkår at inngrepet ikke er uforholdsmessig, og at det må kunne tjene til å oppnå det formål inngrepet er begrunnet i. Beslutninger om bruk av straffeprosessuelle tvangsmidler hører inn under påtalemyndighetens ansvarsområde, i praksis påtalemyndigheten i politiet. I en rekke tilfeller krever bruk av tvangsmidler kjennelse eller beslutning fra retten.

2.3 Utlendingsloven

Utlendingsloven § 44 gir politiet adgang til å avkreve legitimasjon og for øvrig pålegge utlendinger å gi opplysninger som kan bringe deres identitet på det rene, eller fastslå lovligheten av deres opphold i riket.

Det følger av samme bestemmelse at utlendinger ikke har plikt til å bære legitimasjon på seg, og alle former for godkjente legitimasjonspapirer må i utgangspunktet kunne godtas.

4

Politiet vil imidlertid kunne gjennomføre ytterligere kontroll dersom legitimasjon ikke fremvises, eller anses som mangelfull. Fremvisning av pass vil eksempelvis lettere kunne føre til en rask avslutning av kontrollen.

Utlendingsloven med forskrifter har ingen regel som direkte regulerer i hvilke tilfeller politiet har adgang til å stanse en antatt utlending og kontrollere vedkommendes identitet m.m. Det antas å være lite hensiktsmessig å gi detaljerte anvisninger om dette i rundskrivs form. Dette må i utgangspunktet overlates til politiets skjønn, der hensynet til rimelighet og likebehandling m.v. skal iakttas.

Straffebestemmelsen i utlendingsloven § 47 tredje ledd ble endret i forbindelse med Norges inntreden i Schengensamarbeidet. Den forhøyede strafferammen kan anvendes overfor den som ”i vinnings hensikt hjelper utlending” til ulovlig opphold eller innreise. Det er ikke lenger krav om at virksomheten skal være ”organisert”.

2.4 Veitrafikkloven m.v.

Veitrafikkloven gir politiet hjemmel for å stanse kjøretøy og underkaste fører og kjøretøy forskjellige former for kontroll (jf. vtl. §10). Slik kontroll kan foretas for å ivareta trafiksikkerheten og avdekke brudd på veitrafikkloven. I likhet med hva som er anført under politiloven, vil også slike kontroller kunne gi grunnlag for å gå over til bruk av straffeprosessuelle tvangsmidler. Det samme vil være tilfelle når politiet utfører andre typer forvaltningskontroll.

3. INFORMASJONSSTYRT KONTROLLVIRKSOMHET

Gjennom etterretning, kartlegging og analyser skaffer politidistriktene seg oversikt over kriminalitetsbildet innenfor eget distrikt: kriminalitetstyper, mulige gjerningsmenn, steder, tidspunkter m.v. På dette grunnlag kan det utarbeides mistankeprofiler. Oversikten politiet skaffer seg skal være med på å danne grunnlaget for planlegging og gjennomføring av kontrollvirksomhet, både i grensenære områder og andre steder på territoriet - såkalt informasjonsstyrt kontrollvirksomhet. En korrekt utført kontrollvirksomhet er et av flere elementer i den generelle kriminalitetsbekjempelsen. Det påpekes i denne sammenheng at indre utlendingskontroll ikke må utøves kun som en forvaltningskontroll, men må inkorporeres i den totale virksomhet som politiet utfører for å bekjempe kriminalitet.

For at en slik strategi skal kunne fungere er man avhengig av at følgende er på plass, både lokalt, regionalt og nasjonalt:

- Rutiner og verktøy for informasjonsutveksling
- Analysekompetanse og -kapasitet
- Planer for hvordan etterretningsopplysninger skal omsettes i operative tiltak.

5

Politimesteren har ansvaret for all etterretningsvirksomhet relatert til ulovlig innvandring og annen grenseoverskridende kriminalitet i sitt distrikt.

Planene for denne virksomheten skal fremgå av virksomhetsplanene, jf. St.prp. nr. 1 (1999-2000).

Det er av stor viktighet at politiet utnytter det potensiale som ligger i samarbeidet med andre kontrollmyndigheter i grenseområdene, særlig Tollvesenet. Det er videre viktig at en fullt ut utnytter mulighetene som ligger i samarbeidet med andre lands myndigheter, både på lokalt og sentralt nivå. Politimesteren har her et særlig ansvar for å utvikle samarbeidet med politimyndighetene umiddelbart over grensen til sitt distrikt, mens Kriminalpolitisenralen har et særlig ansvar på nasjonalt plan.

Når det oppstår nye behov som følge av endringer i kriminalitetsbilde eller annet, bør man vurdere å etablere samarbeid mellom flere politidistrikter i regionen.

Politidistriktene er ansvarlige for å registrere all hensiktsmessig informasjon i relevante politiregistre, herunder USYS, Krimsys og evt. Schengen Information System (SIS). Distriktene skal i tillegg, dersom informasjonen er av en slik karakter at det bør iverksettes spesielle tiltak, rapportere til Kriminalpolitisenralen uten opphold.

Kriminalpolitisenralen har iflg. rundskriv G-181/93 ansvaret for den nasjonale taktiske kriminaletterretningen, og bør som følge av dette - i samarbeid med berørte politidistrikt - ta initiativ til iverksettelse av nødvendige tiltak/kontroller/operasjoner. Kriminalpolitisenralen har ansvaret for å holde politidistriktene oppdaterte på relevant etterretningsinformasjon.

4. RETNINGSLINJER FOR POLITIETS KONTROLL I GRENSENÆRE OMRÅDER OG INDRE UTLENDINGSKONTROLL

Politiet har en rekke virkemidler til disposisjon for å gjennomføre kriminalitetsbekjempelse. Siden hjemlene er forskjellige og de overordnede ansvarsområdene følgelig også er forskjellige, er det viktig at den enkelte tjenestemann er seg bevisst på hvilket grunnlag han til enhver tid bygger sine tjenestehandlinger.

For å sikre at kontrollene utføres på en ensartet måte, gjelder følgende retningslinjer:

1. Som ledd i håndhevingen av bestemmelsene om utlendingers innreise og opphold i riket, kan politiet stanse en person og kreve legitimasjon når det antas at vedkommende er utenlandsk statsborger og omstendighetene (tid, sted og situasjon) gir grunn for slik kontroll (jf. utlendingslovens § 44).

1.2 Schengen-samarbeidet

Selv om det som utgangspunkt ikke skal foregå inn- og utreisekontroll på de indre Schengen-grensene, begrenser ikke Schengen-regelverket landenes rett til å gjennomføre innenlandske politikontrolltiltak. Her består alle politiets kontrollhjemler som før.

Ifølge Schengen-konvensjonens artikkel 2 nr.3 berører en opphevelse av personkontrollen verken anvendelsen av konvensjonens artikkel 22 om nasjonale regler for utlendingers meldeplikt, eller politiets utførelse av sine oppgaver etter nasjonal lovgivning.

En del Schengen-land foretar intensiverte kontroller i grensenære områder. Schengen-regelverket definerer ikke "grensenære områder", men flere medlemsland definerer dette som en avstand på inntil 5 mil fra grensen. For Norges del synes ikke en slik definisjon å være hensiktsmessig.

Hva som kan anses som grensenært vil variere, avhengig av bebyggelse, veiforhold, reisetid o.s.v. Den stedlige politimester må ut fra lokale forhold definere hva som med rimelighet kan betraktes som grensenært i denne forbindelse. Dette gjelder både sjø- og landegrense, samt lufthavner.

2. REGELVERK

Aktiv kriminalitetsbekjempelse, deriblant å hindre ulovlig innvandring, skal foregå over hele landet som en del av politiets ordinære virksomhet. De grensenære områdene skal i denne forbindelse vies spesiell oppmerksomhet, der det vil være viktig med en intensivert kontroll.

Det er ikke gitt særskilte regler som regulerer politiets kontrollvirksomhet i de grensenære områdene eller andre steder på norsk territorium, bortsett fra i Justisdepartementets brev og rundskriv som nevnt innledningsvis. I bekjempelsen av ulovlig innvandring, menneskesmugling og annen grenseoverskridende kriminalitet vil politiet kunne benytte ulike hjemler for kontroll og inngrep. Disse rettsreglene kan i hovedsak deles i fire grupper :

- Reglene om alminnelig polisiær kontroll med personer
- Straffeprosessuelle regler
- Særreglene for politiets kontroll med utlendinger (forvaltningskontroll)
- Andre regler om politikontroll

2.1 Straffeloven og politiloven

Straffeloven § 333 oppstiller en straffesanksjonert plikt til å oppgi personalia til politiet når dette "i den offentlige Tjenestes Medfør begjæres". Det er lagt til grunn at det er tilstrekkelig at tjenestemannen etter en fornuftig og rimelig vurdering på stedet har kommet til at en for å ivareta tjenesten bør be om opplysninger.

7

eventuelt nødvendig arbeidstillatelse, i Norge. Om nødvendig kan visitasjon og innbringelse foretas, jf. pkt. 2. Det skal i denne forbindelse gjennomføres søk i SIS.

7. Det skal føres fortegnelse over foretatte identitetskontroller av antatte utlendinger. Fortegnelsen skal inneholde tid og sted for kontrollen, antall kontrollerte og deres nasjonalitet, samt eventuelle reaksjoner. Politimesteren bestemmer hvordan fortegnelsen skal føres og om den også skal inneholde annen informasjon.

Ingelin Killengreen

Odd Berner Malme
ass. politidirektør

2. Registersøk

Alle landets politidistrikter har tilgang til sentrale systemer hvor det er aktuelt å søke etter informasjon om utlendinger.

Både Desken på Politiets utlendingsenhet og Kripos kan bistå med registersøk. De har kontakt med sentrale politimyndigheter og norske sambandsmenn i utlandet som er viktige kilder til informasjon.

Ved kontroll av utlending er det særlig aktuelt å foreta søk i følgende registre:

2.1 DUF – datasystemet for utlendings- og flyktningsaker

DUF er det sentrale datasystem for utlendinger i Norge. Det inneholder opplysninger om alle utlendinger som har søkt om asyl, arbeids- og/eller oppholdstillatelse i Norge. Dersom personen er bortvist eller utvist er dette også registrert her. Alle personene er registrert med et DUF-nr som består av 12 siffer, hvor de fire første angir året utlendingen for første gang ble registrert i DUF.

Personens status i Norge vil vanligvis fremgå øverst i skjermbildet, men ved tvil kan desken i Politiets utlendingsenhet (PU) kontaktes på telefon 22 34 24 20

2.2 Aktuelle registre

Passregisteret: Oversikt over tapte og stjålne norske pass

Innradio: Interpol meldinger som blir mottatt av Interpol Oslo

Indicia: Nasjonalt etterretningssystem

Norvis: Nasjonalt visumsystem

GK: Grensekontrollsystem

ELYS II Etterlysningsregister

EURODAC Internasjonalt asylregister

2.3 SIS – Schengen Information System

Som følge av Schengen-avtalen er det opprettet et felles elektronisk informasjonssystem, SIS. I dette registeret ligger informasjon om personer som ønskes utlevert, som er savnet, som er etterlyst, skal overvåkes eller som ikke skal tillates innreise i Schengen. SIS inneholder også informasjon om kjøretøyer og ID-dokumenter.

3. Egenrapport om kontrollen/forholdet

Ved kontroll av utlending eller andre omstendigheter som gjør at det blir opprettet straffesak, startet bortvisning- eller utvisningssak, eller at vedkommende søker asyl er det viktig at det blir skrevet en egenrapport om forholdet. Rapporten bør inneholde:

- Bakgrunnen for kontrollen
- Hvem som ble kontrollert
- Hvilke undersøkelser som ble gjort
- Det straffbare forholdet/årsaken til at for eksempel bort- eller utvisning blir startet
- Annen relevant informasjon

Denne rapporten kan vedlegges både straffesaken og utlendingssaken.

Innholdet i denne egenrapporten kan også brukes som grunnlag for registrering i etterretningsregistrene (USYS eller KRIMSYS). Det er derfor viktig at tjenestemennene under kontrollen tar vare på opplysninger som kan være viktige i etterretningssammenheng, som f. eks beskrivelse av klesdrakten til de impliserte, telefonnummer lagret i mobiltelefoner, kopi av notisbøker med mer.

Vedlegg til kapittel 3**3 A Eksempel på egenrapport**

KRIMINALPOLITISENTRALEN		Egenrapport	Dok.nr.
Politidistrikt (politikammer)		Anm.nr.; jnr. og ev. andre registr.opplysn.	
Sted og dato			
Rapportskriver			
Tjenestegren			
Tjenestested			

Naskeri Kiwi, Storgt. 14, 2830 Grytdal, onsdag
8.12.00 kl. 1715.

Onsdag 8.12.00 kl. 1715 ringte bestyrer Carls Berg til lensmannskontoret og anmodet om politiets bistand da han hadde tatt hånd om to utlendinger som hadde stjålet varer. Han ønsket å anmelde forholdet.

Sammen med pok. Lys Holmer reiste jeg til stedet hvor vi ankom kl. 1745.

På stedet ble vi møtt av melder som ba oss følge med inn på bakrommet. Han fortalte at ekspeditør Ring Nes hadde stanset de to guttene i kassa og bedt om å få se innenfor jakken til den ene. Da guttene hadde nektet å åpne jakkene, hadde Nes tilkalt melder som tok med seg guttene inn på bakrommet.

Her hadde guttene erkjent at de hadde forsøkt å stjele sjokolade og sigaretter. De hadde tatt fram og levert fra seg tyvegodsset som nå lå framme på melder sin kontorpult.

Guttene snakket dårlig engelsk, men nok til å gjøre seg forstått. De forklarte at bilen deres stod utenfor, en sort VW Golf med litauiske skilte. Vi besluttet å ta med guttene til lensmannskontoret for nærmere sjekk.

Bilen med reg.nr. AGR013 ble ransaket og i hanskerommet fant vi to pass fra Litauen, guttene erkjente at passene tilhørte dem. For øvrig fant vi ikke noe av interesse i bilen som ble avlåst.

Passene var litauiske nasjonalitetspass, det var ingen stempler i disse.

1. Pass nr. 37293829 utstedt 28.04.97 gyldig til 28.04.2002:

NN

2. Pass nr. 57834916 utstedt 13.05.99 gyldig til 13.05.2004:

NN

72

Bildet i passene så ut til å stemme med guttene pågrepet på Kiwi.

Guttene opplyste at de hadde kommet til Norge for å samle inn penger for fattige studenter i Vilnius på oppdrag fra studentenes frihetsorganisasjon SLHK. De hevdet å ha vært i Norge 1 uke og at de bodde i bilen.

Blant papirene til guttene fant vi kvitteringer fra Bondeheimen. Her fikk vi opplyst at guttene bodde i ei hytte siden 1.8.00. Leie av hytta var betalt fram til og med den 15.12.00.

side 2

Ved søk på Strasak fant vi at nr. 1 har en uoppgjort straffesak fra Oslo politidistrikt, anm.nr. 17863/00 etter at han 23.9.00 ble anmeldt for grovt tyveri fra villa.

Kripos opplyste at det utover denne ene registreringen i Strasak, ikke var noen anmerkninger på bil, pass eller person i politiets registre.

Guttene opplyste at de ønsket å søke asyl i Norge. Det ble besluttet å foreta en utvidet registrering av guttene for om mulig å kunne hurtigbehandle søknaden. Ferdig utfylt registreringsskjema ble sendt Oslo politidistrikt på telefax. Jeg har også varslet koordineringsgruppen ved Oslo politidistrikt om saken.

På forespørsel om advokat svarte guttene at de ikke kjente noen i Norge. Advokat NN ble varslet og ville komme til lensmannskontoret i morgen for samtale. Det samme ville tolk NN

Guttene vil bli framstilt for varetektsfengsling i morgen.

4. Pågripelse etter utlendingsloven

I straffesaksbehandlingen følger de alminnelige bestemmelser om bruk av og begjæring om bruk av tvangsmidler av straffeprosessloven kap. 13a. - 17b. I tillegg hjemler politiloven § 8 innbringelse for bl.a. ytterligere undersøkelser ved for eksempel manglende personalia.

Det er imidlertid viktig å merke seg at utlendingsloven også har egne bestemmelser om tvangsmidler som pågripelse, fengsling, ransaking og beslag.

Pågripelse med hjemmel i utlendingsloven er en forvaltningsmessig og ikke en straffeprosessuell pågripelse, og bestemmelsene er gitt for at politiet skal kunne ivareta sine oppgaver som utlendingsmyndighet. Den pågrepne får dermed ikke status som siktet.

Det er viktig å huske at en pågrepet utlending alltid skal gis anledning til å kontakte hjemlandets nærmeste representasjon, jf Wien-konvensjonen og utlendingsloven § 34.

Det er to bestemmelser i utlendingsloven som hjemler pågripelse:

- utlendingsloven § 37 sjette ledd, jf. § 37 c (for å fastslå utlendingens identitet)
- utlendingsloven § 41 femte til åttende ledd (for å sikre iverksetting av vedtak)

4.1 Utlendingsloven § 37 sjette ledd jf. § 37 c tredje ledd

Ved innreise, og frem til antatt korrekt identitet er registrert, har utlending plikt til å medvirke til å avklare sin identitet i den grad norske myndigheter krever det, jf. utlendingsloven §§ 44 og 47 første ledd.

Dersom det ved ankomst til riket eller etter innreise oppstår tvil om utlendingens identitet, kan det foretas beslag av reisedokument, billetter og annet som kan bidra til å avklare identiteten og tidligere oppholdssted, herunder reiseruten.

Dersom det foreligger skjønnlig grunn til mistanke om at utlendingen tilbakeholder eller skjuler opplysninger om sin identitet, kan det foretas undersøkelse av utlendingens person, bolig, rom eller annet oppbevaringssted.

Dersom utlending nekter å oppgi sin identitet, eller det

er skjønnlig grunn til mistanke om at utlending oppgir falsk identitet, kan utlendingen pålegges meldeplikt eller bestemt oppholdssted. Dersom slikt pålegg ikke overholdes eller anses åpenbart utilstrekkelig, kan utlendingen pågripes og fengsles. Det fremgår av boken Utlendingsrett (Bunæs, Ottesen Kvigne, Vandvik) pkt. 21.2.3 at korrekt hjemmelsrekke for pågripelse i den hensikt å avklare en utlendings identitet vil være utlendingsloven § 37, 6. ledd, 2. pkt., jf. § 37 c 3. ledd, jf. § 37a 1. ledd, 2.-5. pkt., jf. straffeprosessloven § 170a.

4.2 Utlendingsloven § 41 femte ledd til åttende ledd

Utlendingsloven § 41 femte ledd kommer til anvendelse ikke bare når det foreligger et vedtak som pålegger utlendingen å forlate riket, men også når det verserer sak som kan føre til slikt vedtak, jf. § 41 åttende ledd.

Vedtak som innebærer at en utlending må forlate riket, vil være:

- avslag på søknad om asyl eller arbeids- eller oppholdstillatelse
- vedtak om bortvisning
- vedtak om utvisning
- Vedtak som innebærer at utlending må forlate riket, iverksettes ved at utlendingen pålegges å reise med en gang eller innen en fastsatt frist. Dersom pålegget ikke blir fulgt eller det er overveiende sannsynlig at det ikke vil føre til at utlendingen forlater riket, kan politiet føre utlendingen ut.

Pågripelse kan bare skje når det er «nødvendig» for å sikre iverksetting, med andre ord at det foreligger en unndragelsesfare. I boken Utlendingsrett pkt. 21.2.4.2 side 502 understrekes det at det er tilstrekkelig for å konstatere unndragelsesfare at det vil bli vanskelig for politiet å få tak i vedkommende. I tillegg til konkrete omstendigheter kan «generelle erfaringer med unndragelse» tillegges vekt i denne nødvendighetsvurderingen, jf. § 41 fjerde ledd annet punktum. Manglende tilknytning til riket i form av ikke fast bopel eller annet oppholdssted, ikke familie eller arbeid, har flyttet fra mottak uten å melde fra om ny adresse kan være momenter som tilsier unndragelsesfare. Erfaringsmessig vil utlendinger som vet at et negativt vedtak vil kunne bli fattet i overskuelig fremtid ofte unndra seg iverksetting.

Vedlegg til kapittel 4

4 A: Eksempel på beslutning om pågrepelse, jf utlendingsloven § 37,

Beslutning om pågrepelse i utlendingssak

I medhold av utlendingsloven § 37 sjette ledd, jf § 37 c tredje ledd, jf. straffeprosessloven § 170 a flg. besluttes fortsatt pågrepelse av:

Navn:
Borger av:
Født:
Adresse :

-idet det foreligger skjellig grunn til mistanke om at vedkommende oppgir falsk identitet.

Det vises til at han ikke kan fremvise noen form for identitetsdokumenter som bekrefter hans oppgitte identitet, samt at hans fingertupper er blitt nedslippt, noe som vanskeliggjør fingeravtrykksundersøkelser.

Pålegg om meldeplikt eller bestemt oppholdssted synes etter sakens art og omstendighetene for øvrig som åpenbart utilstrekkelig, jf. utlendingsloven § 37 sjette ledd.

*Ovennevnte ble pågrepet *.

Denne beslutning ble gitt muntlig (dato og klokkeslett).

*Beslutningen gjelder fram til *

Oslo politidistrikt, Arrest- og påtaleseksjonen *
(dato og klokkeslett)

4 B: Eksempel på beslutning om pågrepelse etter utlendingsloven § 41

Beslutning om pågrepelse i utlendingssak

I medhold av utlendingsloven § 41 femte til åttende ledd, jf § 37 c tredje ledd, besluttes fortsatt pågrepelse av:

Navn:
Borger av:
Født:
Adresse:

(verserer sak:) idet det verserer sak om bortvisning etter utlendingsloven § 27 første ledd bokstav a, c og d, jf. § 28, som i tilfelle negativt vedtak vil innebære at vedkommende plikter å forlate riket. Saken er p.t. til behandling hos politimesteren i Oslo.

Pågrepelse anses nødvendig for å sikre iverksettingen av eventuelt vedtak om bortvisning, da det er grunn til å frykte for at ovennevnte ellers vil unndra seg effektivering.

(iverksette vedtak:) idet det vises til av ovennevnte i Utlendingsdirektoratets vedtak av 14. oktober 2008 er varig utvist fra riket. Vedtaket kan iverksettes.

Pågrepelse anses nødvendig for å sikre iverksetting av vedtaket, da det er grunn til å frykte for at ovennevnte ellers vil unndra seg effektivering.

Sett hen til sakens art og omstendigheter for øvrig anses pågrepelse ikke som et uforholdsmessig inngrep. Surrogater er vurdert, men anses ikke anvendelige pga. foreliggende unndragelsesfare.

*Ovennevnte ble pågrepet *.

Denne beslutning ble gitt muntlig (dato og klokkeslett).

*Beslutningen gjelder fram til *

Oslo politidistrikt, Arrest- og påtaleseksjonen
(dato og klokkeslett)

5. Kriminalitet begått av asylsøkere

5.1 Innledning

Det er utarbeidet særskilte prosedyrer som skal sikre at asylsøknader fra utlendinger som begår kriminalitet undergis rask behandling, jf UDIs rundskriv 2004-059 (vedlegg 5 A). Dette innebærer at UDI vil avgjøre saken innen kort tid. Det er viktig å presisere at det først og fremst er antatt åpenbart grunnløse asylsøknader samt søknader fra antatt kriminelle asylsøkere som kan forventes hurtigbehandlet.

Disse asylsøkerne skal imidlertid også gjennomgå samme rutiner hos politiet som andre asylsøkere.

I de saker der asylsøkeren har begått grov kriminalitet vil retur av vedkommende til et annet land i henhold til Dublin II- forordningen ikke være aktuelt på grunn av fristene som gjelder i denne forordningen.

Det skal sendes særskilt melding til UDI om utlendinger som er siktet/tiltalt eller domfelt for straffbart forhold, jf påtaleinstruksen § 5-13. Varsel skal også gis til Politiets utlendingsenhet. (Desken 22342420)

Politiets skal opprette sak dersom siktede ikke er registrert i DUF, og uansett registrere meldingen som korrespondanse.

5.2 Foto og fingeravtrykk

Personer over 14 år som søker asyl skal registreres med foto og fingeravtrykk (GP-7124), jf utlendingsloven § 37, jf utlendingsforskriften § 129. Dette gjelder også utlendinger som blir bortvist og utvist.

Personer uten avklart identitet skal også registreres med foto og fingeravtrykk.

Dersom en asylsøker er mistenkt for straffbart forhold, og det anses nødvendig, kan han signaliseres med foto og fingeravtrykk for innleggelse i kriminalregisteret, jf påtaleinstruksen § 11-1. På denne måten sikrer man at vedkommende blir registrert på fingeravtrykk både i utlendingsregisteret, kriminalregisteret og i Eurodac. Samme fingeravtrykksskjema (GP-7124) benyttes for utlendingssaker og kriminalsaker. Kripas søker i alle sine registre når det gjelder asylsøkere (tom Sporsøk).

5.3 Registrering av asylsøkere

Personer som søker om asyl skal registreres av politiet på fastsatt skjema – Skjema for ankomstregistrering og utvidet registrering av asylsøkere, jf UDIs rundskriv 2004-059 (vedlegg 5A)

Den som registrerer søker skal gi veiledning om de rettigheter som følger av utlendingsloven § 34. Søkeren skal videre bl.a. gjøres kjent med sin plikt til å gi opplysninger som kan ha betydning for vedtaket, og dessuten plikten til å møte til intervju, jf UDIs rundskriv 2004-059 (vedlegg 5A)

Hvis søker er fengslet så skal det i alle saker krysses av i feltet under pkt. 13 i registreringsskjemaet.

Det er også verdt å merke seg at man skal krysse av i feltet ved «Fengslet, anmeldt, siktet eller dømt for straffbart forhold» på side 1 på registreringsskjemaet dersom dette er tilfellet. Alle felt på skjemaet må fylles ut.

Til bruk for utveksling av informasjon med andre land og organisasjoner, skal søkeren bes om å skrive en samtykkeerklæring på norsk, engelsk og tysk, jf UDIs rundskriv 2004-059 (vedlegg 5A).

5.4 Utvidet registrering

Dersom utlendingen ikke allerede har søkt asyl, fremsettes slik søknad typisk i forbindelse med anholdelse, innbringelse og pågrepelse. Slike søknader skal undergis en forenklet behandling ved at politiet kartlegger søkerens asylgrunnlag gjennom en utvidet registrering istedenfor ordinært asylintervju foretatt av UDI.

Uavhengig av asylsøkerens nasjonalitet skal Politiets utlendingsenhet foreta en utvidet registrering av asylsøkere som faller inn under følgende kategorier:

1. Asylsøkere som kan knyttes til kriminalitet
2. Ved gjentatt asylsøknad innen ett år etter at vedkommende ble uttransportert eller forsvant (her krever UDI at søkeren kan dokumentere i passet med stempel eller gyldig billett at han har vært utenom Schengen-området).
3. Asylsøkere som i forbindelse med et annet negativt vedtak fremsetter søknad om asyl (f. eks avslag i en familiegjenforeningssak).

En utvidet registrering innebærer videre at politiet i tillegg til den vanlige registreringen skal kartlegge:

1. Hva som er grunnen til at utlendingen søker asyl
2. Hva utlendingen frykter ved en eventuell retur til hjemlandet
3. Hvordan utlendingens helsetilstand er.

På bakgrunn av opplysningene i den utvidede registreringen tar UDI stilling til hvorvidt det er nødvendig å innkalle søkeren til et ordinært asylintervju. Dersom dette ikke er nødvendig vil UDI straks fatte vedtak.

5.5 Straffbare forhold etter asylregistreringen

Dersom politiet kommer i kontakt med en asylsøker som har begått kriminalitet etter at han er ankomstre-gistrert, men før UDI har foretatt et ordinært asylinter-vju, skal politiet straks kontakte UDIs asylavdeling. Dette for å avklare hvorvidt søkeren må gjennomgå ordinært asylintervju eller om politiet kan foreta utvi-det registrering (se pkt 5.4) med tanke på snarlig ved-tak i saken. Telefonnummeret til Asylavdelingens vakt-telefon på dagtid (8-16) 23351880.

5.6 Forsvunnede asylsøkere

I de tilfeller hvor søkeren er registrert i DUF som forsvunnet/uten kjent oppholdssted og påtreffes, skal saken i utgangspunktet kunne hurtigbehandles. Politiet må, før UDI og Politiets utlendingsenhet kontaktes, spørre om:

1. Hvorfor søkeren forsvant
2. Hvor søkeren har oppholdt seg
3. Om søkeren har noe å tilføye i tillegg til det han tidligere har opplyst i saken.

Politiets utlendingsenhet har ansvaret for iverksetting av negative vedtak i asylsaker og skal orienteres så snart som mulig etter pågripelse. I saker hvor det foreligger vedtak som kan iverksettes og hvor gyldig reisedokument foreligger, eller der dette kan skaffes innen kort tid, kan iverksetting av vedtaket gjennom-føres etter avtale med Politiets utlendingsenhet (PU).

Det politidistrikt som pågriper må bistå Politiets utlen-dingsenhet (PU) med en eventuell fengsling og overfø-ring til Trandum internat.

Se videre Riksadvokatens retningslinjer fra juni 2008 i forhold til enslige mindreårige asylsøkere som forsvin-ner fra mottak.

Jourhavende jurist i Politiets utlendingsenhet treffes på telefon nr.: 97 00 48 94.

Det vises også til UDIs rundskriv 2002-055 (vedlegg 5B).

5.7 Annen prioritert behandling

Dersom det er behov for en rask avklaring i andre til-feller enn i pkt 5.4 og 5.5 kan politiet ta kontakt med UDIs asylavdeling med spørsmål om prioritering av saken, og eventuelt utvisning.

Der det allerede er foretatt et asylintervju av søkeren, men vedtak ikke er fattet er det uansett viktig at poli-tiet straks gir UDI melding om anmeldelser, siktelser, tiltaler eller domfellelser. Det vises til påtaleinstruksen § 5-13.

Den videre saksbehandling i UDI avtales i samråd med politiet.

5.8 Advokat i klagesak

Som hovedregel er det kun i forbindelse med klagesa-ken at en asylsøker får dekket utgiftene til advokat-bistand gjennom fri rettshjelp ordningen.

UDIs kontor på Tanum asylmottak har:
Telefon 67 55 27 80 /-81

5.9 Tolk

Politiet må også sørge for tolk til registreringen der-som dette er nødvendig, jf utlendingsloven § 33. Det skal i rapporten fremgå at man har benyttet tolk, og hva som er tolkens nummer eller kode. Videre skal søkeren bli spurt om han/hun forstår tolken, og om hvorvidt han/hun har innvending mot bruk av denne. Dersom asylsøkeren har innvendinger mot bruk av tol-ken skal også dette nedtegnes i rapporten.

Dersom tolk ikke er benyttet skal det fremgå av rap-porten hva som er årsaken til dette.

Dersom politidistriktet ikke har tolker lokalt, kan Politiets utlendingsenhet (PU) kontaktes på telefon 22 34 24 20 eller telefaks 22 34 24 30. De har oversikt over tolker som er tilgjengelige og kan tolke over telefon.

5.10 Saksbehandling i udi

Dersom det dreier seg om en åpenbart grunnløs asylsøknad vil UDI raskt fatte vedtak. Det vil da settes en kort frist for søkeren og hans advokat til å begjære utsatt iverksetting. Dersom forholdene ligger til rette for det kan UDI sette fristen til noen timer. I disse tilfellene er det viktig at det er opprettet kontakt mellom advokaten og søkeren, slik at rettsikkerheten blir ivarettatt. Utsatt iverksetting betyr at søkeren får bli i landet mens klagen behandles.

Hovedregelen er at det besluttet utsatt iverksetting hvis avslag på asylsøknad påklages, jf utlendingsloven § 40.

Dette gjelder imidlertid ikke i de saker hvor UDI finner at asylsøknaden er åpenbart grunnløs, eller der hvor utlendingen har søknad om asyl til behandling i et annet land eller har fått avslag på sin asylsøknad der. Søkere fra bestemte land anses i utgangspunktet å ha åpenbart grunnløse asylsøknader. Se U D I- praksisnotat 2008-025. Land listet under 48-timers prosedyren, ansees i utgangspunktet som åpenbart grunnløse. UDI vil imidlertid etter en konkret vurdering av hver enkelt sak ta stilling til om den aktuelle saken er åpenbart grunnløs eller ikke.

Selv om søknaden ikke anses åpenbart grunnløs vil UDI prioritere saksbehandlingen når søkeren kan knyttes til straffbare handlinger.

UDI vil sende melding om at vedtak er fattet og kan leses i DUF til Politiets utlendingsenhet (PU). Det vil fremgå av vedtaket om det er politiet eller UDI som er ansvarlig for å underrette søkeren om vedtaket (eller hans advokat).

Klagefristen er 3 uker, jf forvaltningsloven § 29. Klagen og begjæring om utsatt iverksetting sendes til den aktuelle enheten i UDIs asyldeling.

Dersom det ikke gis utsatt iverksetting vil dette bli meddelt Politiets utlendingsenhet (PU). Vedtaket kan da iverksettes, dvs. at asylsøkeren kan uttransporteres. Klagen vil i ettertid bli behandlet av Utlendingsnemnda.

5.11 Iverksetting av vedtak

Politiets utlendingsenhet (PU) er ansvarlig for iverksetting av alle vedtak. Uttransporteringen vil foregå i samarbeid med det lokale politidistrikt.

Jourhavende tjenestemann i Politiets utlendingsenhet (PU) treffes på telefon nr.: 22 34 24 20.

Vedlegg til kapittel 5

5 A: Rundskriv UDI 2004-059

Bruk av ankomstregistreringsskjema ved søknad om asyl (søknad om asyl: del I) med vedlegg - uf § 54

I. Innledning	25
II. Søknad om asyl:	
Del I – ankomstregistreringsskjema	25
III Generelt om registreringsskjemaet	25
IV. Informasjon til søkeren	25
V. Nærmere om feltene i registreringsskjemaet	26
A. Søknadstype	26
B. Spesielle prosedyrer	26
C. Utvidet registrering	26
1. Utvidet registrering ved ankomstregistreringen	26
2. Straffbare forhold etter ankomstregistrering	27
3. Prioritert behandling utenom punkt C nr 1 og 2	27
4. Veiledning og advokatbistand	27
5. Tolke	27
D. Reisedokumenter\identifikasjon	27
VI. Samtykkeerklæring for informasjonsutveksling	27
VII. Oversendelse av registreringsskjemaet mv	27

I. Innledning

Det vises til at rundskriv UDI 2002-139 ble utarbeidet i forbindelse med at Utlendingsdirektoratet fra 01.01.2003 overtok en større del av politiets registreringsoppgaver ved søknader om asyl. Rundskriv UDI 2002-139 oppheves ved foreliggende rundskriv som er foranlediget av endringer i reglene om advokatbistand til asylsøker som trer i kraft 01.01.2005. Det vises til rundskriv [UDI 2004-060](#) og rundskriv [UDI 2004-061](#), samt KRD rundskriv H-21/04 om endringer i utlendingsloven § 42 og i utlendingsforskriften §§ 145a og 147.

Det vises til de endringer som er gjort i punkt IV, punkt VC4 og vedlegg 1. Det er for øvrig ikke gjort endringer i rundskrivet i forhold til det som fremgikk av rundskriv UDI 2002-139. Det vil bli tatt initiativ til en fullstendig gjennomgang av rundskrivet og vedleggene i 2005.

Da Utlendingsdirektoratet overtok registreringsoppgavene som nevnt, ble det utarbeidet nytt registreringsskjema for slike søknader.

Skjemaet er utviklet på bakgrunn av samarbeid mellom Utlendingsdirektoratet og Politidirektoratet, og hensikten med det nye skjemaet er å forhindre dobbeltarbeid samt å rendyrke rollefordelingen mellom politiet og UDI.

I utviklingen er det også lagt vekt på å tilrettelegge for motvirkning av misbruk av asylinstituttet ved at politiet foretar utvidet registrering i følgende situasjoner:

- asylsøkeren kan knyttes til straffbare forhold,
- ved gjentatt asylsøknad innen ett år
- og ved fremsetting av asylsøknad i tilknytning til effektivering av negative vedtak i andre typer utlendingsaker.

Dette rundskrivet omhandler bruk av skjemaet. Rundskrivet gjelder fra 01.01.03, og det nye skjemaet skal gjelde fra denne datoen.

Rundskrivet berører ikke rutiner for registrering av asylsøkere og overføringsflyktninger i utlendingsforvaltningens elektroniske registreringssystem.

Rundskrivet erstatter rundskriv UDI 2002-056 FSK med vedlegg og rundskriv UDI 2001-029 JURA med vedlegg som oppheves og bes makulert.

II. Søknad om asyl: Del I – ankomstregistreringsskjema

Når en utlending melder seg for politiet og søker om asyl, skal politiet fylle ut ankomstregistreringsskjema, jf utlendingsforskriftens § 54 første ledd.

Registreringsskjemaet inngår i Utlendingsdirektoratets behandling av asylsaker. Det gir blant annet grunnlag for direktoratets differensierte asylsaksbehandling, for booking av asylintervju og for vurderingen av hvilket medlemsland i Dublinsamarbeidet som har ansvaret for behandlingen av asylsøknaden.

Søknad om asyl omfatter søknad om reisebevis og utlendingspass, jf utlendingsforskriftens § 54 siste ledd.

III. Generelt om registreringsskjemaet

Direktoratet gjør oppmerksom på at nøyaktig utfylling av søknadsskjemaet har stor betydning i direktoratets asylsaksbehandling.

Av hensyn til effektiv gjennomføring av helsekontroll av asylsøkere bes politiet gi helsemyndighetene melding om navn og adresse på asylsøker som skal bo privat, jf utlendingsforskriftens § 51 og utlendingslovens § 14. Meldingen sendes kommuneoverlegen i den kommunen der asylsøkeren er bosatt. For asylsøkere bosatt privat i Oslo kommune sendes meldingen til smittevernlegen for Oslo.

Vedleggene til dette rundskrivet oversendes politiet både elektronisk og som papirutgave.

IV. Informasjon til søkeren

Før registreringen starter, skal politiet informere søkeren i henhold til vedlagte informasjonsskriv om rettigheter, plikter mv, se vedlegg nr. 1 til dette rundskrivet. Søkeren bekrefter at informasjonen er mottatt og forstått ved å underskrive på informasjonsskrivet.

Vedlegg 1 er endret og oppdatert i forhold til endringene i reglene om advokatbistand til søker, jf det som er sagt innledningsvis. For øvrig vises til at søker ikke lenger skal spørres om vedkommende har advokat mv i forbindelse med registrering av søknad om asyl. Dette innebærer at punkt 5 i registreringsskjema og tilsvarende felt i DUF ikke lenger skal fylles inn. De nødvendige tekniske endringer vil bli gjennomført så raskt som mulig.

V. Nærmere om feltene i registreringsskjemaet

A. Søknadstype

Politiet bes merke av aktuelt alternativ i feltet Søknad om. Dersom asylsøkerens nærmeste familie kommer samtidig med søkeren, må politiet bringe på det rene om familie-medlemmene søker asyl på eget grunnlag. Dette gjelder særlig voksne familiemedlemmer og barn som har fylt 15 år. Dersom slike personer ønsker asyl på eget grunnlag, anmerkes dette i feltet ved siden av avmerkingsboksen for Asyl i skjemaet.

Ved søknad om flyktningstatus for overføringsflyktning er feltene om spesielle prosedyrer, utvidet registrering, samtykkeerklæring, beskrivelse av reiseruten og opphold i andre land uaktuelle.

For å forhindre at sakene til forskjellige familiemedlemmer skilles, ber direktoratet om at politiets oversendelser av registreringsskjemaene skjer samlet.

B. Spesielle prosedyrer

Politiet bes merke av aktuelt alternativ i ovennevnte felt. Asylsøkere som kommer fra trygge førsteland utenfor Dublinområdet behandles etter retningslinjer som gjelder for bortvisning til første asylland. Det er avgjørende at slike saker hurtig oversendes til Utlendingsdirektoratet, slik at fristen for retur innen 48 timer kan overholdes.

Bortvisning i henhold til [Den Nordiske Passkontrolloverenskomsten](#) er bare aktuelt for asylsøkere som kommer direkte fra Danmark.

For at klare Dublin-saker raskt skal kunne utskilles bes politiet krysse av i feltet for "Åpenbar Dublin-sak" dersom tilgjengelige opplysninger klart indikerer dette. Klare indikasjoner vil i denne sammenhengen være for eksempel visum utstedt av annen Dublin-stat, dokumenter utstedt av annen Dublin-stat vedrørende søkerens opphold der og/eller fingeravtrykkstreiff.

For politiets behandling av søknader om asyl i henhold til Dublin-regelverket vises for øvrig til retningslinjer om dette.

Enslige mindreårige asylsøkere prioriteres i alle ledd i direktoratets saksbehandling. Tidlig identifisering og utskilling av søkere som oppgir å være enslig mindreårig er derfor sentralt for direktoratet. Direktoratet ber derfor politiet merke av på registreringsskjemaet dersom asylsøkeren oppgir å være enslig mindreårig. Dersom politiet mener den oppgitte alderen åpenbart er uriktig, opplyses dette på skjemaet. Politiet bes i slike tilfelle informere søkeren om at Utlendingsdirektoratet vil gjennomføre aldersundersøkelser.

Asylsøkeres tilknytning til Norge har betydning blant annet i vurderingen av hvilken stat som er ansvarlig for asylsaksbehandling. "Med nær tilknytning til Norge" menes i denne sammenhengen om søkeren har mor, far, barn, søsken eller ektefelle/samboer med oppholdstillatelse eller søknad om slik tillatelse, eventuelt om asyl til behandling i Norge, eller om søkeren selv tidligere i ett år eller mer har hatt oppholds- og/eller arbeidstillatelse i Norge, se for øvrig retningslinjer om dette.

C. Utvidet registrering

Det er et mål at asylsøkere som begår straffbare handlinger får saken behandlet så raskt som mulig. Videre er det et mål å fatte raske avgjørelser i saker som innebærer mulig misbruk av asylinstituttet. Det er derfor etablert rutiner som sikrer at disse sakene gis nødvendig prioritet gjennom hele saksbehandlingen.

1. Utvidet registrering ved ankomstreregistreringen

Utvidet registrering innebærer at politiet, i tillegg til registrering av de øvrige opplysningene i skjemaet, foretar et kort intervju med innhenting av opplysninger som er nødvendige for å avgjøre søknaden om asyl. Politiet bes i det korte intervjuet klarlegge hva grunnen er til at vedkommende søker asyl i Norge, hva vedkommende frykter ved en eventuell retur til hjemlandet og hvordan vedkommendes helsetilstand er. Opplysningene føres inn i feltet for Asylgrunnlag i registreringsskjemaet. Politiet bes videre i feltet for Utvidet registrering merke av hvilken av de tre nedenfor nevnte kategoriene søkeren tilhører.

Utvidet registrering bes vurdert foretatt i alle saker der søkeren faller inn under en av de tre kategoriene nevnt nedenfor, uavhengig av søkerens opprinnelsesland. På bakgrunn av opplysningene fra utvidet registrering vil direktoratet ta stilling til hvorvidt det er nødvendig å gjennomføre et fullstendig intervju.

- Politiet bes foreta utvidet registrering i tilfeller der asylsøkeren på tidspunktet for registreringen er anmeldt, siktet eller er ilagt reaksjoner for straffbare forhold, inklusive brudd på utlendingsloven. I feltet for **Straffbare forhold** bes politiet gi en nøyaktig gjengivelse av de straffbare forhold, inklusive brudd på utlendingsloven, saken gjelder. Eventuelt ilagte straffereaksjoner må også oppgis. Kopi av siktelse/tiltale/forelegg/dom vedlegges oversendelsen til direktoratet. Politiet bes videre krysse av i aktuell rubrikk vedrørende fengsling. Politiet gir søkeren forhåndsvarsel om at utvisning med innreiseforbud vil bli vurdert av Utlendingsdirektoratet og at et eventuelt vedtak om utvisning kan bli registrert i SIS, jf SIS-lovens § 7 og Schengen-konvensjonens artikkel 96, og gir søkeren en rimelig frist til å uttale seg. Forhåndsvarsel om utvisning oversendes politiet som vedlegg nr. 2 til dette rundskrivet.
- Politiet bes også foreta utvidet registrering i tilfeller der asylsøkeren fremsetter ny søknad om asyl innen ett år etter den datoen han etter avslag på tidligere asylsøknad ble uttransportert, eventuelt forsvant. Søkeren bør i disse tilfellene også spørres om hvor han har oppholdt seg og hva han har foretatt seg i tiden etter at forrige søknad ble avslått.
- Videre bes politiet foreta utvidet registrering i tilfeller der søknad om asyl fremsettes i tilknytning til gjennomføring av negative vedtak i andre typer saker.

5. Kriminalitet begått av asylsøkere, vedlegg A

2. Straffbare forhold etter ankomstregistrering

Hvis asylsøkeren blir anmeldt, siktet eller ilagt reaksjoner for straffbare forhold i tiden etter at ankomstregistrering er foretatt, men før UDI har gjennomført asylintervju, kan det være aktuelt at politiet foretar kartlegging av asylgrunnlag mv på samme måte som ved utvidet registrering. I slike tilfelle bes politiet kontakte direktoratets asylavdeling for å avklare om politiet skal foreta utvidet registrering eller om UDI skal gjennomføre ordinært asylintervju. Asylavdelingens telefonnummer fremgår av vedlegg nr til dette rundskrivet. Dersom ordinært intervju skal gjennomføres gir asylavdelingen beskjed til koordineringsenheten i direktoratet.

Dersom politiet skal gjennomføre kartleggingen av asylgrunnlaget i disse tilfellene, forhåndsvarsler politiet søkeren om utvisning mv på samme måte som ved utvidet registrering pga straffbare forhold ved ankomstregistreringen.

3. Prioritert behandling utenom punkt C nr 1 og 2

Dersom politiet i andre tilfelle enn nevnt ovenfor ser et behov for rask avgjørelse i asylsaken og eventuell utvisning, bes politiet kontakte direktoratets asylavdeling for å avtale prioritering av saken, se vedlegg nr for telefonnummer.

4. Veiledning og advokatbistand

I alle saker der politiet skal gjennomføre utvidet registrering eller kartlegging av asylgrunnlag som i punkt 2 ovenfor, må politiet påse at søkeren gis tilbud om individuell veiledning fra en uavhengig organisasjon, jf utlendingsforskriften § 145a. Det er tilstrekkelig at veiledningen skjer ved utdeling av skriftlig materiale, eventuelt at søkeren kommuniserer med organisasjonen via telefon.

Politiet informerer søkeren om at retten til fri advokatbistand trer i kraft dersom Utlendingsdirektoratet avslår søknad om asyl, jf utlendingsloven § 42 tredje ledd.

Dersom politiet forhåndsvarsler om utvisning i forbindelse med den utvidede registreringen av søknad om asyl, må politiet påse at søkeren gis mulighet til å la seg bistå av advokat dersom han eller hun ønsker det, jf utlendingsloven § 42 fjerde ledd.

Advokaten skal i slike saker ha kopi av forhåndsvarselet. Politiet setter en rimelig frist til å komme med merknader før saken oversendes Utlendingsdirektoratet.

5. Tolk

I alle saker der politiet skal gjennomføre utvidet registrering skal politiet bruke tolk dersom søkeren og den som foretar registreringen ikke kan kommunisere forsvarlig på et felles språk, jf utlendingsforskriftens § 54 tredje ledd annet punktum.

I saker der tolk ikke benyttes, skal begrunnelsen for dette fremgå av rapporten fra utvidet registrering. Dersom tolk benyttes, opplyses dette i rapporten. Tolken bør identifiseres med nummer eller kode. Søkeren skal spørres om han eller hun har innvendinger mot tolken, og eventuelle innvendinger skal fremgå av rapporten.

D. Reisedokumenter\identifikasjon

I feltet for dokumenttype angis hva slags ID-dokument søkeren har. Har søkeren flere ID-dokumenter og ingen av dokumentene er pass, velger politiet ut det mest relevante dokumentet og angir typen i det aktuelle feltet.

VI. Samtykkeerklæring for informasjonsutveksling

Politiet skal anmode om samtykke fra søkeren til å utveksle informasjon med organisasjoner og andre lands myndigheter. Politiet benytter vedlagte erklæring, se vedlegg nr 4. Samtykkeerklæringen skal fylles ut i norsk, tysk og engelsk versjon, og skal oversendes direktoratet samtidig med registreringsskjemaet. De skal dessuten alltid vedlegges anmodninger om undersøkelser som sendes Kriminalpolitisen.

VII. Oversendelse av registreringsskjemaet mv

Etter gjennomført ankomstregistrering skal politiet i alle saker straks oversende kopi av skjemaet til Koordineringsenheten i Utlendingsdirektoratet. Dette gjelder uavhengig av om saken behandles etter Dublin-rutiner, av direktoratets hjemmevakt eller på annen måte.

Etter ferdigstilling av saken, inkludert nødvendige undersøkelser i forhold til Dublin II-forordningen, oversender politiet alle sakens dokumenter til direktoratets Dublin-enhet for videre behandling.

5 B Rundskriv UDI 2002-055 Revidert. Forsvunne asylsøkjalar

I. Innleiing

Dette rundskrivet er ein revisjon av rundskriv UDI 2001-035, som blir oppheve og skal makulerast.

Rundskrivet gjev retningslinjer for handsaming av asylsøknader der søkjaren er forsvunnen. Det gjer dessutan retningslinjer for informasjon frå mottaka til Utlendingsdirektoratet og politiet når søkjaren forsvinn eller kjem attende etter å ha vore forsvunnen.

Politiet må fylgje opp flyttemeldingar frå mottaka både når asylsøkjalar forsvinn og når dei eventuelt kjem tilbake.

II. Kven som skal reknast som forsvunnen

Ein asylsøklar er forsvunnen når søkjaren ikkje lenger bur i mottaket eller på den adressa søkjaren har gjeve til politiet, når søkjaren er reist ut av landet, eller når noverande opphaldsstad elles er ukjend.

III. Informasjon til utlendingsdirektoratet og politiet

Transittmottaka skal melde frå til Utlendingsdirektoratet v/ Koordineringseininga og politiet, og ordinære mottak skal melde frå til sitt regionkontor, dersom

- ein asylsøklar har vore forsvunnen i tre dagar
- ein asylsøklar etter eit slikt fråver kjem attende til mottaket

Dersom politiet etter eit slikt fråver vert kjend med kor søkjaren oppheld seg, skal politiet melde frå til Utlendingsdirektoratet v/Koordineringseininga.

IV. Politiets handsaming når søkjaren er forsvunne

A. Saker der det ikkje er klarlagt kva Dublin-land som er ansvarleg

Dersom søkjaren forsvinn før eit ansvar under Dublin II-forordningen er klarlagt, fortsetter dei naudsynte undersøkingar for å fastsette ansvaret.

Det er utan betydning for ansvarshøvet om søkjaren forsvinn før eller etter den formelle overtakinga av ansvaret.

B. Søkjaren forsvinn før intervju eller vedtak

Dersom søkjaren forsvinn før det er gjennomført intervju eller fatta vedtak i saka, skal politiet registrere søkjaren utmeld av det elektroniske registreringssystemet og slette adressa.

Utlendingsdirektoratet vil normalt avgjere søknadar frå forsvunne asylsøkjalar utan omsyn til at søkjaren ikkje har vore intervjuet.

C. Når søkjaren forsvinn etter negativt vedtak

Politiet **registrerer** søkjaren utmeld av det elektroniske registreringssystemet og sletter adressa. Vidare må politiet registrere forsvinninga som årsak til at vedtaket ikkje er effektivt, og ekspedere saka til Utlendingsdirektoratet. Dersom saksmappa ikkje finst hos politiet, gjev politiet skriftleg melding til den instansen som handsamar saka. Har politiet sikker informasjon om at søkjaren ikkje lenger

er i landet, skal utreisa registrerast som effektivt av det negative vedtaket.

D. Når søkjaren forsvinn etter at det er fatta positivt vedtak

Tilhøva kring forsvinninga må klarleggjast. Politiet må registrere forsvinninga som årsak til at vedtaket ikkje er effektivt, og ekspedere saka til den instansen som har fatta vedtaket. Dersom politiet har sikre opplysningar om at søkjaren ikkje lenger er i Noreg, skal dette gå fram av meldinga. Den aktuelle instansen vil då vurdere å gjere om vedtaket, jf utlendingslova §§ 13 og 18 andre ledd. Dersom søkjaren har advokat, varslast advokaten på førehand. Utmelding og sletting av adresse vil eventuelt bli registrert i samband med oppfølging av utgåtte løyve.

E. Når søkjaren melder seg på nytt

Dersom søkjaren melder seg på nytt, skal politiet registrere adressa og fjerne utmeldinga i det elektroniske registreringssystemet. Dersom eit negativt vedtak er endeleg, eller utsett iverksetjing har blitt nekta, kan søkjaren transportrast ut av landet.

Dersom bortvising til anna Dublin-land er endeleg, eller utsett iverksetjing av slikt vedtak har blitt nekta, avtaler politiet med aktuell stat kva frist overføringa i så fall skal finne stad innanfor, jf avgjerd 1/97 art. 21 nr. 5. Dersom det er omstende i saka som indikerar at nokre av bortfallsreglane i Dublin II-forordningen artikkel 16 nr. 2 – 4 er aktuelle, kontaktar politiet Dublin-eininga for å avklare vidare sakshandsaming.

Politiet skal fjerne registreringa om manglande effektivt og registrere at vedtaket er effektivt. Gjer søkjaren gjeldande nye omstende og leverer ny søknad om asyl, skal politiet registrere oppmoding om omgjering i det elektroniske registreringssystemet og ekspedere saka til Utlendingsdirektoratet til vurdering. Har søkjaren vore ute av landet, registrerer politiet ny sak. Dette utgangspunktet er endra ved rundskriv [UDI 2005-009](#) om "Retningslinjer for når det skal registreras ny søknad om asyl for utlending som har vært i utlandet etter endelig avslag på søknad om asyl".

Er det fastsett etter klage at vedtaket ikkje skal setjast i verk, og klagesaka framleis ikkje er avgjort, skal politiet gje skriftleg melding til Utlendingsdirektoratet. Politiet fjernar registrering av utmelding og manglande effektivt. Er det fatta positivt vedtak, jf punkt C, skal politiet ikkje merke av løyvet i passet, men sende melding til Utlendingsdirektoratet. Politiet fjernar registrering av utmelding og manglande effektivt. Dersom det i samband med effektivt av eit positivt vedtak kjem på det reine at søkjaren har vore forsvunnen utan at dette har vore kjent, skal politiet returnere saka til Utlendingsdirektoratet for ny vurdering.

Politiet skal i alle høve ta eit kort intervju for å klarlegge kvifor søkjaren forsvann, kor han har hatt tilhald, og om søkjaren har noko å føye til i høve til det som kjem fram i registreringsskjemaet og/eller eigenerklæringa, eventuelt tidlegare asylintervju.

6. Bortvisning og utvisning

Loven skiller mellom bortvisning og utvisning av utlendinger som omfattes av EØS-avtalen, og bortvisning og utvisning av andre utlendinger (tredjelandsborgere). Vilklårene for bort- og utvisning av utlendinger som omfattes av EØS-avtalen fremgår av utlendingsloven §§ 57 og 58. De materielle og formelle reglene for bort- og utvisning av denne gruppen er litt forskjellig fra det som gjelder andre utlendinger.

Etter EU-utvidelsen i 2004 har vi sett en markant økning i antall utvisningssaker etter EØS-regelverket. Særlig gjelder dette for vinningskriminalitet. Det vises her til rundskriv 2007-008 hva gjelder bort- og utvisning av EØS- borgere (vedlegg 6B).

Det er viktig å huske at en utlending som har gyldig arbeidstillatelse eller oppholdstillatelse i Norge, eventuelt anses for å ha lovlig opphold, jf utlendingsforskriften § 39, ikke kan bortvises.

NB! Politiet skal ikke starte en bortvisningssak i de tilfeller hvor utlendingen har søkt om asyl.

Nedenfor vil vi legge vekt på bortvisning av utlendinger som ikke omfattes av EØS-avtalen.

6.1 Bortvisning

Et bortvisningsvedtak innebærer at en utlending nektes innreise til Norge, eller pålegges å forlate landet. Vedtaket er ikke til hinder for senere innreise.

Utlendingsloven § 27 regulerer grunnlag og fremgangsmåte for bortvisning av utlendinger fra Norge (og dermed også Schengen-området, med mindre vedkommende har tillatelse til opphold i annen Schengen-stat).

De mest praktiske bestemmelsene finnes i utlendingsloven § 27 og er gjengitt nedenfor.

Politiets kompetanse:

Ved innreise eller innen sju dager etter innreise til riket kan politimesteren eller den han bemyndiger treffe vedtak om å bortvise utlending:

1. som ikke viser gyldig pass eller annet godkjent reisedokument eller visum når dette er nødvendig,
2. som er utvist fra riket eller fra annet nordisk land med innreiseforbud som ennå gjelder, og utlendingen

3. som mangler slik tillatelse som er nødvendig etter kapittel 2 eller som ikke kan sannsynliggjøre det oppgitte formålet med oppholdet (denne er svært praktisk)
4. som ikke kan sannsynliggjøre å ha eller være sikret tilstrekkelige midler til opphold i riket og til hjemreise,
5. som er straffet, som nevnt i § 29 første ledd bokstav b eller c, eller når andre omstendigheter gir særlig grunn til å frykte at utlendingen her i riket eller i annet nordisk land vil begå straffbar handling som kan føre til fengselsstraff i mer enn tre måneder,
6. i samsvar med reglene i den nordiske passkontrolloverenskomsten artikkel 6, når det er sannsynlig at utlendingen vil reise inn i annet nordisk land og trolig vil bli bortvist der fordi pass eller visum som er gyldig for innreise i landet mangler, eller det for øvrig foreligger bortvisningsgrunn i vedkommende land,
7. som ifølge kompetent helsepersonell åpenbart lider av alvorlige psykiske forstyrrelser,
8. som ikke har dekket utgifter som er blitt påført det offentlige i forbindelse med at utlendingen tidligere er ført ut av riket, jf. § 46 første ledd.
9. som er innmeldt i Schengen Information System (SIS) med henblikk på ikke å tillate innreise.

Etter syv dager etter innreise til riket, kan politimesteren eller den han bemyndiger likevel treffe vedtak om bortvisning, dersom det ikke er tvil om at vilklårene i bokstavene a, b, c eller d ovenfor er oppfylt, jf utlendingsforskriften § 118. Forutsetningen er at utlendingen ikke har oppholdt seg lengre enn tre måneder i riket etter utløpet av den visumfrie oppholdstiden eller visumets gyldighetstid

UDIs kompetanse:

I andre saker er det bare UDI som kan treffe vedtak om bortvisning

UDI kan treffe vedtak om bortvisning:

når det er nødvendig av hensyn til Norges eller annet Schengen-lands nasjonale sikkerhet, offentlige orden eller internasjonale forbindelser.

Påberoper en utlending seg å være flyktning (asyl) eller for øvrig gir opplysninger som tyder på at beskyttelsesreglene i § 15 første ledd vil komme til anvendelse, skal asylsøkeren registreres ved Politiets utlen-

dingsenhet, som deretter oversender saken til Utlendingsdirektoratet til behandling og avgjørelse.

Bortvisning innebærer altså ikke et innreiseforbud, slik utvisning gjør. Imidlertid er en bortvist/utvist utlending forpliktet til å dekke utgifter (billetter, evt. eskorte, diett, overtid, ordinært mv), jf utlendingsloven § 46. Et utestående krav fra staten på tilbakebetaling av utreiseomkostninger er en innreisehindring, og kan føre til nytt bortvisningsvedtak, jf utlendingsloven § 27 bokstav h (motsatt for personer som faller inn under EØS-regelverket og vurderes etter § 57). Eventuelle utestående krav må føres i DUF i feltet «Reiseutgifter knyttet til uttransportering». Dette finner man under «Saker» under kartotekkort «Effektivering». Det er også viktig at eventuelle tilbakebetalinger av utestående krav blir ført i DUF.

6.2 Utvisning

Utvisning er til hinder for senere innreise til riket. Innreiseforbudet kan gjøres varig eller tidsbegrenset, men som hovedregel ikke for kortere enn to år. Etter søknad kan den som er varig utvist, få adgang til riket, men som regel ikke før to år er gått fra utreisen. Gjeninnreise etter utvisning er straffbart etter straffeloven § 342 første ledd bokstav a, alternativt utlendingsloven § 47 første ledd bokstav a.

Det er kun UDI som har kompetanse til å treffe vedtak om utvisning.

6.2.1 Utvisning av utlendinger som ikke omfattes av EØS-avtalen:

Utlending kan utvises:

- når utlendingen grovt eller gjentatte ganger har overtrådt en eller flere bestemmelser i loven her eller unndrar seg gjennomføring av vedtak som innebærer at vedkommende skal forlate riket,
- når utlendingen for mindre enn fem år siden i utlandet har sonet eller er ilagt straff for et forhold som etter norsk lov kan føre til fengselsstraff i mer enn tre måneder. Tilsvarende gjelder ved ilagt særreaksjon som følge av straffbart forhold som nevnt,
- når utlendingen her i riket er ilagt straff eller særreaksjon for et forhold som kan føre til fengselsstraff i mer enn tre måneder, eller flere ganger i løpet av de siste tre år er ilagt fengselsstraff,
- når hensynet til rikets sikkerhet gjør det nødvendig.
- Når utlendingen har overtrådt straffeloven §§ 147 a eller 147 b, eller har gitt trygt tilholdssted til

noen som utlendingen kjenner til har begått en slik forbrytelse.

Utvisning etter første ledd bokstav a, b, c og e besluttes ikke dersom det i betraktning av forholdets alvor og utlendingens tilknytning til riket vil være et uforholdsmessig tiltak overfor utlendingen selv eller de nærmeste familiemedlemmene. Ved vurderingen av uforholdsmessigheten er det særlig viktig at politiet klarlegger opplysninger om utlendingens tilknytning til Norge og hjemlandet, i form av bl.a. kontakten med hjemlandet, familie, botid, arbeidsforhold osv.

Det må også klarlegges om det foreligger forhold som tilsier at vedkommende ikke kan returnere til hjemlandet, jf. Utlendingsloven § 15.

Utlending som har arbeidstillatelse eller oppholdstillatelse, eller nordisk borger som har hatt bopel i riket i mer enn tre måneder, kan bare utvises dersom det straffbare forholdet kan føre til fengselsstraff i mer enn ett år, eller det gjelder en overtredelse av straffeloven §§ 228 første ledd, 237, 342 første ledd bokstav b eller c, 352 a, 384 eller 385. Utlending som fyller vilkårene for bosettingstillatelse, jf utlendingsforskriften § 43, kan bare utvises på grunn av straffbart forhold dersom det kan føre til fengselsstraff i 2 år eller mer.

Straffbare forhold som avgjøres ved forelegg

Dersom grunnlaget for utvisningen skal være et vedtatt forelegg i straffesak, er det meget viktig at forelegget inneholder en setning om at vedtakelse av forelegget vil kunne medføre bort- eller utvisning fra Norge/Schengen-området og innmelding i SIS (vedlegg 6 D). Det er laget eget rutinetrinn for dette når forelegget skrives i BL. Uten slik orientering vil vedtakelsen normalt ikke anses gyldig.

6.2.2 Innmelding i SIS med henblikk på å nekte senere innreise til Schengen-området

En utlending som utvises, skal som hovedregel også gis et innreiseforbud til hele Schengen-området, jf Schengen-konvensjonens artikkel 96. Dette gjøres praktisk ved at utlendingen registreres i SIS med en artikkel 96-melding. Det er UDI som treffer vedtak om innmelding i SIS (som regel gjøres det i samme dokument som utvisningsvedtaket) og registrerer dette. Det er derfor viktig at utlendingen også forhåndsvarsles om at han kan bli innmeldt i SIS etter artikkel 96, når han forhåndsvarsles om utvisningen.

6.2.3 Bortvisning og utvisning av personer som omfattes av EØS/EFTA-avtalen:

Borgere som omfattes av EØS- avtalen har et utvidet vern mot utvisning og bortvisning. Det er derfor strengere vilkår for å kunne bortvise disse enn andre utlendinger.

Politiets kompetanse:

Ved innreise eller innen sju dager etter innreise til riket kan politiet treffe vedtak om å bortvise utlending:

- som ikke viser gyldig pass eller annet godkjent reisedokument eller visum når det er nødvendig,
- som er utvist fra riket med innreiseforbud som ennå gjelder, og utlendingen ikke har fått adgang til riket etter søknad,
- UDI`s kompetanse:
- når det foreligger forhold som nevnt i § 58 første ledd (se nedenfor under utvisning 6.2.3.2),
- når hensynet til rikets sikkerhet eller tvingende samfunnsmessige hensyn gjør det nødvendig.

Når det ikke er tvil om at det foreligger forhold som nevnt i lovens § 58 første ledd og utlendingsforskriften § 195, kan vedtak om bortvisning likevel fattes av politiet, jf. utlendingsloven § 196.

6.2.3.2. Utvisning

For utlending som omfattes av EØS-avtalen gjelder bestemmelsen om utvisning i utlendingslovens § 58, jf. UDIs rundskriv 02-107 (vedlegg 6C) og rundskriv 07-008 (vedlegg 6B).

Det er kun UDI som har kompetanse til å treffe vedtak om utvisning.

Kriterier for å vurdere utvisning er:

- Når hensynet til offentlig orden eller sikkerhet tilsier det
- Når det foreligger eller antas å foreligge personlige forhold hos utlendingen som innebærer en aktuell og tilstrekkelig trussel mot grunnleggende samfunnshensyn

Det kreves ikke at vedkommende er straffet for forholdet, bevismessig er det nok med sannsynlighetsovervekt, dvs. mer enn 50 % sannsynlighet. I praksis skal det imidlertid svært mye til for utvisning her.

De vanligste tilfellene vil være når utlendingen er straffet (forelegg eller rettskraftig dom) og det foreligger en fare for gjentakelse. Typisk vil det være i alvor-

lige volds- og sedelighetssaker og narkotikasaker. Det er viktig at politiet opplyser om det foreligger gjentagelsesfare (f.eks. om narkotikakurere har gjort dette før, bruker narkotika selv osv). Dersom utlendingen er straffet for flere vinningsforhold, vil det også kunne resultere i utvisning. Se mer i UDI`s rundskriv 07-008 (vedlegg 6B).

Det er imidlertid en forutsetning for å kunne utvise etter EØS-regelverket at forholdet er så grovt at man også kunne utvise tredjelandsborgere for samme forhold. Dette fordi det ligger i EØS-regelverket sin oppbygning at EØS-borgere ikke kan bli møtt med strengere sanksjoner enn tredjelandsborgere. Det betyr at der hvor loven, i forhold til tredjelandsborgere, stiller krav om ilagt straff for et forhold med mer enn tre måneders strafferamme, vil det samme vilkåret gjelde ovenfor EØS-borgere.

Dersom utlendingen ikke er straffet, men fremstår som en del av et kriminelt nettverk eller blir tatt med utstyr som brukes ved kriminelle handlinger (eksempelsvis skimmingsutstyr), vil dette kunne være tilstrekkelig for å bortvise.

I løpet av 2009/2010 vil et nytt EU-direktiv - Returdirektivet - bli inkorporert i norsk rett. Direktivet vil medføre at utlendingsmyndighetene vil utvise utlendinger i større grad enn tidligere.

6.3 Saksbehandlingsregler i bortvisnings- og utvisningssaker

I saker om bortvisning vil normalt politimesteren eller den han bemyndiger ha vedtakskompetansen. I disse sakene må derfor politiet både forhåndsvarsle om- (vedlegg 6 F) og treffe vedtak om bortvisning (vedlegg 6 G).

Som nevnt er det UDI som fatter alle vedtak om utvisning. Politiet skal likevel forhåndsvarsle om utvisning (vedlegg 6 H) i hastesakene. Det samme gjelder saker etter hurtigprosedyren ved grov vold og vold i nære relasjoner, jf. U D I rundskriv 2004 - 022. (vedlegg 6 E). I disse tilfellene skal politiet oversende forhåndsvarselet sammen med relevante saksdokumenter til UDI.

UDI har egen hastevakt på dagtid og hjemmevakt på kveldstid som tar slike henvendelser. Hastevakten på dagtid kontaktes på telefon 92 64 46 30.

Hjemmevakten er tilgjengelig på hverdager mellom kl 1500/1545 til kl 2400 og i helgene mellom kl 1000 og kl 2400. Det vises til UDIs rundskriv 2002-090 med vedlegg. Hjemmevakten kontaktes på telefon 92 02 64 55

6.3.1 Sakens opplysning

Bortvisnings- eller utvisningssaken startes med en rapport hvor forholdene som er grunnlag for bortvisningen/utvisningen dokumenteres. Saken skal være så godt opplyst som mulig, jf forvaltningsloven § 17.

6.3.2 Politiets plikt til å veilede

I følge utlendingsloven § 34 skal politiet veilede utlendingen i sak om bortvisning, utvisning, i sak om tilbakekall av gitt tillatelse og når utlendingen søker asyl. Utlendingen skal veiledes om at han har rett til retts hjelp (advokat eller fullmektig), og at han har rett til å sette seg i kontakt med sitt lands ambassade, en representant for FNs høykommissær for flyktninger og en norsk flyktningorganisasjon.

For øvrig vil den alminnelige veiledningsplikten i forvaltningsloven § 11 gjelde i alle saker.

6.3.3 Habilitet

Etter utlendingsloven § 35 kan ikke offentlig tjenestemann som har behandlet straffesaken mot utlendingen (dvs. alt ut over det å skrive anmeldelsen), tilrettelegge grunnlaget for, eller selv treffe beslutning om utvisning og bortvisning. Dette gjelder ikke i de tilfeller hvor det straffbare forholdet gjelder brudd på utlendingsloven.

6.3.4 Uttalelsesrett

I forbindelse med sak om bortvisning eller utvisning har utlendingen krav på veiledning og har uttalelsesrett, jf utlendingsloven § 33. I utgangspunktet skal det forhåndsvarsles i alle saker om bortvisning og utvisning, jf forvaltningsloven §§ 16 og 17.

Forvaltningsloven gjelder når ikke annet følger av utlendingsloven, jf utlendingsloven § 32.

6.4 Forhåndsvarsel

Politiet forhåndsvarsler i alle saker om bortvisning.

Politiet kan forhåndsvarsle om utvisning i asylsaker eller i hastesaker som blir behandlet av hastevakten eller hjemmevakten. For øvrig er det UDI som forhåndsvarsler ved utvisning av utlending med oppholdstillatelse, arbeidstillatelse eller bosettingstillatelse.

Bakgrunnen for forhåndsvarselet er at utlendingen skal få anledning til å uttale seg om grunnlaget for bortvisningen eller utvisningen før vedtaket fattes.

Forvaltningsloven har ingen «standardfrister» eller minstefrister for uttalelse, jf forvaltningsloven § 16. Hvor lang fristen skal være, vil avhenge av hvor lang tid man har til rådighet. En time vil kunne være tilstrekkelig. Det er imidlertid en forutsetning at utlendingen, eventuelt også advokat, har hatt en reell mulighet til å sette seg inn i hva saken gjelder. Jf UDI RS 2008-049 (Vedlegg 6 D).

Forhåndsvarsel kan dessuten helt unnlates, jf forvaltningsloven § 16 tredje ledd, dersom:

- slik varsling ikke er praktisk mulig eller vil medføre fare for at vedtaket ikke kan gjennomføres,
- parten ikke har kjent adresse og ettersporing av ham vil kreve mer arbeid enn rimelig i forhold til partens interesser og til betydningen av varselet,
- vedkommende part allerede på annen måte har fått kjennskap til at vedtak skal treffes og har hatt rimelig foranledning til å uttale seg, eller varsel av andre grunner må anses som åpenbart unødvendig.

Dersom forhåndsvarsel unnlates skal grunnen til dette opplyses ovenfor UDI.

Forhåndsvarslet bør meddeles ved hjelp av tolk, eventuelt av tjenestemannen dersom dette anses som tilstrekkelig betryggende. Hvordan varselet er meddelt og på hvilket språk bør tydelig fremgå på kopien av varselet som legges i saken. Varselet skal videre være signert med tjenestemannens underskrift.

I henhold til utlendingsloven § 34 har utlendingen som nevnt krav på rettshjelp. Dersom utlendingen ønsker

slik bistand, må advokat kontaktes pr. telefon med anmodning om å melde seg snarest. Retten til fritt valg av prosessfullmektig må kunne begrenses under henvisning til fristene for politiet. Advokaten må derfor kunne gis beskjed om at hvis han ikke kan møte snarest vil man kontakte en annen advokat. Dersom utlendingen gir avkall på retten til slik bistand må dette fremkomme skriftlig.

6.5 Underretning om vedtak

Det er viktig at det fremgår skriftlig hvordan og når utlendingen ble underrettet om vedtaket.

Det er mulig å gjøre en påtegning på selve vedtaket som skal inneholde tid og sted for underretningen, hvorvidt tolk ble benyttet, samt utlendingens, politiets og tolkens underskrifter.

Fordi det er straffbart å returnere til riket uten særskilt tillatelse dersom man er utvist, jf straffeloven § 342, er det viktig å kunne dokumentere at slik underretning har funnet sted. Dette med tanke på senere anførsler om at utlendingen ikke kjente til utvisningsvedtaket.

Vedtak om utvisning kan fattes selv om vedkommende har forlatt landet. Vedtaket blir da forsøkt forkynt på sist kjente tilholdssted eller gjennom ambassaden i hjemlandet. Det skjer imidlertid at det ikke er mulig å få forkynt vedtaket fordi utlendingen ikke har kjent oppholdssted. Utvisningen er likevel virksom dersom vedtaket er forsøkt forkynt tilstrekkelig.

6.6

Overføring til soning i hjemlandet

Formålet med rutinene er å sikre rask og effektiv saksflyt mellom politiet og Utlendingsdirektoratet i saker som faller inn under ovennevnte kategori og etter nærmere utvalgte kriterier. Rutinene gir med andre ord anvisning på hurtigprosedyre av prioriterte utvisningssaker og innebærer ingen materielle endringer i forhold til gjeldende praksis.

I henhold til utlendingsforskriftens § 126 første ledd bør eventuelle vedtak om utvisning treffes snarest mulig etter at rettskraftig straffedom foreligger eller fullbyrding av en dom er påbegynt, jf straffeprosessloven § 453, og fortrinnsvis ikke senere enn at vedtaket kan iverksettes samtidig med løslatelse eller overføring til straffefullbyrdelse i annet land.

Utgangspunktet i internasjonal strafferett er at en dom skal fullbyrdes i den stat hvor den er avsagt og hvor det straffbare forholdet er begått. Imidlertid kan rehabiliteringshensyn og sosiale forhold gjøre det hensiktsmessig å overføre domfelte til fortsatt soning i vedkommendes hjemland.

Overføring til fortsatt soning i hjemlandet kan skje i medhold av ulike hjemmelsgrunnlag. Overføring uten samtykke i medhold av tilleggsprotokollen kan bare skje når domfelte har unndratt seg straffen, eller er besluttet utvist som følge av den straffbare handlingen og utvisningsvedtaket er endelig. Det er Justis- og politidepartementet som har ansvaret med å forberede saken og sende anmodning til den aktuelle staten om overføring til fortsatt straffegjennomføring der. Se UDI RS 2007-012 for nærmere retningslinjer (Vedlegg 6 J).

Vedlegg til kapittel 6

6 A: UDI rundskriv RS-2008-007:

Utvisning - utlendingsloven § 29 og § 30 - og grensen mot bortvisning - loven § 27, § 28 og § 30

1. Innledning	34
1.1 Anvendelsen av rundskrivet	34
1.2 Generelt om utvisning	34
1.3 Gangen i en utvisningssak	35
1.4 Forholdet til andre reaksjonsformer	35
2. Nærmere om de ulike utvisningsgrunnlag – grensen mot bortvisning – utvisningens varighet	35
2.1 Innledning	35
2.2 Utvisning ved brudd på utlendingsloven	36
2.2.1 Innledning	36
2.2.2 Grov overtredelse	36
2.2.2.1 Ulovlig opphold eventuelt kombinert med ulovlig arbeid	36
2.2.2.2 Uriktige opplysninger, jf ul § 47 første ledd bokstav b og § 44 annet ledd	37
2.2.3 Gjentatte overtredelser	38
2.2.4 Utlending som unndrar seg gjennomføringen av vedtak som innebærer at vedkommende skal forlate riket	38
2.2.5 Brudd på § 47 annet, tredje og fjerde ledd	38
2.3 Utvisning etter lovens § 29 første ledd b – straff i utlandet	38
2.4 Utvisning etter lovens § 29 første ledd c – straff i Norge	38
2.4.1 Brudd på vegtrafikkloven	39
2.4.2 Brudd på tollloven	39
2.4.5 Brudd på straffeloven	40
2.4.5.1 Seksualforbrytelser	40
2.4.5.2 Legemsfor nærmelse – og beskadigelse, drap og uaktsomt drap	40
2.4.5.3 Narkotika	40
2.4.5.4 Naskeri, tyveri og ran	41
2.4.5.5 Falsk forklaring, dokumentfalsk og bedrageri	41
3. Begrensninger i adgangen til å utvise vs. opphør av utvisningsvern	42
3.1 Innledning	42
3.2 Norsk statsborgerskap	42
3.2.1 Virkningen av statsborgerskap	42
3.2.2 Opphør av utvisningsvern	42
3.3 Personer født i riket	42
3.4 Tillatelsestyper som begrenser adgangen til å utvise	42
3.4.1 Innledning	42
3.4.2 Ulovlig opphold	42
3.4.3 Lovlig opphold uten tillatelse	42
3.4.4 Arbeidstillatelse og oppholdstillatelse samt norske borgere	43
3.4.5 Bosettingstillatelse, herunder utlendinger som fyller vilkårene for bosettingstillatelse	43
3.5 Tidsfrist som begrenser adgangen til å utvise	43
3.6 Ugyldig oppholds-, arbeids- og bosettingstillatelse – rettslige konsekvenser av uriktige opplysninger	43
3.7.1 Utsendelsesvernet i utlendingsloven § 15 første ledd, jf forskriften § 121 første ledd	43
3.8 Forholdsmessighetsvurderingen	43

1. Innledning

1.1 Anvendelsen av rundskrivet

Rundskrivet er ment å være til hjelp for politiet når det skal opprettes utvisningssak samt for grensedragningen mellom bort- og utvisning. For UDIs saksbehandlere gir rundskrivet særlig veiledning ved vurdering av utvisningens varighet. RS 00-21 og RS 01-22 oppheves og kan makuleres ved innføring av dette rundskriv.

Utvisning og bortvisning er forvaltningsmessige reaksjoner. Rundskrivet omhandler de materielle vilkårene for utvisning etter utlendingsloven § 29 og § 30. Dette omfatter ikke utvisning av EØS-borgere som er behandlet i eget rundskriv. Rundskrivet omfatter heller ikke vilkårene for bortvisning.

Andre forvaltningsreaksjoner som tilbakekall av gitt tillatelse, anmeldelse og erstatning behandles ikke. Hva som er hensiktsmessig reaksjonsmåte må vurderes konkret i hver enkelt sak særlig avhengig av overtredelsens grovhet og utlendingens tilknytning til riket.

Utlending kan også utvises når hensynet til rikets sikkerhet gjør det nødvendig. Rundskrivet omhandler ikke vilkårene for dette. Det omfatter heller ikke vilkårene for utvisning ved overtredelse av straffeloven § 147 a og § 147 b, eller dersom utlendingen har gitt trygt tilholdssted til noen som utlendingen kjenner har begått slik forbrytelse.

1.2 Generelt om utvisning

Utvisning medfører innreiseforbud til Norge, varig eller for et begrenset tidsrom. Utvisning vil som hovedregel medføre at utlendingen innmeldes i SIS (Schengen Information System). Bortvisning medfører ikke innreiseforbud, men vedkommende må forlate landet. Bortvisning medfører ikke innmelding i SIS.

Grunnlaget for utvisning er en lovovertrødelse i Norge, det vil si brudd på utlendingsloven, straffeloven eller straffebestemmelser i spesiallovgivningen. Grunnlag for utvisning er også sonet dom, ilagt straff eller ilagt særreaksjon i utlandet når dette skjedde for mindre enn fem år siden, og norske myndigheter ikke viste om forholdet da tillatelsen ble gitt.

For de fleste tilfeller av brudd på utlendingsloven kreves det ikke at saken har vært til påtalemessig behandling. Men det kreves at forholdet er tilstrekkelig dokumentert dersom det skal gi grunnlag for utvisningsvedtak. For brudd på straffebestemmelser i andre lover kreves det en rettskraftig avgjørelse som vil si vedtatt forelegg eller endelig dom ved domstolene.

Dersom utvisning skal vedtas, må det ikke foreligge begrensninger i adgangen til å utvise. De fleste begrensninger er avhengige av utlendingens status i Norge, det vil si hva slags type tillatelse vedkommende har. Noen begrensninger beror på forholdene i hjemlandet og faller inn under utsendelsesvernet.

Utvisning besluttet heller ikke dersom det i betraktning av forholdets alvor og utlendingens tilknytning til riket vil være et uforholdsmessig tiltak overfor utlendingen selv eller de nærmeste familiemedlemmer. Dette skjønnsstemaet blir kalt forholdsmessighetsvurderingen og behandles ikke her.

1.3 Gangen i en utvisningssak

I sak om utvisning må det først klarlegges om det foreligger et utvisningsgrunnlag. Vedtak om utvisning vurderes i forhold til overtreddens grovhet. Ved de minst grove tilfeller vurderes bortvisning. I grensetilfeller vil en skjønnsmessig vurdering avgjøre om det skal reageres med bortvisning fremfor utvisning. Bortvisningsvedtak treffes av politiet, men bare av den som politimesteren bemyndiger. Den neste vurderingen går på om det foreligger begrensninger i adgangen til å utvise. Politiet skal vurdere om utlendingen har en tillatelse som tilsier at vedkommende ikke kan utvises. Det vil si at strafferammen i den bestemmelse som er overtrådt må sees i sammenheng med den type tillatelse vedkommende har.

Hvis bosettingstillatelsen er bortfalt eller tillatelsen er ugyldig, kan det likevel være aktuelt å utvise vedkommende. I tvilstilfelle skal saken sendes til Utlendingsdirektoratet. Ved tilfelle av utsendelsesvern etter ul § 15 første ledd (flyktninglignende grunner) skal saken sendes til direktoratet for avgjørelse.

Utlendingsdirektoratet foretar den skjønnsmessige vurderingen av om vedtaket om utvisning er et uforholdsmessig tiltak overfor utlendingen selv eller den nærmeste familie. Dette kan innebære å unnlate utvisning eller å sette en tidsbegrenset periode for innreiseforbudet.

I vurderingen av det uforholdsmessige ved utvisning er momenter som utlendingens tilknytning til Norge og hjemlandet i form av familie og barn, botid og arbeidsforhold, av betydning. Forholdsmessighetsvurderingen har ingen betydning for om politiet skal reise utvisningssak eller ikke. Men i forberedelsen av saken er det viktig at politiet innhenter så mange opplysninger som mulig om utlendingens tilknytning til Norge og hjemlandet.

1.4 Forholdet til andre reaksjonsformer

Når det foreligger brudd på utlendingsloven viser vi til riksadvokatens generelle uttalelse om at straffbare forhold i tilknytning til forvaltningssaken som hovedregel bør få sin løsning i forbindelse med den forvaltningsmessige behandling av saken.

Utvisning og/eller tilbakekall av gitt tillatelse vurderes for eventuell strafferettslig forfølgning. Dersom retur er avhengig av utlendingens samarbeid og denne vegrer seg mot dette slik at vedkommende forsetter å være i Norge, skal det vurderes å anmelde det straffbare forhold.

Hvis betingelsene for utvisning og/eller tilbakekall av tillatelse ikke er tilstede, skal utlendingsdirektoratet vurdere å sende saken til politiet med anmodning om strafferettslig forfølgning. Direktoratet må i den forbindelse vurdere om det er grunnlag for å fremme et erstatningskrav mot utlendingen, slik at dette fortrinnsvis fremmes i forbindelse med straffesaken som et borgerlig rettskrav, jf straffeprosessloven § 3. Der det er klart at vedkommende i Norge har midler det kan søkes dekning i, kan borgerlige rettskrav fremmes uavhengig av om vedkommende blir gitt rett til opphold i landet.

2. Nærmere om de ulike utvisningsgrunnlag – grensen mot bortvisning – utvisningens varighet

2.1 Innledning

Dette kapitlet tar for seg de mest typiske overtredelser som gir grunnlag for utvisning samt skjæringspunktet for når det skal reageres med bortvisning eller eventuelt bortvisning skal unnlates. I tvilstilfeller kan UDI kontaktes. Kapitlet omhandler også utvisningens varighet som utgangspunkt for forholdsmessighetsvurderingen.

Loven § 29 tredje ledd sier at:

”Utvisning er til hinder for senere innreise i riket. Innreiseforbudet kan gjøres varig eller tidsbegrenset, men som hovedregel ikke for kortere tidsrom enn to år.”

Utlending kan bortvises etter lovens § 27 første ledd **ved innreise eller til og med syv dager etter innreise** i riket når forholdet rammes av tilfeller som nevnt i bokstav a til j og vedkommende ikke påberoper seg å være flyktning eller for øvrig gir opplysninger som tyder på at beskyttelsesreglene i § 15 kommer til anvendelse. I følge lovens § 28 kan visse grupper av utlendinger bortvises etter reglene i § 27 også **etter utløpet av syvdagersfristen**. Utlending som har arbeidstillatelse, oppholdstillatelse eller bosettingstillatelse kan ikke bortvises.

Grunnlaget for utvisning er gitt i utlendingsloven § 29 første ledd bokstav a, b, c, d, og e samt lovens § 30 annet ledd. Utvisning medfører innreiseforbud til Norge, varig eller for et begrenset tidsrom.

Grunnlag for utvisning er ilagt straff eller særreaksjon her i landet for forhold som kan føre til fengselsstraff i mer enn tre måneder, eller dersom vedkommende flere ganger i løpet av de siste tre årene er ilagt fengselsstraff. Når utlendingen for mindre enn fem år siden i utlandet har sonet eller er ilagt straff for et forhold som etter norsk lov kan føre til fengselsstraff i mer enn tre måneder, kan vedkommende utvises dersom forholdet ikke var kjent for utlendingsmyndighetene da tillatelsen ble gitt. Tilsvarende gjelder for ilagt særreaksjon som følge av straffbart forhold som nevnt.

Ved brudd på utlendingsloven er det ikke et vilkår for utvisning at saken har vært til strafferettslig behandling. I disse tilfeller må forholdet som legges til grunn for utvisningen være tilstrekkelig dokumentert. Når utlendingen har bosettingstillatelse i Norge må det ved overtredelse av utlendingsloven § 47 fjerde ledd, foreligge en rettskraftig dom eller et vedtatt forelegg.

Ved brudd på straffeloven samt straffebestemmelser i lovgivningen for øvrig, kreves det en rettskraftig avgjørelse som vil si vedtatt forelegg eller endelig dom ved domstolene.

Kasustikken har sitt utgangspunkt i Utlendingsdirektoratets praksis og i domstolpraksis. Det er særlig brudd på utlendingsloven, vegtrafikkloven, tolloven, legemiddeloven og straffeloven som er aktuelle i utvisningssaker. Dersom brudd på andre lovbestemmelser enn de som er nevnt i

6. Bortvisning og utvisning: Vedlegg A

rundskrivet skal gi grunnlag for utvisning, må saken vurderes på selvstendig grunnlag. Imidlertid vil eksemplene her gi grunnlag for sammenligning og være retningsgivende.

I kasuistikken er det viktig å merke seg at ordbruken "vurderes" er brukt med hensikt for å indikere at forholdets alvor og andre skjerpene omstendigheter kan føre til at innreiseforbudet gjøres varig eller bli forlenget utover de rammer som angis i rundskrivet.

2.2 Utvisning ved brudd på utlendingsloven

2.2.1 Innledning

Utlendingsloven gir hjemmel både for utvisningsvedtaket og grunnlag for utvisning. Det må skilles mellom de tilfeller hvor det er nok å fastslå brudd på utlendingsloven for å vedta utvisning og de tilfeller hvor saken er påtalemessig avgjort.

Når saken ikke er påtalemessig avgjort, er hjemmel for utvisning ul § 29 første ledd bokstav a. Dersom saken har vært påtalemessig avgjort, er hjemmel for utvisning enten ul § 29 første ledd bokstav c, eller ul § 30 annet ledd.

I loven § 29 første ledd bokstav a står det følgende:

"Utlending kan utvises når utlendingen grovt eller gjentatte ganger har overtrådt en eller flere bestemmelser i loven her eller unndrar seg gjennomføring av vedtak som innebærer at vedkommende skal forlate riket."

Etter denne bestemmelse kan en utlending utvises for brudd på utlendingsloven uten å måtte gå veien om tiltale og straff. Overtredelsen må enten være grov eller det må forekomme flere overtredelser (se fremstillingen under 2.2.3).

Det er viktig å skille mellom utlendinger som kan utvises for ethvert brudd på utlendingsloven og de tilfeller hvor utlendingene har en type tillatelse som begrenser utvisningsadgangen, jf pkt 3.4

2.2.2 Grov overtredelse

Dersom brudd på utlendingsloven skal føre til utvisning i tilfeller der det ikke er ilagt straff eller særreaksjon, er vilkåret at det må være en grov overtredelse. Det vil si at overtredelsen må ha et visst omfang, og at den ikke kan karakteriseres som bagatellmessig. Hva som ligger i dette, er fastlagt gjennom direktoratets praksis. Det er videre et vilkår at overtredelsen er tilstrekkelig dokumentert. Det vil si at antagelser eller indisier ikke er godt nok.

Nedenfor følger en del typetilfeller på de vanligste overtredelser.

2.2.2.1 Ulovlig opphold eventuelt kombinert med ulovlig arbeid

I utlendingsloven § 6 første ledd står det følgende:

"Utlending som akter å ta arbeid med eller uten vederlag eller som vil drive næringsvirksomhet i riket, må ha arbeidstillatelse."

I utlendingsloven § 6 annet ledd første setning står det følgende: "Utlending som akter å ta opphold i riket ut over tre måneder uten å ta arbeid, må ha oppholdstillatelse."

Ved ulovlig arbeid må det skilles mellom de tilfeller hvor vedkommende ikke har lovlig opphold og de tilfeller hvor vedkommende har lovlig opphold, men ikke arbeidstillatelse eller arbeider mer enn tillatelsen tilsier. Sett hen til arbeidets art og omfang kan reaksjonsformer som anmeldelse eller tilbakekall av tillatelse komme i betraktning istedenfor utvisning.

I de tilfeller hvor utlendingen har reist ulovlig inn i landet og arbeider her, bør innreiseforbudets lengde økes i forhold til tilfeller med lovlig innreise, men ulovlig arbeid. Ulovlig innreise er tilfeller som nevnt i loven § 27. Ulovlig innreise er alltid å regne som grov overtredelse.

Ulovlig innreise og opphold:

- Ved kortvarig ulovlig opphold, vurderes bortvisning
- Ved ulovlig opphold inntil 1 uke, vurderes utvisning med 2 års innreiseforbud
- Ved ulovlig opphold inntil 1 måned, vurderes utvisning med 5 års innreiseforbud
- Ved lengre tids ulovlig opphold og/eller flere ulovlige opphold, vurderes utvisning med varig innreiseforbud
- Ulovlig opphold:
- Ved overskridelse av visumtiden med inntil 1 uke, vurderes bortvisning
- Ved ulovlig opphold inntil 1 måned, vurderes utvisning med 1 års innreiseforbud
- Visumpliktig utlending eller utlending som overskrider visumfriperioden med mer enn 100 % eller mer enn 1 mnd, vurderes utvisning med 2 års innreiseforbud
- Ved ulovlig opphold inntil 1 år, vurderes utvisning med 2 års innreiseforbud
- Ved ulovlig opphold fra 1 år til 2 år, vurderes utvisning med 5 års innreiseforbud
- Ved lengre tids ulovlig opphold og/eller flere ulovlige opphold, vurderes utvisning med varig innreiseforbud

For visumfrie borgere regnes ulovlig opphold fra utløpet av tre måneders- perioden, jf forskriften § 7 annet ledd, jf første ledd. For visumpliktige borgere med visum regnes det ulovlige oppholdet fra visumtidens utløp.

Ulovlig opphold og arbeid:

Med varighet inntil 1 uke, vurderes bortvisning

- Med varighet mellom 1 uke og 3 mnd, vurderes utvisning med 2 års innreiseforbud
- Med varighet mellom 3 mnd og 1 år, vurderes utvisning med 5 års innreiseforbud
- Med varighet i mer enn 1 år, vurderes utvisning med varig innreiseforbud

Dersom det i ovennevnte tilfeller også er ulovlig innreise, vurderes utvisning med varig innreiseforbud.

Ved vurderingen av forholdets grovhet bør det sondres mellom de tilfeller der oppholdet eller arbeidsforholdet aldri har vært regulert og de tilfeller der utlendingen har hatt en arbeidstillatelse, men unnlatt å fornye tillatelsen innen en måned før utløpet av den forrige tillatelsen, jf. Uf § 39, eller søke om tillatelse på nytt grunnlag, jf. Uf § 42.

Der den tidligere tillatelsen kan fornyes og utlendingen har fylt vilkårene i perioden uten tillatelse og fortsatt fyller vilkårene, skal en glippe på 2 måneder fra forrige tillatelse utløp til ny søknad fremsettes ikke anses å være et grovt brudd på utlendingsloven.

Ved større glipper bør det ved grovhetsvurderingen blant annet ses hen til om utlendingen har fylt vilkårene for tillatelsen i perioden uten tillatelse og om vedkommende fortsatt fyller vilkårene for fornyelse.

Lovlig opphold, men ulovlig arbeid:

- Dersom det oppdages at utlending med visum eller utlendinger som er visumfri i en tremåneders periode, i løpet av nevnte periode påbegynner arbeid uten tillatelse, vurderes bortvisning
- Dersom utlending med visum eller utlendinger som er visumfri i en tremåneders periode har arbeidet inntil 1 måned, vurderes utvisning med 1 års innreiseforbud
- Dersom utlending med visum eller utlendinger som er visumfri i en tremåneders periode arbeider en vesentlig del av tiden, vurderes utvisning med 2 års innreiseforbud

2.2.2.2 Uriktige opplysninger, jf ul § 47 første ledd bokstav b og § 44 annet ledd

Opplysningsplikten i loven §37 og § 44 innebærer en plikt til å gi riktige opplysninger. Er opplysningene gitt i avhør hos politiet, vil det foreligge en overtredelse av loven § 44 annet ledd. Er opplysningene bare gitt i søknaden, foreligger det eventuelt en overtredelse av loven § 47 første ledd bokstav b. I begge tilfeller er det et krav om grov overtredelse.

Graden av utlendingens aktivitet og handling for å understøtte uriktige opplysninger er en indikator på handlingens grovhet. Jo mer aktiv utlendingen har vært med å gi uriktige opplysninger, og jo mer ressurser utlendingsforvaltningen har brukt for å bringe fakta på det rene, desto grovere vil overtredelsen være. For at overtredelsen skal anses som grov, må det kreves årsakssammenheng mellom de opplysninger som gis og det som ønskes oppnådd. I de tilfeller hvor tillatelse er gitt må opplysningene ha vært av vesentlig betydning for vedtaket.

Uriktige opplysninger omfatter blant annet:

- uriktige opplysninger om identitet, fortieelse om identitet
- uriktige opplysninger om nasjonalitet
- bruk av falske/forfalskede eller andres dokumenter
- uriktige opplysninger om annet enn egen person, for eksempel familietilknytning til Norge eller hjemlandet
- Noen momenter til vurderingen av om overtredelsen er grov:
 - hvilke virkemidler som er benyttet for å skjule identiteten (f. eks. falske dokumenter)
 - om de uriktige opplysningene blir gjentatt
 - om utlendingen har vært fengslet på grunn av manglende ID
 - om utlendingen i hele perioden har vært i besittelse av hjemlandets pass og f. eks. benyttet dette ved hjemreise

I asylsaker kan det forekomme falske eller uriktige opplysninger om forfølgelsens omfang i hjemlandet. Det må skilles mellom en liten overdrivelse hva gjelder det søkeren hevder å være utsatt for av forfølgelse/trakassering i hjemlandet til direkte falske opplysninger med hensyn til fengsling og tortur. Det må skilles mellom uregelmessigheter i forklaringen til en bevisst, planlagt forledelse av myndighetene.

Det kan være nødvendig for en asylsøker å benytte falske dokumenter, men det kan også være et ledd i organisert, ulovlig innvandring. Presentasjon av falsk identitet kan være et forsøk på å skjule at vedkommende har vært i landet før. Asylsøker som ankommer uten reisedokument kan ha kvittet seg med dette underveis. Hensikten kan være forsøk på å skjule reiseruten og opphold i annet trygt land, for dermed å hindre retur til førstelandet eller vanskelig gjøre retur til hjemlandet.

Falske reisedokumenter kan tyde på at vedkommende har oppgitt forskjellige identiteter ved søknad om asyl i ulike land. I saker om dobbel identitet kan det være vanskelig å bringe på det rene hvilken identitet som er den riktige. I de tilfellene hvor det er den riktige identiteten som presenteres for norske myndigheter, bør det tas i betraktning ved utmåling av utvisningens lengde.

I saker der det blir gitt uriktige opplysninger om identitet og familierelasjoner til medfølgende barn, bør barnet ikke utvises på dette grunnlag. Barn under 18 år vil være avhengig av foreldre for å kunne søke, og bør ikke ansvarliggjøres. Derimot bør en vurdere å utvise hovedpersonen som har gitt de uriktige opplysningene.

- Ved uriktige opplysninger vurderes som hovedregel utvisning med varig innreiseforbud
- Unntak kan gjøres i spesielle tilfeller:
- Ved uriktige opplysninger til fordel for andre enn vedkommende selv, vurderes utvisning med 2 års innreiseforbud
- I saker om dobbel identitet, vurderes utvisning med 5 års innreiseforbud når en ikke vet hvilken identitet som er den riktige

6. Bortvisning og utvisning: Vedlegg A

2.2.3 Gjentatte overtredelser

Gjentatte overtredelser har betydning der hver enkelt overtredelse ikke kan karakteriseres som grov og føre til utvisning. Alternativet omfatter både flere ulike overtredelser på samme tid, og overtredelser som er tidsmessig atskilt. Overtredelsen trenger ikke dreie seg om samme forhold begge/alle ganger.

Overtredelsene må skje innen et visst tidsrom for at den siste kan regnes som en gjentakelse av den forrige. Utgangspunktet her er 2 år. Er det klar sammenheng mellom de to overtredelsene, kan utvisning besluttet selv om det har gått lengre tid. Det er ikke avgjørende om den tidligere overtredelsen førte til reaksjon fra norske myndigheters side.

Annen gangs overtredelse regnes som gjentatt overtredelse:

- Ved to forhold som isolert sett er lite alvorlige, vurderes bortvisning
- Ved flere forhold som hver for seg fører til bortvisning, vurderes utvisning med 2 års innreiseforbud
- Dersom utlendingen flere ganger tidligere er bortvist og bortvisning igjen er aktuelt, vurderes utvisning med 2 års innreiseforbud
- Ved flere gjentakelser, vurderes utvisning med 2 års innreiseforbud
- Ved stadige gjentakelse, vurderes utvisning med 5 år eller varig innreiseforbud

2.2.4 Utlending som unndrar seg gjennomføringen av vedtak som innebærer at vedkommende skal forlate riket

Utlending som unnlater å forlate Norge frivillig etter vedtak hvor han er pålagt dette, eller unndrar seg politiets iverksetting av slikt vedtak, kan utvises etter loven § 29 første ledd bokstav a, tredje alternativ. At utlendingen "handler mot" et vedtak, vil nettopp si at han/hun "unndrar seg gjennomføringen av vedtaket".

Det kan imidlertid være usikkert om vedkommende har oppholdt seg i Norge hele tiden, eller har forlatt landet i tråd med vedtaket og senere reist inn igjen. I utgangspunktet må det legges vekt på utlendingens forklaring. Hvis forklaringen fremtrer som usannsynlig (for eksempel på grunn av manglende innreisestempel), og ikke på annen måte kan understøttes med billetter eller lignende, kan det legges til grunn at utlendingen ikke har forlatt riket.

- Utlending som oversitter en relativt kort utreisefrist, bør ikke automatisk utvises
- Ved oversittelse av utreisefrist med mer enn to uker, vurderes utvisning med 2 års innreiseforbud
- Dersom utlendingen utvises for å ha unndratt seg gjennomføring av vedtak om bortvisning, vurderes utvisning med 2 års innreiseforbud
- Ved unndragelse av gjennomføring av utvisningsvedtak, vurderes utvisning med varig innreiseforbud, selv om innreiseforbudet tidligere var begrenset

2.2.5 Brudd på § 47 annet, tredje og fjerde ledd

Utlending som har gjort bruk av ulovlig arbeidskraft eller formidlet sådan, ytet bistand til ulovlig innreise og opphold, utnyttet utlendingens situasjon eller forledet utlendingen til å reise inn i landet for å bosette seg her, eller deltatt i organisert menneskesmugling, kan med hjemmel i ul § 47 annet, tredje og/eller fjerde ledd straffes med fengsel i henholdsvis 2 år, 3 år og 5 år.

Utlendinger som fyller vilkårene til bosettingstillatelse kan ikke utvises for brudd på andre bestemmelser i utlendingsloven enn § 47 tredje og fjerde ledd, og kun etter at saken har vært påtalemessig avgjort.

- § 47 annet ledd bokstav a: For utlending som medvirker til brudd på arbeidsbestemmelsene, bør utvisningen som et utgangspunkt være lengre enn for den som har utført arbeidet
- § 47 annet ledd bokstav b og c: For utlending som utilbørlig utnytter en annen utlendingens situasjon, vurderes utvisning med 5 års innreiseforbud
- § 47 annet ledd bokstav d: For utlending som overlater pass, reisebevis eller lignende dokument til annen utlending til bruk ved innreise, vurderes utvisning med varig innreiseforbud
- § 47 tredje ledd: For utlending som medvirker til brudd på innreise- og oppholdsbestemmelsene i vinnings hensikt, vurderes utvisning med varig innreiseforbud
- § 47 fjerde ledd: For utlending som deltar i organisert virksomhet i vinnings hensikt med sikte på annen utlendings ulovlige innreise i riket, vurderes utvisning med varig innreiseforbud

2.3 Utvisning etter lovens § 29 første ledd b – straff i utlandet

Straffen må være ilagt eller sonet i utlandet i løpet av de siste 5 årene. Det er nok at en del av straffen er sonet innenfor 5-årsfristen. Forholdet må etter norsk lov kunne føre til fengselsstraff i mer enn 3 måneder. Det kan bare legges vekt på forhold som ikke tidligere har vært kjent av myndighetene (f.eks ved innvilgelse av visum). Tilsvarende gjelder ved ilagt særreaksjon som følge av straffbart forhold som nevnt.

2.4 Utvisning etter lovens § 29 første ledd c – straff i Norge

Utlending må i Norge være ilagt straff eller særreaksjon for forhold som kan føre til fengselsstraff i mer enn 3 måneder, eller flere ganger de siste 3 årene være ilagt fengselsstraff. Etter siste alternativ er det ikke noe krav til strafferamme.

6. Bortvisning og utvisning: Vedlegg A

For brudd på straffeloven samt straffebestemmelser i lovgivningen for øvrig kreves det en rettskraftig avgjørelse som vil si vedtatt forelegg eller endelig dom ved domstolene.

Når det gjelder utvisning av straffedømt utlending, følges i utgangspunktet hovedregel i forskriften § 121 (varig innreiseforbud). Har utlendingen tilknytning til Norge, kan det eventuelt være et hinder for utvisning. Det må i så fall vurderes om innreiseforbudet gjøres begrenset. Det vanligste er å begrense innreiseforbudet til 2 år eller 5 år.

2.4.1 Brudd på vegtrafikkloven

Den som forsettelig eller grovt uaktsomt overtrer bestemmelser gitt i eller i medhold av vegtrafikkloven, herunder kjøring i påvirket tilstand, fartsovertredelser og uaktsom kjøring, straffes med bøter eller med fengsel i inntil ett år, jf loven § 31 første ledd.

- Ved fartsovertredelser, uaktsom kjøring og lignende, vurderes bortvisning
- Ved promille på inntil 0,5 vurderes bortvisning
- Ved promille inntil 1,0 samt andre grove overtredelser, vurderes utvisning med 2 års innreiseforbud
- Ved promille over 1,0 vurderes utvisning med 5 års innreiseforbud
- Ved særlig grove overtredelser vurderes varig innreiseforbud

2.4.2 Brudd på tolloven

Etter tolloven § 61 er strafferammen bøter eller inntil 6 måneders fengsel eller begge deler. Ved grov overtredelsen etter tolloven § 66, er strafferammen bøter eller inntil 2 års fengsel eller begge deler.

Ved brudd på tolloven vil den straffbare handling enten bestå i å unndra lovlig omsettelige varer fra kontroll eller ta inn til landet varer som det ikke er tillat å innføre. Det straffbare består både i å bryte tollovens bestemmelser om å oppgi varer til fortolling og en skatte- og avgiftsundragelse. Ved innførsel av ulovlige varer er omsetningsverdien uten betydning.

Brudd på tolloven representerer mange ulike typetilfeller og fremstillingen nedenfor angir de vanligste tilfellene.

Alkoholholdig drikk med alkoholinnhold fra og med 2,5 til og med 22 volumprosent

- Ved innførsel av inntil 10 liter, vurderes bortvisning
- Ved innførsel av inntil 80 liter, vurderes utvisning med 2 års innreiseforbud
- Ved innførsel av fra 80 til 200 liter, vurderes 5 års utvisning
- Ved grov overtredelse § 66 eller ved innførsel av mer enn 200 liter, vurderes utvisning med varig innreiseforbud

Alkoholholding drikk med alkoholinnhold fra og med 22,1 til og med 60 volumprosent

- Ved innførsel av inntil 5 liter, vurderes bortvisning
- Ved innførsel av inntil 40 liter, vurderes utvisning med 2 års innreiseforbud
- Ved innførsel av inntil 80 liter, vurderes utvisning med 5 års innreiseforbud
- Ved grov overtredelse § 66 eller mer enn 80 liter, vurderes utvisning med varig innreiseforbud

Sigaretter, sigarer eller sigarillos

- Ved innførsel av inntil 1000 stk, vurderes bortvisning
- Ved innførsel av inntil 10 000 stk, vurderes utvisning med 2 års innreiseforbud
- Ved innførsel av inntil 60 000 stk, vurderes utvisning med 5 års innreiseforbud
- Ved grov overtredelse § 66 eller innførsel av mer enn 60 000 stk, vurderes utvisning med varig innreiseforbud

Snus, skråtobakk og røyketobakk

- Ved innførsel av inntil 1000 gr, vurderes bortvisning
- Ved innførsel av inntil 8000 gr, vurderes utvisning med 2 års innreiseforbud
- Ved innførsel av inntil 50 kg, vurderes utvisning med 5 års innreiseforbud
- Ved grov overtredelse § 66 eller innførsel av mer enn 50 kg, vurderes utvisning med varig innreiseforbud

Kjøttvarer

- Ved innførsel av inntil 40 kg, vurderes bortvisning
- Ved innførsel av inntil 100 kg, vurderes utvisning med 2 års innreiseforbud
- Ved innførsel av inntil 1000 kg, vurderes utvisning med 5 års innreiseforbud
- Ved grov overtredelse § 66 eller innførsel av mer enn 1000 kg, vurderes utvisning med varig innreiseforbud

Andre varer

- Ved innførsel av varer til en verdi av inntil 10 000,- kr, vurderes bortvisning
- Ved innførsel av varer til en verdi av inntil 40 000,- kr, vurderes utvisning med 2 års innreiseforbud
- Ved beløpet som utgjør ikke betalt toll- og avgift inntil 80 000,- kr, vurderes utvisning med 5 års innreiseforbud
- Dersom det dreier seg om grov tollovertredelse § 66 eller beløpet utgjør ikke betalt toll- og avgift som overstiger 80 000,- kr, vurderes utvisning med varig innreiseforbud

Under andre varer går ikke narkotika, legemidler, skytevapen, levende dyr, kjøtt, alkohol og tobakk.

2.4.3 Brudd på legemiddeloven

Legemiddeloven § 31 annet ledd lyder som følger:

“Besittelse og bruk av narkotika mv jf § 24 første ledd, straffes med bøter eller med fengsel i inntil 6 måneder, eller begge deler.”

Ved befatning med narkotika er det viktig å skille mellom besittelse av små kvanta til eget bruk, og oppbevaring av et større kvantum. Grenseplassering med ethvert kvantum

6. Bortvisning og utvisning: Vedlegg A

narkotika regnes som innførsel/oppbevaring og vil derfor vurderes strengt.

I følge Riksadvokatens rundskriv av 30.oktober 1998 går grensen mellom besittelse og oppbevaring (som rammes av straffeloven § 162) ved 1 til 2 doser.

- Som utgangspunkt skal en utlending som blir ilagt forelegg for brudd på legemiddeloven § 31 annet ledd, jf § 24 første ledd, bortvises. Bortvisning kan unnlates etter en skjønnsmessig vurdering hvor særlig mengden narkotisk stoff og farlighet tas i betraktning.

2.4.5 Brudd på straffeloven

Strafferammen er gitt i de enkelte bestemmelser og omfatter fra bøter, 3 måneders fengsel og opp til 21 års fengsel. Straffeskjerpene bestemmelser har størst betydning ved utmåling av den individuelle straffen, og blir derfor ikke behandlet her. Men straffeskjerpelse kan også bety at strafferammen totalt sett forhøyes og at en begrensning i adgangen til å utvise på grunnlag av utlendingens tillatelsestype, ikke inntre, jf pkt 3.4.

2.4.5.1 Seksualforbrytelser

Straffeloven § 192 til § 208 omhandler seksuelt krenkende eller annen uanstendig atferd, seksuell handling og seksuell omgang, herunder voldtekt.

Ved vurdering av utvisning etter kapitlet om seksualforbrytelser skal særlig bemerkes de tilfeller der overgrep eller medvirkning til dette er begått overfor mindreårige eller personer som var i et avhengighetsforhold eller tillitsforhold til domfelte. Gjentakelse eller fare for gjentakelse er også momenter som bør føre til utvisning med lengre tids innreiseforbud enn angitt, eventuelt for alltid.

Strl § 201

- Ved seksuelt krenkende eller annen uanstendig atferd i ord eller handling med strafferamme på fengsel inntil 1 år, vurderes utvisning med 5 års innreiseforbud

Strl § 200

- Ved seksuell handling med noen som ikke har samtykket i det, når strafferammen er på 1 år, vurderes utvisning med 5 års innreiseforbud
- Ved seksuell handling med barn under 16 år og ved å forlede barn under 16 år til seksuelt krenkende atferd eller annen uanstendig atferd (jf § 201), som nevnt i annet og tredje ledd med strafferamme på inntil 3 år og inntil 6 år, vurderes utvisning med varig innreiseforbud

Strl § 192

- For alle overtredelser av denne bestemmelse vurderes utvisning med varig innreiseforbud

2.4.5.2 Legemsfornærmelse – og beskadigelse, drap og uaktsomt drap

Ved utvisning for overtredelse av straffeloven kap. 22 "Forbrytelser mot liv, legeme og helbred", skal det særlig legges vekt på i skjerpene retning de tilfeller der overgrep eller medvirkning til dette er begått overfor personer som er eller var i et tillitsforhold eller i et familieforhold til domfelte. Gjentakelse eller fare for gjentakelse er også

momenter som bør føre til utvisning med lengre tids innreiseforbud enn angitt, eventuelt for alltid.

Strl § 228

- Første ledd: Ved legemsfornærmelse med strafferamme inntil 6 mnd, vurderes utvisning med 5 års innreiseforbud
- Annet ledd første straffealternativ: Ved legemsfornærmelse med skadefølge der strafferammen er på inntil 3 år, vurderes utvisning med varlig innreiseforbud
- Annet ledd annet straffealternativ: Ved legemsfornærmelse med døden til følge eller betydelig skade der strafferammen er inntil 5 år, vurderes utvisning med varig innreiseforbud

Strl § 229

- Første straffealternativ: Ved legemsbeskadigelse med strafferamme på inntil 3 år, vurderes utvisning med varlig innreiseforbud
- Annet straffealternativ: Ved skade beskrevet som sykdom eller arbeidsudyktighet som varer over 2 uker eller uheldelig lyte, feil, eller skade der strafferammen er på inntil 6 år, vurderes utvisning med varig innreiseforbud
- Tredje straffealternativ: Ved legemsbeskadigelse med døden til følge eller betydelig skade på legeme eller helbred der strafferamme er på inntil 8 år, vurderes utvisning med varig innreiseforbud

Strl § 233

Drap har en nedre strafferamme på 6 år, men inntil 21 dersom det var overlegg eller andre skjerpene omstendigheter

- Utvisning med varig innreiseforbud vurderes

Strl § 239

Uaktsomt drap, herunder ved bruk av motorvogn, har en strafferamme på 3 år. Under særdeles skjerpene omstendighet er straffen inntil 6 år, mens bøter kan anvendes ved svært formildende omstendigheter.

- Utvisningens lengde må vurderes i forhold til de konkrete omstendigheter

2.4.5.3 Narkotika

Overtredelse av narkotikalovgivningen følger av straffelovens § 162 og § 317, jf § 162. Strafferammene er på henholdsvis 2 år, 10 år, fra 3 til 15 år og 21 år ved særdeles skjerpene omstendigheter.

Ved narkotikaovertridelser er det viktig å skille mellom besittelse av små kvanta til eget bruk, jf legemiddeloven, og oppbevaring av et større kvantum som anses å være ervervet for omsetning.

Grensepassering med ethvert kvantum narkotika regnes som innførsel og skal derfor vurderes strengt. Dersom oppbevaring også omfatter innførsel, skal utvisningens varighet økes i forhold til det som er angitt nedenfor.

6. Bortvisning og utvisning: Vedlegg A

Hasj og marihuana

- Ved besittelse av mindre enn 1,0 gr, kan bortvisning unnlates
- Ved besittelse av 1,0 inntil 5,0 gr, vurderes bortvisning
- Ved innførsel mindre enn 1,0 gr, vurderes bortvisning
- Ved innførsel av 1,0 gr. inntil 5 gr, vurderes utvisning med 2 års innreiseforbud
- Ved oppbevaring av mer enn 5,0 gr, inntil 20 gr, vurderes utvisning med 2 års innreiseforbud
- Ved oppbevaring av inntil 100 gr, vurderes utvisning med 5 års innreiseforbud
- Ved oppbevaring av mer enn 100 gr, vurderes varig utvisning

Khat

- Ved besittelse av inntil 500 gr (en dose er 250 gr), kan bortvisning unnlates
- Ved besittelse av mer enn 500 gr inntil 2 kg, vurderes bortvisning
- Ved innførsel av inntil 500 gr, vurderes bortvisning
- Ved innførsel av mer enn 0,5 kg inntil 2 kg, vurderes utvisning med 2 års innreiseforbud
- Ved oppbevaring av inntil 10 kg, vurderes utvisning med 2 års innreiseforbud
- Ved oppbevaring av inntil 20 kg, vurderes utvisning med 5 års innreiseforbud
- Ved oppbevaring av mer enn 20 kg, vurderes utvisning med varig innreiseforbud

Temgesic 0,2 mg og Dolcontin 100 mg

- Ved besittelse av 1-2 tabletter, kan bortvisning unnlates
- Ved besittelse av inntil 5 tabletter, vurderes bortvisning
- Ved innførsel av 1-2 tabletter, vurderes bortvisning
- Ved innførsel inntil 5 tabletter, vurderes utvisning med 2 års innreiseforbud
- Ved oppbevaring inntil 10 tabletter, vurderes utvisning med 2 års innreiseforbud
- Ved oppbevaring av inntil 20 tabletter, vurderes utvisning med 5 års innreiseforbud
- Ved oppbevaring av mer enn 20 tabletter, vurderes varig utvisning

Tabletter i reseptgruppe A

For befattning med tabletter i denne gruppen må det foretas en skjønnsmessig vurdering etter innhenting av opplysninger om stoffenes farlighet.

LSD og ecstasy

- Ved besittelse av 1-2 doser LSD og 1-2 tabletter ecstasy, kan bortvisning unnlates
- Ved innførsel av 1-2 doser LSD og 1-2 tabletter ecstasy, vurderes bortvisning
- Ved oppbevaring av inntil 10 doser LSD eller 10 tabletter ecstasy, vurderes utvisning med 2 års innreiseforbud
- Ved oppbevaring av inntil 20 doser LSD eller 20 tabletter ecstasy, vurderes utvisning med 5 års innreiseforbud
- Ved oppbevaring av mer enn 20 doser LSD og 20 tabletter ecstasy, vurderes utvisning med varig innreiseforbud

Kokain, amfetamin, heroin

- Ved besittelse inntil 1,0 gr, vurderes bortvisning
- Ved innførsel av inntil 1,0 gr, vurderes utvisning med 2 års innreiseforbud
- Ved oppbevaring inntil 5 gr, vurderes utvisning med 5 års innreiseforbud
- Ved oppbevaring av mer enn 5 gr, vurderes utvisning med varig innreiseforbud

Heleri i tilknytning til narkotikalovbrudd

- Ved heleri strl § 317, jf, 162 som omfatter utbytte av straffbar handling eller yte bistand for å sikre slikt utbytte vurderes utvisning med 5 års innreiseforbud,
- I særlig grove tilfeller av heleri i tilknytning til narkotikaforbrytelse, vurderes utvisning med varig innreiseforbud

2.4.5.4 Naskeri, tyveri og ran

- Ved naskeri strl § 391a med en strafferamme på inntil 6 mnd, vurderes bortvisning
- Ved gjentatte naskerier vurderes utvisning med 2 års innreiseforbud
- Ved simpelt tyveri strl § 257 med strafferamme på inntil 3 år, vurderes utvisning med 2 års innreiseforbud
- Ved grovt tyveri strl §258 med strafferamme på inntil 6 år, vurderes utvisning med 5 års innreiseforbud
- Ved gjentatte simple og/eller grove tyverier, eller hvor det stjålne har en betydelig verdi, vurderes utvisning med varig innreiseforbud
- Ved ran strl § 268, jf § 267, vurderes utvisning med varig innreiseforbud

Ved vurderingen av om utvisning skal besluttet og i tilfelle for hvor lenge, skal det legges vekt på forhold som graden av vold, bruk av særlig farlig våpen og hvor mange personer som har vært medvirkende. Det virker skjerpene om et ran var rettet mot forsvarsløs person. Dessuten vurderes hvor planlagt den kriminelle handling var og om det dreier seg om store verdier

2.4.5.5 Falsk forklaring, dokumentfalsk og bedrageri

Disse bestemmelser må sees i sammenheng med utlendingsloven § 47 første ledd bokstav b og § 44.

- Ved falsk forklaring strl § 166 med strafferamme på inntil 2 år,
- Vurderes utvisning med varig innreiseforbud
- Ved dokumentfalsk strl §182 med strafferamme på inntil 2 år, vurderes utvisning med 5 års innreiseforbud
- Ved dokumentfalsk strl § 182 med strafferamme på inntil 4 år vurderes utvisning med varig innreiseforbud
- Ved bedrageri strl § 270 med strafferamme på inntil 3 år, vurderes utvisning med varig innreiseforbud

3. Begrensninger i adgangen til å utvise vs. opphør av utvisningsvern

3.1 Innledning

I de fleste tilfeller vil vurderingen av begrensninger i adgangen til å utvise være aktuell på det tidspunkt utvisningssaken reises. Det vil si at dersom en slik begrensning inntreffer skal ikke politiet initiere utvisningssak. Begrensning som knytter seg til utlendingens tillatelse i Norge vil alltid være en utvisningsskranke når den foreligger.

Dersom det kan være mistanke om at tillatelsen bygger på feil faktisk grunnlag eller på annen måte kan være omfattet av mangler, skal utvisningssak alltid initieres. Politiet bes spesielt være oppmerksom på utlendinger som har fått bosettingstillatelsen trukket tilbake, eller ugyldige tillatelser forøvrig. I tvilstilfeller skal saken sendes til UDI.

Begrensninger i adgangen til å utvise som knytter seg til returforutsetninger skal vurderes av UDI.

3.2 Norsk statsborgerskap

3.2.1 Virkningen av statsborgerskap

Personer som har ervervet norsk statsborgerskap kan ikke utvises, selv om vedkommende også har annet statsborgerskap (dobbelts statsborgerskap).

3.2.2 Opphør av utvisningsvern

Personer med ugyldig norsk statsborgerskap er ikke vernet mot utvisning.

Vedtak om statsborgerskap som er gitt på grunnlag av uriktige opplysninger, bygger på feil faktisk grunnlag og er ugyldig. Utvisning skal derfor vurderes når vilkårene for øvrig er tilstede etter utlendingsloven.

3.3 Personer født i riket

Personer som er født i riket og som siden har hatt fast opphold/bopel her kan ikke utvises, jf loven § 30 første ledd.

3.4 Tillatelsestyper som begrenser adgangen til å utvise

3.4.1 Innledning

Utlendingsloven har fastsatt begrensninger i adgangen til å utvise med hensyn til hvilken type oppholdsgrunnlag utlendingen har. Det vil si at utlendinger med varig tillatelse har et sterkere vern mot utvisning enn de med tidsbegrenset tillatelse.

Tillatelsestypen må sees i sammenheng med strafferammen i den aktuelle straffebestemmelse som gir grunnlag for utvisning. Det er strafferammen og ikke den utmålte straffen som skal legges til grunn. Det samme gjelder ilagt særreaksjon som følge av straffbart forhold. Særreaksjon kan for eksempel være forvaring i behandlingsinstitusjon.

De aktuelle strafferammer er:

- mer enn 3 måneder
- mer enn 1 år
- 2 år og mer

3.4.2 Ulovlig opphold

Utlendinger med ulovlig opphold kan utvises dersom vedkommende her i landet er ilagt straff eller særreaksjon for et forhold som kan føre til fengselsstraff i 3 måneder eller mer. Ved brudd på utlendingsloven er det ikke noe krav om strafferettslig behandling.

Hjemmel for utvisning er utlendingsloven § 29 første ledd bokstav a, b, c, d og e.

Med utlendinger på ulovlig opphold menes personer som aldri har hatt tillatelse eller personer med tillatelse som ikke er blitt fornyet. Personer som har fått tilbakekalt sin tillatelse hører også til denne gruppen.

Et spesielt tilfelle i denne gruppen gjelder utlendinger med negative vedtak som ikke kan effektueres. Det vil si de tilfeller retur er avhengig av utlendingens samarbeid og denne vegrer seg for dette slik at vedkommende fortsetter å være i Norge.

I de tilfeller hvor vedkommende er ilagt fengselsstraff flere ganger i løpet av de siste tre årene, er det ikke noe krav om at strafferammen i den konkrete bestemmelse må være på mer enn 3 måneder. Dette gjelder både samme type overtredelse og ulike typer overtredelse. To ganger regnes som flere ganger.

3.4.3 Lovlig opphold uten tillatelse

Utlendinger som har lovlig opphold, men som ikke har tillatelse, kan utvises dersom vedkommende her i riket er ilagt straff eller sikring for et forhold som kan føre til fengselsstraff i 3 måneder eller mer. Ved brudd på utlendingsloven er det ikke noe krav om strafferettslig behandling.

Hjemmel for utvisning er utlendingsloven § 29 første ledd bokstav a, b, c, d og e.

Asylsøkere og asylsøkere som i søkerperioden har midlertidig arbeidstillatelse har lovlig opphold. Utlendinger med visum og personer fra visum frie land utenfor Schengen har lovlig opphold. Utlendinger som har fått avslag på søknad, men som under klagebehandling av saken har fått oppsettende virkning, har lovlig opphold. Utlendinger som skal forlate landet, men som ikke har fått fastsatt en endelig utreisefrist, har lovlig opphold.

I de tilfeller hvor vedkommende er ilagt fengselsstraff flere ganger i løpet av de siste tre årene, er det ikke noe krav om at strafferammen i den konkrete bestemmelse må være på mer enn 3 måneder. Dette gjelder både samme type overtredelse og ulike typer overtredelse. To ganger regnes som flere ganger.

6. Bortvisning og utvisning: Vedlegg A

3.4.4 Arbeidstillatelse og oppholdstillatelse samt nordiske borgere

Personer med midlertidig tillatelse og personer med tillatelse som kan danne grunnlag for bosettingstillatelse kan bare utvises dersom det straffbare forhold kan føre til fengselsstraff i **mer enn 1 år**.

Hjemmel for utvisning er lovens § 29 første ledd bokstaverne a, b, c, d og e, jf annet ledd andre setning.

For brudd på utlendingsloven kan vedkommende kun utvises for overtredelse av § 47 annet, tredje og fjerde ledd. Det er ikke krav til påtalerettslig behandling.

Nordisk borger som har hatt bopel i riket i mer enn tre måneder, kan utvises etter ovenfor nevnte bestemmelser.

3.4.5 Bosettingstillatelse, herunder utlendinger som fyller vilkårene for bosettingstillatelse

Personer som har bosettingstillatelse eller fyller vilkårene for å få bosettingstillatelse, kan bare utvises når vedkommende har sonet eller er ilagt straff for forhold som kan føre til fengselsstraff i 2 år eller mer.

Det presiseres at endringen av loven i 2004, der den direkte henvisningen til straffeloven §§ 162 og 317, jf. 162 ble slettet, ikke innebar noen endring av praktiseringen av utvisningsreglene på bakgrunn av narkotikaforbrytelser. Narkotikaforbrytelser skal fortsatt anses for å være særlig alvorlige, noe som skal gjenspeiles i praktiseringen av utvisningsreglene.

Hjemmel for utvisning er lovens § 30 annet ledd bokstav a, b og c.

Utlendingen kan ikke utvises for forhold som er sonet eller for ilagt straff når dette skjedde for mer enn 1 år siden her i landet. Det vil si at utvisningsvedtaket må fattes senest 1 år etter ilagt straff som vil si vedtatt forelegg eller rettskraftig dom eller senest 1 år etter løslatelse fra soning. Forhåndsvarsel avbryter ikke fristen.

3.5 Tidsfrist som begrenser adgangen til å utvise

Utlending kan ikke utvises for forhold som er sonet eller for ilagt straff i utlandet, dersom dette skjedde for mer enn fem år siden i utlandet. For ilagt straff eller særreaksjon her i landet gjelder ingen tidsbegrensning, med mindre utlendingen har bosettingstillatelse eller fyller vilkårene for sådan, se avsnitt

3.4.5.

Forhåndsvarsel om utvisning avbryter ikke fristen. Ved ilagt særreaksjon som følge av straffbare forhold, gjelder tilsvarende som for ilagt straff.

3.6 Ugyldig oppholds-, arbeids- og bosettingstillatelse - rettslige konsekvenser av uriktige opplysninger

Vedtak som er gitt på grunn av uriktige opplysninger, bygger på feil faktisk grunnlag og er ugyldig. Det gir ikke vern mot utvisning, men vedtaket er 3.9 angripelig. Det vil si at vedtaket må respekteres inntil nytt forvaltningsvedtak treffes. Loven § 29 første ledd bokstav a, setter ingen

begrensninger i adgangen til å utvise personer med ugyldig vedtak. Begrensningen i lovens § 29 annet ledd siste punktum eller det utvidede vernet mot utvisning i lovens § 30, er således ikke til hinder for utvisning når utlendingen ikke har gyldig tillatelse.

3.7.1 Utsendelsesvernet i utlendingsloven § 15 første ledd, jf forskriften § 121 første ledd

Dersom en finner at forhold som beskrevet i disse bestemmelsene foreligger, skal vedkommende ikke utvises. Utvisning skal heller ikke vedtas dersom vedkommende i sitt hjemland kan risikere dødsstraff.

Den europeiske menneskerettighetskonvensjon art. 3, FNs torturkonvensjon art. 3 samt øvrige konvensjonstekster som omhandler temaet, skal tas i betraktning.

Den europeiske menneskerettighetskonvensjon art. 3 Forbud mot tortur:

"Ingen må bli utsatt for tortur eller for umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff."

FNs torturkonvensjon art. 3:

1. No State Party shall expel, return ("refouler") or extradite a person to another State where there are substantial grounds for believing that he would be in danger of being subjected to torture.
2. For the purpose of determining whether there are such grounds, the competent authorities shall take into account all relevant considerations including, where applicable, the existence in the State concerned of a consistent pattern of gross, flagrant or mass violation of human rights.

Dette innebærer at politiet kan fremme en utvisningssak mens en søknad om asyl eller beskyttelse er til behandling, men vedkommende søker kan ikke utvises før det er tatt stilling til søknaden. Det er gitt egne retningslinjer for behandlingen av søknader fra asylsøkere som kan knyttes til straffbare forhold, jf rundskriv [UDI 2004- 059.](#)

3.8 Forholdsmessighetsvurderingen

Det skal vurderes om et utvisningsvedtak er uforholdsmessig uansett hva slags tillatelse vedkommende har. Personer som er i landet på visumopphold eller visumfritt opphold og personer som ikke har tillatelse, skal også vurderes med tanke på om det er uforholdsmessig å utvise.

Ved vurdering av det uforholdsmessige i utvisning er momenter som utlendingens tilknytning til Norge og hjemlandet i form av familie og barn, botid og arbeidsforhold, av betydning.

6 B: UDI rundskriv RS-2007-008:

Bortvisning og utvisning av utlendinger etter EØS-regelverket på grunn av straffbare forhold - nærmere om vilkår og praksis for når slik sak reises der utlendingen mangler tilknytning til Norge

1. Innledning	44	5.3 Vold og trusler	48
1.1 Formålet med rundskrivet	44	5.3.1. Generelt	48
1.2 Avgrensninger	44	5.3.2. Bortvisning	48
2. Noen utgangspunkter ved bruk av EØS-regelverket	45	5.3.2.1. Ilagt straff / fare for offentlig orden eller sikkerhet	48
2.1 Prinsippet om fri bevegelse av personer	45	5.3.3. Utvisning	48
2.2 Personer som omfattes av EØS-avtalen og EFTA-konvensjonen	45	5.3.3.1. Ilagt straff	48
3. Vilkår for bortvisning og utvisning av hensyn til offentlig orden eller sikkerhet	45	5.4 Narkotika	49
3.1 Generelt	45	5.4.1. Generelt	49
3.2 Regelverket	45	5.4.2. Bortvisning	49
3.3 Tiltak av hensyn til offentlig orden eller sikkerhet	45	5.4.2.1. Ilagt straff / fare for offentlig orden eller sikkerhet	49
3.3.1. Ilagt straff eller særreaksjon	45	5.4.2.2. Personlige forhold	49
3.3.2. Personlige forhold	45	5.4.3. Utvisning	50
3.3.3. Aktuell og tilstrekkelig alvorlig trussel mot grunnleggende samfunnshensyn	46	5.4.3.1. Ilagt straff	50
4. Politiets saksforberedelse ved saker etter EØS-regelverket	46	5.4.3.2. Personlige forhold	50
4.1 Politiets ansvar ved saksopprettelse	46	5.5 Trafikk	50
4.2 Dokumentasjon ved oversendelse av saker til Utlendingsdirektoratet etter EØS-regelverket	46	5.5.1. Generelt	50
5. Nærmere om grensen for bortvisning og utvisning etter EØS-regelverket–noen hovedkategorier av lovbrudd	47	5.5.2. Bortvisning	50
5.1 Innledning	47	5.5.2.1. Ilagt straff	50
5.2 Tyveri og naskeri	47	5.5.2.2. Personlige forhold	50
5.2.1. Bortvisning	47	5.5.3. Utvisning	51
5.2.1.1. Ilagt straff	47	5.5.3.1. Ilagt straff	51
5.2.1.2. Personlige forhold	47	5.5.3.2. Personlige forhold	51
5.2.2. Utvisning	47	5.6 Brudd på Tollbestemmelser	51
5.2.2.1. Ilagt straff	47	5.6.2. Bortvisning	51
5.2.2.2. Personlige forhold	48	5.6.2.1. Ilagt straff	51
		5.6.2.2. Personlige forhold	51
		5.6.3. Utvisning	51
		5.6.3.1. Ilagt straff	51
		5.6.3.2. Personlige forhold	51
		6. Ikrafttredelse	52

1. Innledning**1.1. Formålet med rundskrivet**

Rundskrivet inneholder nærmere angivelse av vilkår og praksis for når sak om bortvisning eller utvisning opprettes i henhold til de særskilte bestemmelsene som gjelder for utlendinger som omfattes av EØSavtalen eller EFTAkonvensjonen.

Rundskrivet må anses som et supplement til RS 20021 0 7 – *Utvisning av utlending som er omfattet av EØSavtalen eller EFTA konvensjonen. Utlendingsloven § 58 og utlendingsforskriften §§ 195 og 196.*

Bakgrunnen for ønske om utgivelse av et supplerende rundskriv, er at man har sett behovet for en nærmere presisering og klargjøring av praksis for når sak om bortvisning eller utvisning opprettes hvor utlendingen omfattes av EØSavtalen eller EFTAkonvensjonen. En slik praksisavklaring er av særlig viktighet for politiet, som er den etat som i hovedsak oppretter og saksforbereder disse sakene. Fremstillingen tar imidlertid ikke sikte på å være uttømmende. Det er derfor de nedre grensene for å reise sak om

bortvisning eller utvisning rundskrivet her regulerer. Rundskrivet går dermed ikke nærmere inn på varigheten av innreiseforbudet ved de forskjellige lovovertrедelser. Enkelte av punktene i den videre fremstillingen vil også fremgå av RS 2002107. Temaene er bevisst dobbeltbehandlet for lettere å kunne se sammenheng i de angitte problemstillingene.

1.2. Avgrensninger

Rundskrivet tar først og fremst for seg grensene mot utvisning og bortvisning av utlendinger som er ilagt straff i Norge, eller hvor det foreligger konkrete holdepunkter for at utlendingen vil begå straffbare handlinger i Norge.

Rundskrivet er primært ment å skulle rette seg mot de utlendinger som ikke har tilknytning til Norge i form av familie eller oppfyller vilkårene for oppholdstillatelse. De momentene som fremkommer i fremstillingen nedenfor vil imidlertid også være relevante for utlendinger med slik tilknytning, men terskelen for å reise sak om utvisning blir i disse tilfellene høyere.

2. Noen utgangspunkter ved bruk av EØS-regelverket

2.1. Prinsippet om fri bevegelse av personer

EØSavtalen og EFTAkonvensjonens primær oppgave er å beskytte den frie bevegelse av personer, varer, tjenester og kapital, og i størst mulig grad fjerne alle hindringer som legger begrensninger på denne frie bevegelsen mellom avtalelandene. Dette utgangspunktet er viktig å ta med seg i tolkningen og forståelsen av EØS og EFTA-regelverket. Et vedtak om utvisning eller bortvisning vil nettopp innebære en slik begrensning for den frie bevegelse av personer. Utgangspunktet er at den offentlige orden primært skal søkes opprettholdt ved at myndighetene ilegger samme reaksjon/straff som overfor norske borgere.

2.2. Personer som omfattes av EØS-avtalen og EFTA-konvensjonen

Hvilke personer som faller inn under avtalene er nærmere regulert i utlendingsloven §§ 51 til 53.

Opprinnelig var regelverket ment å beskytte følgende grupper av personer:

- arbeidstakere
- selvstendig næringsdrivende
- tjenesteytere
- tjenestemottakere

Anvendelsesområdet har etter hvert blitt utvidet til også å gjelde andre grupper som studenter, pensjonister og formuende. Familiemedlemmer til EØSborgere som selv er statsborger av tredjeland, men som faller inn under definisjonen av "familiemedlem" i loven § 51 jf forskriftens §§ 179 og 180, omfattes også av EØS-regelverket om bortog utvisning. Innunder begrepet tjenestemottakere faller også turister. Dette utledes ikke direkte av lovverket, men det fremgår av Ef-domstolens praksis, blant annet *Donatella Calfa v Areios Pagos Greece* (Case C348/ 96), sammenholdt med *Ian William Cowan v Tresor public* (Case 186/ 87), at turister omfattes av begrepet tjenestemottakere og derfor nyter godt av det utvidede vernet som følger av EØSavtalen.

3. Vilkår for bortvisning og utvisning av hensyn til offentlig orden eller sikkerhet

3.1. Generelt

Et vedtak om bortvisning innebærer at utlendingen må forlate riket eller blir nektet innreise uten at vedtaket innebærer noe forbud mot fremtidig innreise. Dette i motsetning til et vedtak om utvisning som innebærer et forbud mot senere innreise, enten av varig eller tidsbegrenset karakter. Både vedtak om bortvisning og vedtak om utvisning er innegripende tiltak i forhold til prinsippet om fri bevegelse av personer innenfor EØS og EFTA-området. Gjennom lovgivning og domspraksis har man derfor innenfor samarbeidsområdet nedfelt en del prinsipper og skranker over hva som skal til for at et medlemsland skal kunne utvise personer fra andre medlemsland. Enkelte av disse prinsippene er også tatt direkte med i den norske utlendingsloven.

3.2. Regelverket

I EØS direktiv 64/221 Artikkel 3 heter det:

"Tiltak av hensyn til offentlig orden eller sikkerhet skal utelukkende være begrunnet i vedkommende enkeltpersons personlige forhold. Straffedommer alene kan ikke uten videre begrunne slike tiltak."

Både utvisning og bortvisning vil kunne være tiltak som benyttes av offentlige myndigheter av hensyn til offentlig orden og sikkerhet. Ordlyden er fulgt opp i utlendingsloven § 58 første ledd hvor det heter at *"Utlending som omfattes av EØSavtalen kan utvises når hensynet til offentlig orden eller sikkerhet tilsier det"*.

Utlendingsloven § 57 første ledd bokstav c gir hjemmel for å treffe vedtak om bortvisning dersom det foreligger forhold som nevnt i § 58 første ledd. Vilårene for å kunne utvise etter § 58 første ledd er nærmere presisert i bestemmelsens annet ledd. Annet ledd inneholder med andre ord ingen selvstendige vilkår for utvisning.

3.3. Tiltak av hensyn til offentlig orden eller sikkerhet

3.3.1. Ilagt straff eller særreaksjon

Dersom utvisningen er begrunnet i et straffbart forhold må det være ilagt straff. Med ilagt straff menes både rettskraftig dom, betinget og ubetinget, samt vedtatt forelegg. Eksempel på særreaksjon kan være at utlendingen blir dømt til tvungen psykisk helsevern.

3.3.2. Personlige forhold

Allmennpreventive hensyn kan aldri begrunne et vedtak om utvisning. Her skiller EØS-regelverket seg klart fra tredjelandets regelverket. Det må derfor foreligge en konstaterbar adferd/handlemønster hos utlendingen som tilsier at han kan sies å utgjøre en trussel mot den offentlige orden og sikkerhet – for eksempel at det i utlendingens tilfelle må sies å foreligge en gjentakelsesfare. Det er her en aktuell og fremtidsrettet vurdering som forutsettes foretatt. Begrepet personlige forhold favner imidlertid videre enn begrepet gjentakelsesfare. Det betyr at det ikke utelukkes at det i visse tilfeller vil kunne foreligge personlige forhold hos den enkelte som tilsier at bortvisning eller utvisning er et nødvendig tiltak, til tross for at man ikke kan konstatere en konkret fare for gjentakelse. Dette må i hvert enkelt tilfelle basere seg på en konkret helhetsvurdering.

Gjentakelsesfare

Gjentakelsesfare vil som regel foreligge når utlendingen har overtrådt samme type forhold flere ganger. Det vil være lett konstaterbart hvor utlendingen har flere straffedommer for samme type lovbrudd. Gjentakelsesfare vil imidlertid også kunne foreligge der utlendingen i en enkelt dom er dømt for flere overtredelser av lignende karakter. Videre kan det være at man ut fra domspremissene kan utlede at det foreligger fare for gjentakelse selv om det kun er ett forhold som er oppe til pådømmelse og utlendingen ikke tidligere er straffedømt. Dette vil for eksempel være tilfeller hvor det i dommen fremkommer at utlendingen er del av et større kriminelt nettverk. Ved grove forbrytelser vil man lettere kunne konstatere at det foreligger en fare for gjen-

6. Bortvisning og utvisning: Vedlegg B

takelse enn ellers. Hvorvidt flere overtredelser kan karakteriseres som samme type forhold har betydning i vurderingen av om det foreligger gjentakelsesfare.

Samme type forhold

Samme type forhold vil typisk være hvor utlendingen flere ganger er ilagt straff etter samme hjemmel, for eksempel tyveri. Men flere forskjellige lovbrudd kan også betegnes som samme type forhold selv om de ikke faller inn under samme hjemmel, for eksempel heleri, tyveri og naskeri. Dersom utlendingen har flere forskjellige straffbare forhold bak seg som alle er begått i vinnings hensikt, vil det kunne betegnes som samme type forhold. Vurderingen er at det er et ønske om vinnings hensikt som er fellesnevneren og som driver utlendingen til å begå lovbrudd. Hvordan dette skjer er underordnet. Dette vil for eksempel være tilfelle ved flere typer organisert kriminalitet som omfatter både tyveri og smugling.

3.3.3. Aktuell og tilstrekkelig alvorlig trussel mot grunnleggende samfunnshensyn

A. Trusselen må være aktuell

Det stilles krav om at trusselen må være aktuell. Det innebærer at vurderingen av hvorvidt utlendingen utgjør en trussel må foretas på vedtakstidspunktet, og ikke da den straffbare handlingen ble begått eller på domstidspunktet dersom dette ligger tilbake i tid.

B. Grunnleggende samfunnshensyn

I forhold til hva som skal defineres som grunnleggende samfunnshensyn innrømmer Euretten det enkelte medlemsland stor grad av skjønn til selv å definere hva landet mener faller inn under begrepet. En forutsetning er imidlertid at det enkelte medlemslandet setter inn tvangstiltak ovenfor egne borgere dersom de gjør seg skyldig i samme type overtredelse.

C. Proporsjonalitet

Det stilles videre krav om at handlingen må være en *tilstrekkelig alvorlig trussel* mot grunnleggende samfunnshensyn. Kravet om proporsjonalitet betyr at det må noe mer til enn at overtredelsen kan medføre straff for at sak om bortvisning eller utvisning kan reises. For eksempel innebærer dette at mindre overtredelser alene ikke vil føre til utvisning selv om utlendingen ikke har tilknytning i form av arbeid eller oppholdstillatelse i Norge. Et innreiseforbud vil blant annet innebære en begrensning i forhold til et eventuelt senere arbeids-tilbud. Det stilles med andre ord krav om at reaksjonen skal være proporsjonal i forhold til behovet for å sikre offentlig orden og sikkerhet, og den begrensning reaksjonen innebærer for prinsippet om fri bevegelse. Det stilles i utgangspunktet ikke noe krav til hva slags type reaksjonsform som er valgt, også betingede dommer og vedtatte forelegg kan i prinsippet medføre utvisning. Det straffbare forholdet må imidlertid kvalifisere for fengselsstraff. Hva slags reaksjonsform som er valgt kan imidlertid ha en sentral betydning i vurderingen av om utvisning er å anse som proporsjonal. Dersom forholdet er avgjort med forelegg, eller dommen er helt i nedre sjikt av hva strafferammen i det aktuelle straffebud gir anvisning på, kan det samtidig være vanskelig å argumentere for at overtredelsen innebærer en slik alvorlig

trussel mot offentlig orden eller sikkerhet at et utvisningsvedtak er nødvendig.

Utgangspunktet er derfor at det alltid bør foreligge en dom hvor utlendingen er ilagt fengselsstraff før sak om utvisning reises. Utvisning kan imidlertid også vurderes der hvor utlendingen har vedtatt forelegg dersom påtalemessige hensyn ligger til grunn for at saken ikke er brakt inn for domstolene, for eksempel at det vil ta lang tid før saken kan komme opp for domstolen og faren for at utlendingen vil begå ny kriminalitet er stor. Politiet må i så fall redegjøre nærmere for hva slags påtalemessige vurderinger som er lagt til grunn. Det forutsettes at forholdet vil kunne medføre fengselsstraff ved en eventuell rettssak.

4. Politiets saksforberedelse ved saker etter EØS-regelverket

4.1. Politiets ansvar ved saksopprettelse

Politiet oppretter og forbereder saker i henhold til EØS-regelverket på samme måte som saker etter tredjelandsregelverket. Det betyr blant annet at politiet oppretter borteller utvisningssak i DUF og eventuelt forhåndsvarsler om utvisning hvor denne kompetansen er delegert til politiet. Det vises i den sammenheng til RS 2001024 *"Retningslinjer for saksbehandlingen i forbindelse med sak om bortvisning etter innreise og sak om utvisning i hastevaktsaker"*, og RS 2004022 *"Hurtigprosedyre – rutiner utvisning på grunn av grov vold og vold i nære relasjoner"*. Videre må politiet på tilsvarende måte som for tredjelandsborgere kartlegge hvorvidt utlendingen har tilknytning til Norge i form av oppholdstillatelse, familie eller arbeid/tilbud om arbeid.

4.2. Dokumentasjon ved oversendelse av saker til Utlendingsdirektoratet etter EØSregelverket

Før saken oversendes Utlendingsdirektoratet til behandling, har politiet ansvar for å påse at saken er tilstrekkelig opplyst. Det betyr at dokumentasjon som nevnt under punkt 4.1., må ligge ved saken. Ved utvisningssaker i henhold til EØSregelverket må politiet i tillegg undersøke om de vilkår som er nevnt under punkt 3.3. foreligger i den konkrete sak. Dette er det viktig at politiet påser også blir gjort i saker om bortvisning hvor politiet selv har kompetanse til å fatte vedtak. I oversendelsen til direktoratet skal det alltid legges ved en politirapport med en nærmere redegjørelse for de faktiske forhold. Politirapporten skal blant annet inneholde følgende punkter:

1. Ilagt straff

Rettskraftig dom eller vedtatt forelegg må legges ved i saken. Ved vedtatt forelegg må det påses at forelegget inneholder informasjon om at vedtakelse kan medføre utvisning. Dersom utlendingen er tidligere straffet, enten i riket eller i utlandet, skal kopi av disse dommene/foreleggene tas med i oversendelsen hvis det er praktisk er mulig. Dersom det er påtalemessige hensyn som har vært avgjørende for at et straffbart forhold er blitt avgjort ved forelegg i stedet for at det er blitt brakt inn for domstolene, må politiet konkretisere nærmere hva slags hensyn som var utslagsgivende for at forholdet ikke ble brakt inn for dom-

6. Bortvisning og utvisning: Vedlegg B

stolene.

Se for øvrig det som står under proporsjonalitet i punkt 3.3.3. bokstav C.

2. Fare for straffbare forhold

I de tilfeller hvor det ikke foreligger noen rettskraftig dom/avgjørelse i saken, men politiet mener at det likevel er nødvendig å bortvise utlendingen fra riket av hensyn til offentlig orden eller sikkerhet, er det nødvendig at politiet redegjør inngående for saksforholdet og hva slags etterforskningsmateriale som ligger til grunn for politiets vurdering. Politiet må her foreta en konkret trusselvurdering av hva slags fare utlendingen representerer for offentlig orden eller sikkerhet.

3. Personlige forhold

Politiet må i politirapporten redegjøre nærmere for hva slags personlige og individuelle forhold hos utlendingen som tilsier at vedkommende må bortvises/utvises av hensyn til offentlige orden eller sikkerhet. Her må politiet være så konkret som mulig. Det er avgjørende at politiet får belyst de forhold som er omhandlet under punkt 3.3.2. ovenfor. Henvisning til den aktuelle overtredelsen er ikke i seg selv tilstrekkelig. Dersom det foreligger dom i saken vil slike forhold også kunne leses ut fra domspremissene. Eventuelle straffedommer fra utlandet bør om mulig innhentes.

5. Nærmere om grensen for bortvisning og utvisning etter EØS-regelverket–noen hovedkategorier av lovbrudd

5.1. Innledning

Inn under begrepet "offentlig orden eller sikkerhet" vil en rekke forskjelligartede kategorier av lovovertridelser kunne falle inn. Dette kapittelet tar sikte på å gjennomgå hovedkategorier av lovbrudd i forsøk på fastsette en nedre grense for når bortvisning eller utvisning vil være aktuelt. Nivået på disse tersklene vil på sin side kunne være veiledende ved andre type overtridelser hvor det kan være aktuelt med bortvisning eller utvisning. Rundskrivet tar ikke sikte på å være uttømmende, verken i forhold til hvilke lovbrudd som kan medføre bortvisning/utvisning eller i forhold til hvilke momenter som skal tillegges vekt ved vurderingen av forholdets alvor, personlige forhold eller forholdsmessighets/ proporsjonalitetsvurdering. Det er imidlertid viktig å presisere at der hvor utlendingsloven stenger for bortvisning eller utvisning av tredjelandsborgere vil det heller ikke være aktuelt å bortvise eller utvise EØSborgere. Prinsippet innebærer at det for eksempel ikke vil være aktuelt å bortvise en EØSborger for forseelser med en strafferamme på inntil 3 måneder – eksempelvis brudd på løsgjengerloven.

5.2. Tyveri og naskeri

5.2.1. Bortvisning

5.2.1.1. Ilagt straff

Før bortvisning vil kunne vurderes på grunnlag av naskeri/

tyveri, er det et vilkår at utlendingen er ilagt straff for forholdet. Det vil si rettskraftig dom eller vedtatt forelegg.

Bortvisning kan vurderes når deg foreligger:

- Rettskraftig dom eller vedtatt forelegg på simpelt tyveri jf strl § 257, eller
- Rettskraftig dom eller vedtatt forelegg på naskeri jf strl § 391a hvor det stjalne utgjør en samlet verdi av kr.2.000,eller mer.

5.2.1.2. Personlige forhold

I tillegg til rettskraftig avgjørelse må det konstateres personlige forhold hos utlendingen som innebærer at bortvisning er et nødvendig tiltak av hensyn til offentlig orden og sikkerhet. Omstendighetene rundt overtredelsen vil her kunne være avgjørende. Foreligger det holdepunkter for at gjerningen ble forøvet som ledd i en mer omfattende virksomhet eller et kriminelt nettverk, kan dette karakteriseres som personlige forhold som gjør det nødvendig og proporsjonalt å bortvise utlendingen.

Dersom utlendingen f. eks. var utstyrt med vesker eller klesplagg som er spesiallaget for å unngå alarmsystemer i butikker er det en sterk indikator for at det ikke dreier seg om et isolert tilfelle av naskeri eller tyveri. Det samme gjelder om utlendingen ble pågrepet med tjuvgods av relativt lave verdier, men der utlendingen har blitt avslørt i følge med mer profilerte personer, som allerede assosieres med organisert vinningskriminalitet.

5.2.2. Utvisning

5.2.2.1. Ilagt straff

I og med at utvisning innebærer et innreiseforbud for utlendingen, stilles det strenge krav tilforholdets alvor ved utvisning etter EØSregelverket. Utvisning er med andre ord forbeholdt alvorlig kriminalitet. Utgangspunktet er derfor at det kreves rettskraftig dom hvor utlendingen er blitt ilagt fengselsstraff før utvisning vurderes. Dersom påtalemessige hensyn gjør seg gjeldende kan imidlertid også vedtatt forelegg medføre utvisning, jf punkt 3.3.3. bokstav c. Utvisning kan vurderes når det foreligger:

- Rettskraftig dom eller forelegg for grovt tyveri jf strl § 258, eller
- Rettskraftig dom eller forelegg for tyveri jf strl 257, hvor de stjalne verdier utgjør en samlet verdi av kr.25.000,eller mer, eller
- Flere rettskraftige dommer/vedtatte forelegg for naskeri og/eller tyveri jf strl §§ 391a og § 257,
- innenfor en to års periode, hvor de stjalne verdier utgjør en samlet verdi av kr.10.000,eller mer,
- eller
- Rettskraftig dom for flere tilfeller av naskeri eller tyveri innenfor en to års periode, hvor de stjalne verdier utgjør en samlet verdi på kr.10.000,eller mer.

6. Bortvisning og utvisning: Vedlegg B

5.2.2.2. Personlige forhold

Det vil også her stilles krav om at det må foreligge personlige forhold hos den enkelte som nødvendiggjør en utvisning. Det vises til det som er sagt under personlige forhold i punkt 5.2.1.2. under bortvisning. De samme forhold vil her være relevante også ved vurdering av utvisning. Som hovedregel må det imidlertid flere straffbare forhold til for at en konstaterer at utlendingen representerer en slik fare for offentlig orden eller sikkerhet at utvisning er nødvendig tiltak.

5.3. Vold og trusler

5.3.1. Generelt

Begrepet vold omfatter blant annet legemsfornærmelser/legemsbeskadigelser og sedelighetsforbrytelser. Dette er alvorlige integritetskrenkelser som i utgangspunktet skal vurderes strengt. Fremsatte trusler om for eksempel legemsbeskadigelse vurderes på samme måte. Hovedregelen er at det kreves rettskraftig avgjørelse før det fattes vedtak om bortvisning eller utvisning. I saker hvor det er foreligger konkret fare for grove voldshandlinger, kan det imidlertid være tilfeller hvor det ikke stilles krav til dom/forelegg for å fatte vedtak om bortvisning.

5.3.2. Bortvisning

5.3.2.1. Ilagt straff / fare for offentlig orden eller sikkerhet

Som nevnt under punkt 3.1. medfører ikke et bortvisningsvedtak noe innreiseforbud slik at et bortvisningsvedtak lettere vil kunne fremstå som en proporsjonal reaksjon. Bortvisning kan vurderes når det foreligger:

- Rettskraftig avgjørelse for legemsfornærmelse, jf. strl § 228 første ledd eller tilsvarende, eller
- Rettskraftig avgjørelse for trusler om vold, jf. strl § 227, eller
- Konkret fare for at utlending vil begå straffbar handling som nevnt eller grovere

5.3.2.2. Personlig forhold

Ved ilagt straff

Politiet må i sine rapporter dokumentere personlige forhold hos utlendingen som tilsier at vedtak ombortvisning er nødvendig, jf. kapittel IV. ovenfor. Det mest praktiske vil være dokumentasjon på at det foreligger gjentakelsesfare. Forholdets alvor, er som tidligere nevnt, i seg selv ikke tilstrekkelig til å kunne begrunne bortvisning. En utlending kan for eksempel være idømt fengselsstraff for legemsfornærmelse, men dersom hendelsen som lå til grunn for det straffbare forholdet var så situasjonsbetinget at det ikke fremstår som sannsynlig at utlendingen vil begå en lignende handling igjen, for eksempel fordi det forelå en provokasjon, vil det heller neppe være grunnlag for å bortvise utlendingen.

Ved konkret fare for voldshandlinger

I tilfeller hvor det ikke foreligger dom i saken, men hvor politi og utlendingsmyndigheter likevel mener at vedkommende representerer en slik fare for den offentlige orden eller sikkerhet at bortvisning anses som et nødvendig tiltak, må de aktuelle forhold belyses grundig i politiets rapport.

Politiet må foreta en konkret trusselvurdering av hvilken fare vedkommende representerer. Eksempler på når bortvisning i slike tilfeller kan være aktuelt, er hvor politiet i forbindelse med fotballturnering har fått melding om at konkrete personer er kommet til Norge i den hensikt å lage mest mulig bråk og trakassere det andre lagets supportere, såkalte "hooligans". Det kan også være personer som skal delta på ulovlige demonstrasjoner hvor man frykter store opptøyer og harde sammenstøt med politiet. Et annet eksempel kan være medlemmer i kriminelle motorsykkelgjenger som er på vei til Mctreff i Norge, og hvor man har klare holdepunkter for å anta at hovedhensikten med trefet er å planlegge nye straffbare forhold. I den forbindelse vil det også være relevant å fremskaffe dokumentasjon på hvorvidt:

- Utlendingen er blitt bortvist/utvist fra andre land i forbindelse med lignende arrangementer
- Utlendingen er, i følge innhentet rulleblad, kriminell
- Utlendingen har med seg utstyr som tyder på at han vil delta i kriminelle handlinger
- Utlendingen er med i en sammenslutning/gruppe som opptrer samlet, og hvor flere av de andre deltagerne tidligere er bortvist/utvist fra lignende arrangementer og/eller har et kriminelt rulleblad
- Utlendingen er ilagt straff i Norge

Et annet eksempel er hvor det foreligger konkrete opplysninger om at utlendingens formål med innreise til Norge er å skade bestemte personer i riket. Dette kan være saker vedrørende familievold hvor den ene parten er bosatt i utlandet. Et annet eksempel kan være profesjonelle pengeinnkrevere eller håndlangere, såkalte "torpedoer", som har fått i oppdrag å skade personer bosatt i riket, enten for å sette dem ut av spill, eller for å statuere et eksempel til skrekk og advarsel ovenfor dem og/eller omgivelsene rundt. For å kunne vurdere bortvisning på dette grunnlag stilles det strenge krav til sannsynliggjøring og tipsenes troverdighet.

Et godt eksempel er hvor politiet sitter inne med solid bevismateriale, gjennom kommunikasjonskontroll og internasjonalt politisamarbeid, som svært konkret avdekker hva hensikten med oppholdet er. I slike tilfeller som nevnt ovenfor vil det kunne være legitimt og nødvendig å bortvise utlendingen allerede på grensen for å forhindre han når sitt mål, ikke minst der hvor hensynet til potensielle ofre i Norge må ivaretas.

5.3.3. Utvisning

5.3.3.1. Ilagt straff

I og med at utvisningsvedtak innebærer et innreiseforbud, stilles det krav til at det skal foreligge en rettskraftig avgjørelse, fortrinnsvis en dom.

Utvisning kan vurderes når det foreligger:

- Rettskraftig avgjørelse for legemsbeskadigelse jf strl § 229, eller
- Rettskraftig avgjørelse for legemsfornærmelse jf strl § 228 første og annet ledd eller tilsvarende,

eller

- Rettskraftig avgjørelse for fremsatte trusler om handlinger som nevnt ovenfor eller tilsvarende jf strl § 227

5.3.3.2. Personlige forhold

Det må i tillegg til ilagt straff kunne vises til at det foreligger personlige forhold hos utlendingen som tilsier at utvisning her er nødvendig tiltak. Det vises til det som er skrevet ovenfor under personlige forhold i punkt 5.3.2.2., under ilagt straff. De samme momenter vil på tilsvarende måte være relevante ved spørsmål om utvisning.

5.4. Narkotika

5.4.1. Generelt

Når det gjelder narkotikakriminalitet, vil de personlige forhold særlig omfatte to ting□ for det første hensynet til faren for gjentakelse av straffbare forhold, og for det andre om utlendingen er avhengig av narkotiske stoffer. Det bør skilles mellom ulike stoffer, i tråd med riksadvokatens instruks for klassifisering av narkotiske stoffer. Det er viktig å huske på at dette er de absolutt nedre grensene for bortvisning og utvisning, dersom tiltaket kan begrunnes i utlendingens personlige forhold. I forhold til bortvisning må det alltid foreligge en konkret og individualiserbar vurdering av de personlige forhold som gjør tiltaket nødvendig. I forhold til utvisning må det i tillegg alltid foreligge en konkret og individualiserbar drøftelse av gjentakelsesfaren, som er en viktig del av drøftelsen rundt de personlige forhold.

5.4.2. Bortvisning

5.4.2.1. Ilagt straff / fare for offentlig orden eller sikkerhet

Bortvisning kan vurderes når det foreligger brudd på straffeloven § 162 eller legemiddeloven kapittel VIII:

Hasjisj, marihuana og khat

- Rettskraftig avgjørelse for innførsel av minst 1 gram hasjisj eller marihuana (Khat minst 2 kg) og personlige forhold
- Rettskraftig avgjørelse for besittelse av minst 5 gram hasjisj eller marihuana (Khat minst 10 kg) og personlige forhold
- Temgesic 0,2 mg og Dolcotin 100 mg
- Rettskraftig avgjørelse for innførsel av mer enn 5 tabletter og personlige forhold
- Rettskraftig avgjørelse for besittelse av mer enn 10 tabletter og personlige forhold
- LSD og ecstasy
- Rettskraftig avgjørelse for innførsel av mer enn 2 doser og personlige forhold
- Rettskraftig avgjørelse for besittelse av mer enn 5 doser og personlige forhold
- Kokain, amfetamin, heroin
- Rettskraftig avgjørelse for innførsel av en brukerdose og personlige forhold
- Rettskraftig avgjørelse for besittelse av mer enn 0,25 gram heroin, 1 gram amfetamin eller kokain og personlige forhold

5.4.2.2. Personlige forhold

Det må et straffbart forhold til for at en skal kunne konstatere at utlendingen representerer en slik fare for offentlig orden eller sikkerhet at bortvisning er nødvendig. Omstendighetene rundt lovbruddet vil her være avgjørende.

I tillegg til rettskraftig avgjørelse må det derfor konstateres personlig forhold hos utlendingen som viser at bortvisning eller utvisning er et nødvendig tiltak av hensyn til offentlig orden eller sikkerhet.

Der det foreligger dom i saken vil dette gjerne fremgå av domspremissene. Dersom forholdet er avgjort ved forelegg, må politiet ved oversendelse av saken til Utlendingsdirektoratet sørge for at det fremkommer i politirapporten hva slags forhold ved utlendingen som tilsier at bortvisningsvedtak er nødvendig. Dette er helt nødvendig for at Utlendingsdirektoratet skal kunne vurdere saksforholdet.

Det kan foreligge et eller flere av de personlige forholdene nedenfor. Det må foretas en konkret vurdering i det enkelte tilfellet av hva som kreves for at en kan konstatere at personlige forhold foreligger. Det kreves sterkere indikatorer for at personlige forhold er til stede ved utvisning enn ved bortvisning. Utlendinger som blir tatt med narkotika og som innrømmer eller som har klare indikasjoner på jevnlig forbruk av narkotiske stoffer, presumeres som hovedregel å tilfredsstille kravet til personlige forhold. Nedenfor er det nevnt en del eksempler på personlige forhold som kan vektlegges i forbindelse med utvisningsvurderingen.

Listen er ikke uttømmende og momentene i listen må ses i sammenheng og inngå i en konkret helhetsvurdering. Det er sjelden at et punkt alene gir grunnlag for å konstatere at kravet om personlige forhold er oppfylt.

Eksempler på personlige forhold kan være:

- Funn av brukerutstyr, der arten og mengden kan ha en viss betydning
- Utlendingen påtreffes ruset
- Utlendingen tidligere er påtruffet av politiet, eller påtreffes sammen med personer som tidligere er straffet for narkotikarelaterte lovovertridelser
- Hvordan lovbruddet er gjennomført, blant annet graden av profesjonalitet
- Indikasjoner på at utlendingen er del av et nettverk som assosieres med narkotikarelatert kriminalitet
- Hvilke indikasjoner mengden og arten av stoffet gir angående utlendingens bruksmønster eller mønster for annen narkotikarelatert kriminalitet
- Utlendingen påtreffes på et sted som er kjent for omsetting av narkotika
- Utlendingen er i besittelse av et større pengebeløp, uten at han har en rimelig forklaring på dette
- Tidligere straffbare forhold av annen art kan gi indikasjoner på utlendingens generelle holdninger til offentlig orden eller sikkerhet
- Utlendingen bruker selv narkotiske stoffer

6. Bortvisning og utvisning: Vedlegg B

5.4.3. Utvisning

5.4.3.1. Ilagt straff

Utvisning kan vurderes når det foreligger brudd på straffeloven § 162 eller legemiddeloven kapittel

VIII:

I og med at utvisning innebærer et innreiseforbud for utlendingen stilles det strenge krav til forholdets alvor. Utvisning er med andre ord forbeholdt mer alvorlige forhold.

Hasjisj, marihuana og khat

- Rettskraftig avgjørelse for innførsel av minst 5 gram hasjisj eller marihuana (Khat minst 10 kg) og personlige forhold
- Rettskraftig avgjørelse for besittelse av minst 20 gram hasjisj eller marihuana (Khat minst 20 kg) og personlige forhold
- Temgesic 0,2 mg og Dolcotin 100 mg
- Rettskraftig avgjørelse for innførsel av mer enn 10 tabletter og personlige forhold
- Rettskraftig avgjørelse for besittelse av mer enn 20 tabletter og personlige forhold
- LSD og ecstasy
- Rettskraftig avgjørelse for innførsel av mer enn 5 doser og personlige forhold
- Rettskraftig avgjørelse for besittelse av mer enn 10 doser og personlige forhold
- Kokain, amfetamin, heroin
- Rettskraftig avgjørelse for innførsel av mer enn 0,25 gram heroin, 0,5 gram amfetamin eller kokain og personlige forhold
- Rettskraftig avgjørelse for besittelse av mer enn 0,5 gram heroin, 1,5 gram amfetamin eller kokain og personlige forhold

Utlendinger som blir tatt med narkotika og innrømmer personlig forbruk, eller hvor det er klare indikasjoner på personlig forbruk, presumeres som hovedregel å tilfredsstille kravet til personlige forhold.

5.4.3.2. Personlige forhold

Det vil også her være krav til personlige forhold. Det vises til det som er sagt under personlige forhold i punkt 5.4.2.2. under bortvisning. De samme forhold vil her være relevante også ved vurdering av utvisning. Det må et eller flere straffbare forhold til for å konstatere at utlendingen representerer en slik fare for offentlig orden eller sikkerhet at utvisning er nødvendig. Omstendighetene rundt narkotikaforbrytelsen vil være avgjørende. Er det elementer som tyder på at gjerningen ble forøvet som ledd i en mer omfattende virksomhet eller utlendingen er tilknyttet et kriminelt nettverk, tillegges dette vesentlig vekt. Dersom utlendingen for eksempel var utstyrt med anordninger som er spesiallaget for å unngå kontrollsystemer er det en sterk indikator for at det ikke dreier seg om et isolert tilfelle. Det samme gjelder om utlendingen har en dokumenterbar tilknytning til profilerte personer som allerede assosieres med organisert narkotikakriminalitet. Det kreves sterkere indikatorer for at personlige forhold er til stede ved utvisning enn ved bortvisning.

5.5. Trafikk

5.5.1. Generelt

Hensynet til offentlig orden eller sikkerhet gjør seg ikke like sterkt gjeldende ved alle typer trafikkovertrедelser. Selv om ferdsel som innebærer gjentatte brudd på vegtrafikkloven i seg selv kan volde en ikke ubetydelig fare for andre, bør tiltak som bortvisning eller utvisning reserveres for de mest alvorlige tilfellene av brudd på vegtrafikkloven. I tillegg må det foreligge personlige forhold, som blant annet inkluderer gjentakelsesfare. Gjentatte mindre alvorlige brudd på vegtrafikkloven vil kunne inngå i en vurdering av utlendingens personlige forhold, selv om bruddene i seg selv ikke er alvorlig nok til å føre til bortvisning eller utvisning. Både promillekjøring og grove fartsovertrедelser kan ha alvorlige samfunnsøkonomiske konsekvenser og overtrедelsene fører som oftest til at utøveren representerer en alvorlig fare for seg selv og omgivelsene. Det legges i vurderingen vesentlig vekt på en konkret vurdering av skadepotensialet bruddet representerer.

5.5.2. Bortvisning

5.5.2.1. Ilagt straff

Bortvisning kan blant annet vurderes når det foreligger:

- Kjøring med promille på mer enn 0,5 i blodet sammen med andre grove trafikkovertrедelser og i kombinasjon med personlige forhold
- Kjøring med promille på mer enn 1,0 promille i blodet alene, i kombinasjon med personlige forhold

5.5.2.2. Personlige forhold

I denne type saker er det viktig at politiet dokumenterer personlig forhold hos utlendingen som tilsier at vedtak om bortvisning er nødvendig. Det mest praktiske er dokumentasjon på at det foreligger gjentakelsesfare. Det vises i den forbindelse til at en utlending kan være idømt ubetinget fengsel for promillekjøring eller en fartsovertrедelse, men at hendelsen som lå til grunn for det straffbare forholdet var så situasjonsbetinget at det ikke fremstår som sannsynlig at han vil begå en slik handling igjen. I så fall vil det heller ikke være grunnlag for å bortvise utlendingen. Dersom det ikke foreligger dom i saken er det derfor spesielt viktig at politiet fremlegger dokumentasjon på hvorfor bortvisning likevel er nødvendig. Det stilles krav til forholdets alvor og dokumentasjon på hvilken fare utlendingen representerer. Under personlige forhold vil det kunne tas hensyn til utlendingen edruelige fremferd ellers og om utlendingen tidligere er bøtelagt for brudd på trafikkregler eller annen hensynsløs og allmennfarlig fremferd. Det legges vesentlig vekt på faren for gjentakelse og holdninger som har kommet til uttrykk gjennom utlendingens handlemåte. Andre tidligere straffbare forhold av annen art kan i en begrenset utstrekning gi indikasjoner på utlendingens generelle holdninger til offentlig orden og sikkerhet.

6. Bortvisning og utvisning: Vedlegg B

5.5.3. Utvisning

5.5.3.1. Ilagt straff

Utvisning kan blant annet vurderes når det foreligger:

- Kjøring med promille på mer enn 1,0 promille i blodet sammen med andre grove overtredelser og i kombinasjon med personlige forhold
- Kjøring med promille på mer enn 1,5 promille i blodet alene, i kombinasjon med personlige forhold.

5.5.3.2. Personlige forhold

Det vil også her være krav til personlige forhold. Det vises til det som er sagt under personlige forhold i punkt 5.5.2.2. under bortvisning. De samme forhold vil være relevante her.

5.6. Brudd på Tollbestemmelser

5.6.1. Generelt

Brudd på toll og avgiftsbestemmelser kan bare føre til utvisning eller bortvisning når hensynet til for eksempel folkehelsen gjør dette nødvendig eller når bruddet inngår som et ledd i omfattende organisert kriminalitet. Det legges også vekt på om varen ellers kan innføres og omsettes lovlig i riket. Det legges videre vesentlig vekt på skadepotensialet bruddet representerer i forhold til art og mengde.

Det legges i utgangspunktet kun vekt på aspekter ved lovbruddet som kan innebære en trussel mot rikets interne offentlige orden eller sikkerhet. I utgangspunktet bortvises eller utvises det heller ikke dersom bruddet på tollbestemmelsen blir begått for å dekke eget forbruk, med mindre bruddet også representerer en fare for omgivelsene eller en fare for at det norske samfunn blir påført betydelige utgifter. Dersom tollovertredelsen er avgjort ved forenklet forelegg kan dette ikke gi grunnlag for å vurdere bortvisning eller utvisning alene. Forholdet vil imidlertid tas med i vurderingen av de personlige forhold.

Forhold som er av særlig interesse er blant annet:

Smugling av alkoholholdige varer beregnet på videresalg og distribusjon. Det legges særlig vekt på faren for spredning av ekstremt helsefarlige substanser som for eksempel metanol

Smugling av levende planter og dyr som utgjør en alvorlig fare for liv og helse for mennesker eller plante og dyreliv i riket

Smugling som et ledd i organiseringen av annen omfattende og alvorlig organisert kriminalitet

Smugling av våpen og andre farlige gjenstander, som har et betydelig skadepotensial

Smugling av medikamenter og kosttilskudd som ikke er godkjent for salg i riket, som er reseptbelagt og som representerer en alvorlig trussel for liv og helse

Smugling av matvarer som representerer en alvorlig trussel mot liv og helse dersom de unndras nødvendige kvalitetskontroller ut fra hensynet til folkehelsen

5.6.2. Bortvisning

5.6.2.1. Ilagt straff

Bortvisning kan blant annet vurderes når det foreligger: Brudd på tollovens § 61, jf § 60 og personlige forhold

5.6.2.2. Personlige forhold

I tillegg til rettskraftig avgjørelse må det konstateres personlig forhold hos utlendingen som viser at bortvisning er et nødvendig tiltak av hensyn til offentlig orden og sikkerhet. Der det foreligger dom i saken vil dette gjerne fremgå av domspremissene. Dersom forholdet er avgjort ved forelegg må politiet ved oversendelse av saken til Utlendingsdirektoratet sørge for at det fremkommer i politirapporten hva slags forhold ved utlendingen som tilsier at bortvisningsvedtak er nødvendig. Dette er helt nødvendig for at Utlendingsdirektoratet skal kunne vurdere saksforholdet. Det må et eller flere straffbare forhold til for at en konstaterer at utlendingen representerer en slik fare for offentlig orden eller sikkerhet at bortvisning er nødvendig. Omstendighetene rundt det straffbare forholdet vil her være avgjørende. Er det elementer som tyder på at gjerningen ble forøvet som ledd i en mer omfattende virksomhet eller et kriminelt nettverk, kan bortvisning begrunnes i de personlige forhold dersom der foreligger tydelige indikatorer på dette. Dersom utlendingen for eksempel var utstyrt med anordninger som er spesiallaget for å unngå kontrollsyste-mer i tollene er det en sterk indikator for at det ikke dreier seg om et isolert tilfelle av brudd på tollbestemmelsene. Det samme gjelder om utlendingen blir tatt med relativt lave kvantum, men der han har blitt avslørt sammen med profilerte personer som allerede assosieres med organisert kriminalitet.

5.6.3. Utvisning

5.6.3.1. Ilagt straff

Utvisning kan blant annet vurderes når det foreligger: Brudd på tollovens § 66, jf. § 61, jf. § 60 og personlige forhold

5.6.3.2. Personlige forhold

Det vil også her være krav til personlige forhold. Ved vurderingen av personlige forhold, vises det til det som sies i punkt 5.6.2.2. under bortvisning. I og med at utvisningsvedtak innebærer et innreiseforbud, stilles det i utgangspunktet krav til at det skal foreligge en rettskraftig avgjørelse, fortrinnsvis en dom. Det må et eller flere straffbare forhold til for at en konstaterer at utlendingen representerer en slik fare for offentlig orden eller sikkerhet at utvisning er nødvendig.

6. Ikrafttredelse

Rundskrivet trer i kraft 14.mai 2007.

Utvisningssaker - beregning av perioden for innreise-
forbud av tidsbegrenset varighet og underretning om
vedtak - utlendingsloven § 29 tredje ledd – utlen-
dingsforskriftens § 127

I. Beregning av perioden for innreiseforbud av tidsbe-
grenset varighet, jf utlendingslovens § 29 tredje ledd
Perioden regnes vanligvis fra utvisningsvedtaket er iverk-
satt. Blir det foretatt utreisekontroll, regnes vedtaket for
iverksatt når utlendingen faktisk reiser ut. Blir det ikke
foretatt utreisekontroll, f. eks. fordi det ikke lar seg gjøre å
kontrollere utreisen, regnes vedtaket for iverksatt når
utvisningen er anmerket i utlendingens pass.

Befinner utlendingen seg allerede i utlandet, legges ved-
takstidspunktet til grunn.

Dersom en utlending forsvinner før utvisningsvedtak er fat-
tet, legges vedtaksdato for utvisningen til grunn som iverk-
settelses dato. Forsvinner utlendingen etter at utvisnings-
vedtak er fattet, legges dato for forsvinningen til grunn
som iverksettelses dato.

II. Underretning om vedtaket, jf utlendingsforskriftens §
127

Politiet skal underrette Utlendingsdirektoratet straks vedta-
ket er iverksatt. Det gjelder også når vedtaket er truffet av
Utlendingsnemnda.

III. Innmelding i Schengen informasjonssystem (SIS)

Hvis den utviste skal meldes inn i SIS, vil dette skje etter
at vedtaket er iverksatt og underretning om dette er mot-
tatt i Utlendingsdirektoratet. Innmeldingen foretas av
Utlendingsdirektoratet.

6 C: UDI rundskriv RS 2002-107Om regelverksportalen [Lenker](#) [Kontakt UDI](#) [Rapporter](#) [Arkiv](#) [Emnekart](#) [Utvidet søk](#)

[Regelverk](#)
[Emner](#)
[Alle rettskilder](#)
[Nyhetsarkiv](#)
 Logget på som: UDI-ansatt

[Lagre/Skriv ut](#)

Regelverksportalen > Rettskilder > UDI rundskriv > RS 2002-107

- **RS 2002-107**
- **OPA**
- Saksnummer: 00/2156
- Oslo, 8. november 2002
- Sist endret: 17. desember 2004

I.	Innledning	54
	A. Forholdet til lovens kapittel 5	54
	B. Hensikten med rundskrivet	54
	C. Utgangspunkt	54
II.	Hensynet til offentlig orden eller sikkerhet – utlendingsloven § 58 første ledd, jf annet ledd, og utlendingsforskriften § 195	54
	A. Innledning	55
	B. Generelt om begrepene offentlig orden eller sikkerhet og folkehelse.	55
	C. Vilåårene for utvisning	55
	1. Ilagt straff eller særreaksjon	55
	2. Allmennfarlige forbrytelser som er en trussel mot grunnleggende samfunnshensyn	55
	3. Strafferammen, straffeutmålingen og proporsjonalitetsprinsippet	56
	4. Fare for ny straffbar handling	56
III.	Utvisning begrunnet i terrorhandling m.m – lovens § 58 tredje ledd	56
V.	Uforholdsmessighetsvurdering – lovens § 58 femte ledd	58
VI.	Forhold til bortvisning	58
VII.	Vedtaksmyndighet	58
VIII.	Rett til opphold	58
IX.	Henleggelse	58

Til Politimestrene

Utvisning av utlending som omfattes av EØS-avtalen eller EFTA-konvensjonen - UI § 58 og uf §§ 195 og 196

I. Innledning

Dette rundskrivet avløser RS 1993-045 og RS 1999-020 som oppheves og bes makulert.

A. Forholdet til lovens kapittel 5

Reglene i lovens § 58 om utvisning av utlending som omfattes av EØS-regelverket eller EFTA-konvensjonen, samsvarer i liten grad med om utvisning i lovens kapittel 5. Grunnen er at EØS- og EFTA-borgere og deres nærmeste familiemedlemmer i utgangspunktet har en ubetinget rett til fri bevegelse i hele EØS-området. Denne retten kan bare begrenses dersom hensynet til offentlig orden, sikkerhet eller helse tilsier det.

Grunnvilkårene for utvisning av EØS- og EFTA-borgere bygger på *Rådsdirektiv 64/221/EØF av 25.02.1964 om samordning av de særbestemmelser om innreise og opphold for utenlandske statsborgere som er begrunnet med hensynet til offentlig orden og sikkerhet samt folkehelsen*, og spesielt på artikkel 3 første og annet ledd som lyder slik:

1. Tiltak av hensyn til offentlig orden eller sikkerhet skal utelukkende være begrunnet i vedkommende enkelt-persons personlige forhold.
2. Straffedommer alene kan ikke uten videre begrunne slike tiltak.

Direktivet gir et spesielt vern mot utvisning til alle som omfattes av EØS-regelverket eller EFTA-konvensjonen. Det gjaldt opprinnelig for alle EØS- og EFTA-statsborgere som reiser til en annen medlemstat som arbeidstakere, selvstendige næringsdrivende eller tjenestemottakere eller -yttere. Anvendelsesområdet er etter hvert utvidet til også å omfatte arbeidstakere og selvstendige næringsdrivende som ikke lenger er ervervsaktive, men som fortsatt oppholder seg i riket, studenter, pensjonister og formuende. Tilsvarende gjelder direktivet for familiemedlemmer uansett statsborgerskap, (lovens § 52, jf. forskriften §§ 179 og 180) Det gjelder dog med de begrensninger som fremkommer i dom avsagt av EF-domstolen 23.09.03 i sak C-109/01 : "en tredjelandsborger som er gift med en EU (EØS) borger må ha lovlig opphold i en medlemsstat når han flytter til en annen medlemsstat sammen med ektefellen for å være omfattet av EØS-regelverket".

B. Hensikten med rundskrivet

Hensikten med dette rundskrivet er å gi retningslinjer for tolkning og praktisering av lovens § 58 og forskriftens §195. Disse retningslinjene er bare veiledende. Det vil alltid være nødvendig å utøve skjønn, og hver enkelt sak må vurderes konkret. Retningslinjene skal også være med på å avklare behandlingen av disse sakene hos politiet.

C. Utgangspunkt

Utvisning er et alvorlig tiltak. I motsetning til bortvisning som betyr at utlendingen nektes adgang til riket eller må forlate riket, får utlending som er utvist et innreiseforbud som er tidsbegrenset eller på ubestemt tid, avhengig av hvor alvorlig forholdet er. For utlending som omfattes av EØS- eller EFTA-regelverket er den derfor reservert for alvorlige forbrytelser, og det skal som hovedregel foreligge fare for gjentakelse.

Fellesvilkåret for å kunne utvise etter forskriftens § 195, jf. lovens § 58 første, annet ledd og tredje ledd, er at utlending som omfattes av EØS- eller EFTA-regelverket utgjør en aktuell og alvorlig trussel mot grunnleggende samfunnshensyn.

I tillegg kreves det som hovedregel at det treffes sanksjoner for det samme forholdet overfor norske borgere. Den personlige atferden kan ikke betraktes som en tilstrekkelig alvorlig trussel hvis det ikke treffes strenge repressive tiltak for det samme forholdet overfor egne borgere.

II. Hensynet til offentlig orden eller sikkerhet – utlendingsloven § 58 første ledd, jf annet ledd, og utlendingsforskriften § 195

Lovens § 58 første og annet ledd lyder slik:

Utlending som omfattes av EØS-avtalen eller EFTA-konvensjonen, kan utvises når hensynet til offentlig orden eller sikkerhet tilsier det.

Utlending etter første ledd kan skje når det hos utlendingen foreligger, eller må antas å foreligge, personlige forhold som innebærer en aktuell og tilstrekkelig alvorlig trussel mot grunnleggende samfunnshensyn. Er utlendingen ilagt straff eller særreaksjon, kan utvisning på dette grunnlaget som hovedregel bare skje dersom det foreligger forhold som kan tilsa at utlendingen vil begå ny straffbar handling.

Til lovens § 58 første ledd, jf. annet ledd, er det gitt en utfyllende bestemmelse i forskriftens § 195 annet ledd: *Bortvisning eller utvisning av hensyn til offentlig orden eller sikkerhet kan bl.a. skje når utlendingen*

1. er avhengig av narkotiske stoffer eller andre giftstoffer, og avhengigheten er inntrådt før utlendingen er gitt første gangs oppholdstillatelse, eller
2. lider av alvorlige psykiske forstyrrelser, åpenbare psykoser med opphisselsestilstander, vrangforestillinger eller hallusinasjoner med forvirringstilstander, og tilstanden er inntrådt før utlendingen er gitt første gangs oppholdstillatelse.

Bortvisning eller utvisning av hensyn til offentlig orden eller sikkerhet skal utelukkende være begrunnet i utlendingens personlige forhold og kan bare skje dersom det er adgang til sanksjoner mot norsk borger for tilsvarende forhold.

6. Bortvisning og utvisning: Vedlegg C

A. Innledning

En tidligere straffedom kan ikke uten videre begrunne anvendelsen av disse tiltakene.

EF-domstolen har flere ganger slått fast at EU/EØS-reglene er til hinder for å utvise en statsborger fra en medlemsstat av generalpreventive hensyn –, det vil si for å avskrekke andre utlendinger -. Særlig gjelder dette når avgjørelsen treffes automatisk etter en domfellelse, uten hensyn til gjerningsmannens personlige atferd eller den fare vedkommende utgjør for den offentlige orden.

Utvisning av hensyn til offentlig orden eller sikkerhet er derfor bare aktuelt dersom følgende vilkår er oppfylt (se under pkt. C):

1. Utlendingen er ilagt straff eller særreaksjon for et forhold som støtter mot grunnleggende samfunnshensyn,
2. ... straffen/særreaksjonen er tilstrekkelig alvorlig (proporsjonalitet) og
3. ... det foreligger fare for ny straffbar handling.

B. Generelt om begrepene offentlig orden eller sikkerhet og folkehelse.

- Begrepet **“offentlig orden”** har språklig sett ikke noen tradisjon i norsk lovgivning, men det er knyttet atskillig rettspraksis til det i mange av de øvrige europeiske landene. Hva som vil omfattes av dette begrepet vil kunne variere etter tid, sted og samfunnsforhold. Det må derfor alltid foretas en konkret helhetsvurdering av den oppståtte situasjonen.

Innen EU-retten er dette et grunnleggende begrep, og EF-domstolen har i en lang rekke avgjørelser definert og avgrenset begrepets rekkevidde. Innen for EU/EØS-retten fremgår det av fast rettspraksis at “offentlige orden” forutsetter at det foreligger en virkelig og tilstrekkelig alvorlig trussel mot et grunnleggende samfunnshensyn, utover den forstyrrelse av samfunnsordenen som enhver lovovertrødelse innebærer. Unntaksbestemmelsen om den offentlige orden fortolkes snevert som alle andre unntak fra EØS-avtalens grunnprinsipper.

- **Offentlig sikkerhet** har en mer begrenset betydning og refererer seg til å beskytte samfunnet mot terrorisme, spionasje, revolusjonære opprør etc.

Begrepet har i og for seg ingen selvstendig betydning i forhold til offentlig orden. Alt som faller inn under uttrykket offentlig sikkerhet vil også falle inn under begrepet offentlig orden. Det er imidlertid verdt å merke seg at lovgiver nylig har presisert at deltakelse i terrorhandlinger er en såpass alvorlig forbrytelse at den i seg selv kvalifiserer til utvisning,

jf. lovens § 58 nytt tredje ledd, jf. straffeloven §§ 147a og 147b - se også nedenfor.

- Hensyn til **folkehelsen** på grunnlag av de sykdommene som var uttømmende oppregnet i den tidligere forskriftens § 182 fjerde ledd (nå § 195), er falt bort. EØS-avtalen forpliktet oss ikke til å ha en hjemmel til å utvise av helsehen-

syn, og på departementets forslag ble det vedtatt at dette ikke lenger skulle være et grunnlag for å utvise utlendinger som omfattes av EØS-avtalen. Utvisning kan derfor bare skje når hensynet til offentlig orden eller sikkerhet tilsier det. Denne bestemmelsen gir imidlertid adgang til - under visse forutsetninger - å bortvise personer som lider av alvorlige psykiske forstyrrelser eller som er avhengige av narkotiske stoffer og som ved sin opptreden kan skade seg selv eller andre.

C. Vilkårene for utvisning

1. Ilagt straff eller særreaksjon

Utvisning etter lovens § 58 annet ledd, jf. første ledd kan skje når utlendingen er ilagt straff eller særreaksjon som følge av et forhold som innebærer en trussel mot grunnleggende samfunnshensyn.

Loven åpner også for utvisning uten at straff er ilagt. Dette er en snever unntaksregel som er lite praktisk. Den kan komme til anvendelse der en aktuell situasjon kan være en trussel mot grunnleggende samfunnshensyn og der myndighetene må ha mulighet til å reagere i forkant.

Med ilagt straff forstås forelegg eller betinget eller ubetinget fengselsstraff.

Med særreaksjon i straffelovens forstand menes tvungent psykisk helsevern (straffeloven § 39), tvungen omsorg (straffeloven § 39a) eller forvaring i anstalt under kriminalomsorg (straffeloven § 39c).

Det bemerkes at utlendingen først må ilegges en straff for at utvisning skal være aktuelt.

Med “ilagt straff” forstås at dommen må være rettskraftig. Et forelegg må være vedtatt. Det er viktig at politiet ved forkynningen varsler utlendingen om at han kan bli utvist som følge av forelegget. Manglende informasjon om mulige følger av vedtatt forelegg kan føre til at vedtakelsen ikke er bindende som viljeserklæring, og forelegget kan bli opphevet. Utlending som har nektet å godta forelegg eller som har godtatt forelegg der det ikke går fram av saken at han er varslet om følgene av dette, skal ikke utvises på dette grunnlaget

2. Allmennfarlige forbrytelser som er en trussel mot grunnleggende samfunnshensyn

Det skal ikke være noen systematisk og automatisk kobling mellom en straffedom og en etterfølgende utvisningstiltak. Det er viktig å foreta en grundig vurdering av alle relevante forhold når en skal avgjøre om en utlending som omfattes av EØS/EFTA-regelverket, utgjør en *aktuell og alvorlig trussel* mot grunnleggende samfunnshensyn. Spesielt viktig er dette i saker hvor risikovurderingen foretas lang tid etter at handlingen som brakte den offentlige orden i fare, ble begått. Forhold som skal vurderes er blant annet den kriminelle handlingens art og alvor, hvor lang tid det er siden handlingen(e) ble begått og vedkommendes generelle situasjon.

6. Bortvisning og utvisning: Vedlegg C

Allmennfarlige forbrytelser som i norsk rett utgjør en virkelig og alvorlig trussel mot grunnleggende samfunnshensyn er bl.a. følgende:

- **Narkotika- og dopingforbrytelser** – straffeloven §§ 162 og 162b)
Ved befatning med narkotika eller doping er det viktig å skille mellom besittelse av små kvanta til eget bruk, jf. legemiddeloven, og oppbevaring av større kvantum ervervet for omsetning. Grensepassering med ethvert kvantum narkotika regnes imidlertid som innførsel og skal vurderes strengere. Dersom oppbevaring også omfatter innførsel, skal utvisningens lengde økes i forhold til **det angitte**.
- **Grov vold** – Straffeloven kapittel 22 omhandler legemsfor nærmelse, beskadigelse og drap.
Det er nødvendig å se på strafferammen og straffeutmålingen i sammenheng (se under pkt. 3 "proporsjonalitet" samt under pkt. 5 "gjentakelsesfare").
- **Sedelighetsforbrytelser** – Straffeloven §§ 192 til 214 omhandler utuktig atferd, utuktig handling og utuktig omgang herunder voldtekt.
Her også er nødvendig å se på strafferammen og straffeutmålingen i sammenheng, men for denne typen forbrytelser er det aller viktigste å se på gjentakelsesfaren (se under pkt. 5).
- **Brudd på utlendingslovens § 47**, annet, tredje og fjerde ledd
Når utlendingen er straffet for grovt eller gjentatte ganger har overtrådt en eller flere bestemmelser i utlendingsloven som ikke regnes som forseelse (jf. lovens § 47 første ledd), kan utvisning vurderes.

Det bemerkes at listen ikke er uttømmende og at det alltid skal utøves skjønn for å vurdere om det straffbare forholdet er en trussel mot norsk offentlig orden. Har utlendingen begått flere mindre graverende straffbare forhold over en viss tid (for eksempel tyveri, nasking, heleri), kan dette samlet tilsi at vedkommende representerer en aktuell og tilstrekkelig fare for samfunnet (se under pkt. 4).

3. Strafferammen, straffeutmålingen og proporsjonalitetsprinsippet

Tiltak til beskyttelse av den offentlig orden eller sikkerhet skal dessuten treffes i overensstemmelse med proporsjonalitetsprinsippet. Proporsjonalitet krever at gjeldende tiltak er nøye begrunnet, og at det er en balanse mellom tiltaket og dets formål og mellom utlendingens og medlemstatens interesser.

Kravet om proporsjonalitet skal alltid vurderes konkret. Som følge av EF-domstolens rettspraksis på utvisningsfeltet (blant annet i sakene *Adoui og Cornuaille*, C-115 og 116/81, og *Calfa*, C-348/96) har EU-kommisjonen i en meddelelse fra 1999 presisert kravene som skal være oppfylt for at et tiltak om utvisning er i samsvar med direktiv 64/221:

"... a State cannot discriminate between its own nationals and other citizens of the Union where it concerns conduct which is deemed to be a threat to public policy or public security. If such conduct on the part of its own nationals is not subject to **serious repressive measures**, it cannot be a cause for expulsion of other citizens of the Union". (Communication from the Commission to the Council and the

European Parliament on the special measures concerning the movement and residence of citizens of the Union which are justified on grounds of public policy, public security or public health – COM/99/0372 final, under pkt.2.2 in fine)

Med andre ord skal vurderingen av et mulig utvisningsvedtak ta hensyn til både strafferammen for det konkrete forhold som er en trussel mot norske grunnleggende samfunnshensyn, og til den reelle straffen som utlendingen er ilagt. Som utgangspunkt avspeiler straffen alvorlighetsgraden av det straffbare forholdet, noe som også skal inntas i vår vurdering av handlingen. Dersom utlendingen er straffet med et forelegg der loven åpner for fengselsstraff, må det anses at dommen har tatt høyde for at forbrytelsen ikke var så alvorlig (se *Nazli-dommen* i sak C-340/97). I et slikt tilfelle kan det eventuelt vurderes bortvisning fremfor utvisning. Det kan imidlertid være unntak fra dette for eksempel der forholdet vanligvis ville medført fengselsstraff for norske borgere men forholdet er avgjort med forelegg av prosessøkonomiske hensyn eller fordi vedkommende faktisk er utlending.

4. Fare for ny straffbar handling

Tidligere ble alle typer straffbare forhold der det var "ilagt straff" vurdert mot gjentakelsesfare. I dag skal bare de forhold som faller inn under begrepet "fare for grunnleggende samfunnshensyn" vurderes mot gjentakelsesfare, det vil si en innstramming i muligheten for å utvise utlendinger som omfattes av EØS- eller EFTA-regelverket.

I utgangspunkt skal gjentakelsesfaren vurderes mot samme type straffbare forhold som vedkommende er straffet for. Hvis vedkommende er straffet for narkotika-smugling etter strl. § 162, vil også brudd på legemiddeloven falle inn under lovbrudd som favner begrepet gjentakelsesfare. Likeledes vil for eksempel alle typer vinningskriminalitet være relevant om en i utgangspunktet er straffet for heleri, tyveri og lignende.

Faren for gjentakelse skal "*som hovedregel*" (jf. lovens § 58, annet ledd) alltid vurderes uansett på hvilket grunnlag man er en fare for grunnleggende samfunnshensyn. Med bakgrunn i Direktiv 64/221 har utlendingsnemnda omgjort flere av direktoratets avgjørelser og slått fast at "*det skal foretas en individuell vurdering av hver enkelt sak, også hvor det foreligger straffedommer*". For visse meget alvorlige forbrytelser, som for eksempel grove narkotika- og sedelighetsforbrytelser, bør det imidlertid legges til grunn en lav terskel for når det foreligger gjentakelsesfare.

III. Utvisning begrunnet i terrorhandling m.m – lovens § 58 tredje ledd

Utlending som omfattes av EØS-avtalen, kan utvises når utlendingen har overtrådt straffeloven §§ 147 a eller 147 b, eller har gitt trygt tilholdssted til noen som utlendingen kjenner til at har begått en slik forbrytelse.

Ved lov 28 juni 2002 nr. 54 ble det tilføyd to bestemmelser i straffelovens kapittel 14 om "Almennfarlige Forbrytelser". Bestemmelsene tar spesielt sikte på å straffe med fengsel den som med forsett utøver en terrorhandling (inntil 21 år) som beskrevet i strl. § 147a, truer med å begå en terrorhandling (inntil 12 år), planlegger en slik handling (inntil 12 år) eller finansierer terrorhandling eller andre overtredel-

ser av § 147 a. Lovtiltak mot terrorisme er en gjennomføring av FN-konvensjonen 9. desember 1999 om bekjempelse av finansiering av terrorisme og FNs sikkerhetsråds resolusjon 1373 av 28. september 2001. (se Ot.prp. nr.61 (2001-2202) om lov om endringer i straffeloven og straffeprosessloven mv., spesielt under Kap. 11, pkt.2)

Terrorhandlinger m.m. i Norge vil også kunne danne grunnlag for utvisning etter tidligere regelverk, jf. utlendingsloven § 58 første, jf. annet ledd for utlending som omfattes av EØS-avtalen. Det er likevel innført nye utvisningsbestemmelser i lovens §§ 29, 30 og 58 for å ivareta hensynet til andre lands sikkerhet. Resolusjonen pålegger statene en plikt til også å ivareta hensynet til andre lands sikkerhet ved trusler om terror. Dette hensynet var ikke dekket av loven slik den var tidligere utformet. For å sikre at Norge følger opp sine forpliktelser etter resolusjonen, var det nødvendig å presisere i utlendingsloven at terrorister og personer med tilknytning til terrorisme kan utvises fra riket selv om den aktuelle trusselen er rettet mot andre land og selv om de ikke er idømt straff for forholdet. Likeledes kan de utvises dersom de er dømt for trusler rettet mot Norge eller andre land, men tidsfristene i utlendingsloven § 29 første ledd bokstavene b og c og § 30 annet ledd bokstav b er overskredet.

Å bekjempe terrorisme er en stor utfordring for verdenssamfunnet. Terroristene utnytter samfunnets sårbarhet slik at uskyldige personer rammes. Terrorhandlinger har en særlig internasjonal dimensjon, og handlingene begås ofte av internasjonale nettverk med baser i flere land. Nettverkene er gjerne organisert slik at terrorens bakmenn kan befinne seg langt unna stedet der terrorhandlingen begås. Den teknologiske utviklingen gir terroristene flere og mer effektive redskaper til å begå terrorhandlinger. I tillegg nyter nettverkene også godt av finansiell støtte fra ulike hold.

Den nye straffebestemmelsen i straffeloven § 147 a retter seg uttrykkelig mot terrorhandlinger.

Formålet med bestemmelsen er å markere klart i loven at slike handlinger anses som svært samfunnsskadelige, og at de skal straffes strengt. Visse særlig grove straffbare handlinger anses som terrorhandlinger dersom de utføres med et bestemt forsett. For eksempel regnes flykapring, bombeattentater eller drap som terrorhandlinger, dersom gjerningspersonen har til forsett å tvinge myndighetene til å handle mot sin vilje i viktige saker. Det samme gjelder der slike særdeles grove og samfunnsskadelige handlinger utføres med det forsett å skape alvorlig frykt i befolkningen, eller for å sette funksjoner av grunnleggende betydning i samfunnet - som for eksempel den lovgivende myndighet - ut av spill.

Den nye straffebestemmelsen i § 147 b er rettet mot finansiering av terrorisme.

Forslaget rammer det å skaffe til veie økonomiske midler til finansiering av terrorhandlinger, og det å stille økonomiske midler eller finansielle tjenester til rådighet for terrorister eller terrornettverk. Finansieringsforbudet bare skal ramme forsettelig overtredelse.

Også utlending som gir eller har gitt trygt tilholdssted til noen som han kjenner til har begått slike lovbrudd kan utvises.

Alvoret i handlingen skal vurderes opp mot hensynet til utlendingen før utvisning eventuelt besluttet. Bestemmelsen er utformet slik at hensynet til grunnleggende menneskerettigheter er ivaretatt. En slik forholdsmessighetsvurdering henger også bedre sammen med utvisningshjemlene for straffedømte utlendinger. Om en utlending er straffedømt for terrorisme, skal både hensynet til utlendingen og forholdets alvor vurderes etter gjeldende utvisningsbestemmelser. Det blir da liten sammenheng i regelverket om det ikke skal foretas slik vurdering også når utlendingen ikke er dømt for forholdet. En forholdsmessighetsvurdering vil videre fungere som en sikkerhetsventil for å unngå urimelige avgjørelser når vilkårene for utvisning for øvrig er oppfylt.

Det er tilstrekkelig med alminnelig sannsynlighetsovervekt for å legge til grunn faktum som kan danne grunnlag for utvisning. Direktoratet vil her blant annet bygge på vurderinger fra politiets side, i første rekke fra Politiets sikkerhetstjeneste. Selv om direktoratet finner det sannsynlig at vedkommende har begått handlingen, skal det som nevnt foretas en helhetsvurdering av om vedkommende skal utvises. Utvisning skal ikke besluttet dersom dette vil være et uforholdsmessig tiltak overfor utlendingen eller dennes familie, forholdets alvor tatt i betraktning. I helhetsvurderingen vil det også være naturlig å se hen til hvor sannsynlig det er at utlendingen har begått handlingen. For øvrig vil en avgjørelse om utvisning alltid kunne påklages til Utlendingsnemnda.

Direktoratet antar at disse bestemmelsene ikke vil bli benyttet i stor utstrekning. I første rekke vil utlendinger som omfattes av bestemmelsene trolig bli utlevert til andre land etter begjæring eller idømt straff for forholdet i Norge. Det kan likevel være en sikkerhetsventil i de tilfellene der utlevering eller domstolsbehandling av ulike årsaker ikke er aktuelt. Bestemmelsene vil også synliggjøre at Norge etterlever resolusjonen.

IV. Utvisning av utlending som ikke oppfyller vilkårene for opphold – lovens § 58 fjerde ledd

Utlending som omfattes av EØS-avtalen eller EFTA-konvensjonen, kan også utvises når utlendingen ikke fyller vilkårene for opphold etter §§ 51 til 53.

EF-domstolen har av hensyn til ikke-diskrimineringsprinsippet fastslått at brudd på en innvandringskontrollbestemmelse ikke i seg selv kan føre til utvisning. Manglende søknad om oppholdstillatelse eller forlengelse av oppholdstillatelse skal i utgangspunktet ikke føre til utvisning, men en administrativ sanksjon (f. eks. en bot) som står i forhold til andre, tilsvarende forseelser. Det er likevel adgang til å utvise personer som ikke fyller vilkårene i lovens §§ 51-53 for å få tillatelse, samtidig som de har oppholdt seg i Norge utover fristene i loven § 50 for hvor lenge en EØS- eller EFTA-borger kan være i Norge uten tillatelse. Bestemmelsen må også sees i lys av lovens § 47 dersom utlendingen forsettelig eller grovt uaktsomt har gitt vesentlige uriktige eller åpenbart villedende opplysninger i sin sak. For eksempel kan det være tilfelle hvor arbeidstakeren (loven § 51 første ledd bokstav a), jf. forskriften § 175) aldri har hatt et reelt arbeidsforhold, hvor familiemedlemmet (loven § 52,

6. Bortvisning og utvisning: Vedlegg C

jf. forskriften §§ 179-180) ikke var i slekt med hovedpersonen eller hvor en EØS borger søker asyl under falsk identitet hvor han pretenderer å være tredjelandsborger.

V. Uforholdsmessighetsvurdering – lovens § 58 femte ledd

Utvisning besluttet ikke dersom det i betraktning av forholdets alvor og utlendingens tilknytning til riket vil være et uforholdsmessig tiltak overfor utlendingen selv eller de nærmeste familiemedlemmene.

Alle som omfattes av EØS-avtalen eller EFTA-konvensjonen, har en ubetinget rett til fri ferdsel i riket. EF-domstolen har slått fast at direktiv 64/221- som er bakgrunnen for lovbestemmelsene om utvisning - gjelder alle utlendinger som omfattes av avtalen. Det skal imidlertid gis et spesielt vern mot utvisning til de som allerede har oppholdstillatelse eller har søkt om oppholdstillatelse og oppfyller vilkårene for dette.

Selv om vilkårene i lovens § 58 første til fjerde ledd er oppfylt, skal derfor ikke utvisningsvedtak fattes automatisk. Lovgiveren har valgt en "kan" fremfor en "skal"-bestemmelse, uansett alvoret av det forholdet som legges til grunn.

Forhold som det skal legges vekt på ved vurderingen er blant annet varigheten av den perioden vedkommende har opphold seg i riket, den arbeidsmessige, sosiale, kulturelle og familiemessige tilknytning vedkommende har i Norge og dessuten graden av integrasjon i landet. For eksempel kan det i betydelig grad styrke tilknytningen til landet dersom utlendingen er oppvokst eller har opphold seg i riket i en årrekke fra en tidlig alder. En persons familiemessige tilknytning er spesielt aktuell hvis vedkommende har ektefelle eller barn som er norske statsborgere eller har oppholdt seg her i lengre tid, men også foreldre og søskens situasjon kan være relevant.

Den samlede vurdering kan også omfatte den sterke eller svake tilknytningen vedkommende har til opprinnelseslandet (familiemedlemmer, besøk og kjennskap til språket).

VI. Forhold til bortvisning

Reglene for utvisning av hensynet til offentlig orden eller sikkerhet samsvarer i stor grad med reglene for bortvisning. Lovgiveren har ikke dratt noen skillelinjer mellom disse tiltakene, unntak er utlending som lider av alvorlige psykiske forstyrrelser (forskriften § 195 annet ledd bokstav b). For disse utlendinger antyder forarbeidene at de skal kunne "bortvises" i samme utstrekning som tredjelandsborgere, jf. utlendingsloven § 27 bokstav g (se Ot.prp. nr.17 (1998-1999) under pkt.3.2.8 på side 57).

Utvisning skal eller ikke vurderes i forhold til utlendinger som omfattes av EØS-avtalen eller EFTA-konvensjonen der lovgiveren har presisert at kun bortvisning er aktuelt for tredjelandsborgere, jf. lovens §§ 27-28.

Bortvisning er ikke til hinder for senere innreise i riket. Bortvisning begrenser heller ikke muligheten til ferdsel i

andre land enn det landet en blir bortvist fra – og der bare for den aktuelle innreisen. Utlendingen kan komme tilbake såfremt forholdet som utløste bortvisningen er utbedret. Utvisning forutsetter derimot et innreiseforbud.. Utvisning skal derfor bare forbeholdes de alvorligste forhold.

VII. Vedtaksmyndighet

Lovens § 58 syvende ledd, jf. forskriftens § 196 siste ledd, lyder slik:

Vedtak om utvisning treffes av Utlendingsdirektoratet, som også avgjør søknad om adgang til riket fra utlending som er utvist.

Utvisningsvedtak fattes av Utlendingsdirektoratet, mens politiet forbereder saken. Det er derfor helt nødvendig at politiet innhenter opplysninger fra vedkommendes hjemland og/eller siste oppholdsland. Vurderingen av den aktuelle trusselen som utlendingen antas å representere, må ikke bare sees i forhold til vedkommendes straffeforhold i Norge. Også eventuelle straffbare forhold og andre former for reaksjoner i andre EØS/EFTA-land kan bidra til å danne seg et bilde av om vedkommende representerer en aktuell trussel mot grunnleggende samfunnshensyn.

VIII. Rett til opphold

Forskriften § 195 siste ledd presiserer at når utlending som har søkt første gangs tillatelse vurderes bortvist eller utvist etter denne paragrafen eller etter lovens § 58 første ledd, jf. lovens § 57 første ledd bokstav c, skal utlendingen ha rett til å oppholde seg i riket til søknaden er endelig avgjort.

IX. Henleggelse

Loven § 30 annet ledd, bokstav b) bestemmer for tredjelandstatsborgere at de som fyller krav til å få bosettings-tillatelse, kan ikke utvises (eller bortvises) når de har sonet eller er ilagt straff for forhold som etter norsk lov kan føre til fengselsstraff i to år eller mer, og dette er skjedd for mer enn fem år siden i utlandet eller for mer enn ett år siden her i riket.

Utlending som omfattes av EØS-avtalen eller EFTA-konvensjonen og som hadde oppfylt kravene til å få bosettingstillatelse dersom lovens kapittel 8 ga mulighet til å få en tilsvarende tillatelse, skal ikke vurderes utvist. Analogisk tolkning av lovens § 30 tilsier at det bryter mot ikke-diskrimineringsprinsippet å føre en slik sak når det allerede er gått mer enn ett år siden straffen ble ilagt eller sonet i riket eller 5 år i utlandet. Formidling av forhåndsvarsel vil imidlertid være fristavbrytende jf. reglene for tredjelandsborgere.

Karl Erik Sjøholt, avdelingsdirektør

Kontakt:

Oppholdsavdelingen, Utvisningsenheten

6 D: UDI rundskriv 2008-049:

Retningslinjer for saksbehandlingen i forbindelse med sak om bortvisning etter innreise og sak om utvisning i hastesaker

I. Innledning

Rundskrivet erstatter UDI rundskriv 2001 -024 OPA.

Rundskrivet inneholder retningslinjer for hvilke rutiner som skal følges i visse utvalgte saker om bortvisning og utvisning. Retningslinjene gjelder både når utlending som trenger oppholds- eller arbeidstillatelse ikke har søkt, og når utlending har søkt, men reist inn i riket før søknaden er ferdig behandlet.

II. Rutiner for arbeidet med sak om bortvisning etter innreise og sak om utvisning

II.1. Særskilte rutiner for forsendelse og behandling av utvalgte saker.

For å forhindre økt saksbehandlingstid og et høyere antall begjæringer om fengsling, jf utlendingsloven § 41, er det nødvendig å videreføre særlige rutiner for forsendelse og behandling av visse utvalgte saker om utvisning og bortvisning. De særlige rutinene, som fremgår av pkt. II.2 - II.9, skal gjelde ved:

- sak om bortvisning ved innreise, jf loven § 27 første ledd bokstavene a-j
- sak om bortvisning etter innreise, jf loven § 28 jf § 27 første ledd bokstavene a-j
- sak om utvisning etter loven § 29 første ledd bokstavene a, b, c og d.

Rutinene følges bare ved bortvisning og utvisning av utlending som ikke har oppholdstillatelse, arbeidstillatelse eller bosettingstillatelse, og bare i saker som haster og hvor iverksettingen kan skje raskt.

Under pkt. II.10 gis anvisning på behandlingen av de utvinnings- og bortvisningssakene som ikke er nevnt ovenfor under dette punktet.

II.2. Veilednings- og dokumentasjonsplikt

Politiet må gjøre utlendingen oppmerksom på rett til fullmektig og rettshjelp med mer, jf utlendingsloven § 34. Politiet skal videre bistå med å ta kontakt med advokat dersom utlendingen ønsker det, jf utlendingsforskriften § 133. Politiet må i så fall påse at advokaten er tilgjengelig under hele saksbehandlingen – enten personlig eller på telefon. Alternativt må politiet sørge for at utlendingen får annen advokat.

Av dokumentene må det gå klart fram om det er vurdert bruk av tolk i saker der tolk ikke er benyttet og begrunnelsen for dette.

For øvrig må det framgå av dokumentene hvilke undersøkelser politiet har gjort f.eks når det gjelder å fremskaffe reisedokument, midler o.s.v når dette er brukt som bortvisningsgrunn.

II.3. Forhåndsvarsel

Utlendingen må forhåndsvarsles før vedtak treffes, jf forvaltningsloven § 16. I saker som kan føre til enten bortvisning eller utvisning skal politiet forklare hva vedtak om henholdsvis bortvisning og utvisning innebærer.

I forhåndsvarselet må det angis en nærmere bestemt frist for utlendingen til å uttale seg i saken. Det holder med andre ord ikke at fristen settes som "umiddelbart", "så snart som mulig" eller lignende.

Det følger ikke direkte av forvaltningsloven eller andre lovbestemmelser hvor lang uttalefristen må være. Særlig i saker om bortvisning ved innreise gjør det seg gjeldende særskilte hensyn som tilsier at det må kunne settes korte frister. Formålet med ordningen er blant annet å forhindre at personer som ikke fyller vilkårene for innreise i riket, kommer inn. Alternativet til et raskt vedtak i saken vil gjerne være varetekt. Fra et utlendingskontrollsynspunkt er det ikke ønskelig å underlegge utlendinger unødige frihetsberøvelse. De samme hensyn kan gjøres gjeldende i utvinningsaker hvor utlendingen ikke har lovlig opphold eller annen tilknytning til Norge.

Politiet må imidlertid påse at fristen ikke settes kortere enn at utlendingen gis en reell mulighet til å sette seg inn i hva saken mot ham gjelder og hva et vedtak om bort- eller utvisning eventuelt vil bety for ham. Fristen må videre være av en slik lengde at utlendingen vil ha tilstrekkelig tid og mulighet til å konferere med sin advokat i saken om hvordan han bør forholde seg. Advokaten må også få tilstrekkelig med tid til å sette seg inn i de faktiske og rettslige sidene ved saken og ha mulighet til å komme med skriftlig tilsvare.

Fristen lengde må derfor veies opp mot sakens kompleksitet og utlendingens/advokatens behov for å skaffe nødvendig og relevant dokumentasjon.

II.4. Vedtak

Saken skal være så godt opplyst som mulig før vedtak treffes, jf forvaltningsloven § 17.

Vedtaket skal i sin begrunnelse vise til de hjemler som er overtrådt og de faktiske forhold vedtaket bygger på, jf forvaltningsloven § 25.

II.5. Klagebehandling

Politiet må underrette utlendingen/utlendingens advokat om vedtaket, klageadgang og frist for begjæring om utsatt iverksetting. Politiet må sørge for at advokat/fullmektig er tilgjengelig i forbindelse med underretningen. Det som er skrevet om fristfastsettelse i forbindelse med forhåndsvarsel gjelder tilsvarende her. Vedtak om bortvisning kan som hovedregel iverksettes uten unødige opphold, jf loven § 39 jf forskriften § 120. I de tilfellene det av praktiske grunner ikke lar seg gjøre å uttransportere utlendingen, kan vedkommende ilegges meldeplikt ved grensepassering.

II.6. Når Utlendingsdirektoratet (UDI) er vedtaksmyndighet.

Politiet må ta særskilt avhør av hver enkelt utlending som vurderes bortvist eller utvist. Forklaringen skal være skriftlig og undertegnet av utlendingen.

6. Bortvisning og utvisning: Vedlegg D

Vurderes utlendingen utvist p.g.a. straffbart forhold, legges dom eller vedtatt forelegg til grunn og ytterligere avhør er ikke nødvendig. Dersom det er vedtatt forelegg som begrunner vedtaket må forelegget inneholde informasjon om at bortvisning/utvisning kan være resultatet av vedtakelse.

Ved oversendelse til UDI brukes vedlagte skjema. Skjemaet og avhøret, eventuelt avgjørelse i straffesak sendes pr telefax. UDI skal på forhånd varsles om oversendelsen over telefon.

Utenom kontortid behandles sakene av UDIs hjemmevakt.

Eventuell begjæring om utsatt iverksetting må framsettes skriftlig og oversendes UDI i samsvar med ovennevnte rutiner. Utsatt iverksetting finner ikke sted med mindre begjæringen eller klagen inneholder nye opplysninger av betydning for utfallet.

II.7. Når politiet er vedtaksmyndighet.

Eventuell begjæring om utsatt iverksetting framsettes for og behandles av politiet, jf forvaltningsloven § 42.

Eventuelle spørsmål om behandling av saker om bortvisning ved innreise kan rettes til Utvisningsenhetene i Oppholdsavdelingen, eventuelt UDIs hjemmevakt dersom avklaring i saken ikke kan utstå til ordinær arbeidstid. Det skal imidlertid bemerkes at Utlendingsdirektoratet er klageinstans i disse sakene og således ikke kan uttale seg om utfallet i enkelt saker. Vi oppfordrer politiet ved tvil i enkelt saker til å kontakte andre politidistrikt som kan ha mer erfaring med slike type saker.

II.8. Anmerkning i reisedokument.

Vedtak om bortvisning eller utvisning skal som hovedregel anmerkes i utlendingens reisedokument, jf forskriften § 125 fjerde ledd. Bortvisning eller utvisning skal imidlertid ikke anmerkes hvis det er grunn til å anta at dette kan utsette innehaveren av reisedokumentet for straff eller andre sanksjoner i hjemlandet eller i det land vedkomme de bortvises eller utvises til. Den instans som treffer vedtak, skal vurdere om det skal anmerkes i reisedokumentet.

Vedtaket skal anmerkes i barns reisedokument når barnet omfattes. Vedtaket skal ikke anmerkes i barns reisedokument når barnet ikke omfattes, men bare fysisk skal forlate landet sammen med foreldrene.

II.9. Innmelding i Schengen informasjonssystem (SIS)

Vedtak om utvisning kan medføre innmelding i SIS, jf SIS-loven § 7 nr. 2. Politiet må underrette Utlendingsdirektoratet straks vedtaket er effektivt, slik at eventuell innmelding kan foretas umiddelbart etter effektivisering.

II.10. Behandling av saker om bortvisning og utvisning som ikke er nevnt i pkt. II.1.

Når politiet forøvrig reiser sak om bortvisning eller utvisning og UDI er vedtaksmyndighet, skal som hovedregel ordinære rutiner for forsendelse av saksdokumenter mm. følges.

De generelle saksbehandlingsregler, som blant annet fremgår av pkt. II.2. – II.5. (forhåndsvarsel, rett til fullmektig, bistand med å kontakte advokat osv) gjelder på vanlig måte.

Når hensynet til Norges eller et annet Schengen-lands nasjonale sikkerhet, offentlige orden eller internasjonale forbindelser, gjør det nødvendig å reise sak om bortvisning eller utvisning, jf loven § 27 første ledd bokstav j og loven § 29 første ledd bokstav c, må det tas kontakt med UDI om framgangsmåten for behandlingen i hvert enkelt tilfelle.

6 E: UDI rundskriv RS 2004-022

Hurtigprosedyre - rutiner for utvisning på grunn av grov vold og vold i nære relasjoner

I.	Innledning	61
II.	Definisjoner - grov vold og vold i nære relasjoner	61
	A. Generelt	61
	B. Grov vold	62
	C. Vold i nære relasjoner	62
III.	Politiets saksforberedelse	62
	A. Meldinger etter påtaleinstruksen § 5-13 og om løslatelse	62
	B. Prioritering av sak	62
	C. Saksforberedelse	62
	1. Innledning	62
	2. Opprettelse av sak	62
	3. Forhåndsvarsel	63
4.	Dokumentasjon	63
	A. Utsendelse fra politiet	63
	1. Sortering av saken - dokumentliste	63
	2. Merking av saken ved oversendelse	63
	B. Mottak i Utlendingsdirektoratet - videreforsendelse til Oppholdsavdelingen og Asylavdelingen	63
	1. Arkivrutiner i Utlendingsdirektoratet	63
	2. Ansvarlig avdeling/enhet	63
V.	Behandling i Utlendingsdirektoratet	63
	A. Forberedende saksbehandling	63
	B. Rutiner for vurdering av utlendingsloven § 15 når Oppholdsavdelingen behandler saken	64
	C. Vedtak	64
	D. Vedtaksregistrering i DUF	64
	E. Etter vedtak er fattet	64
VI.	Klage og utsatt iverksetting	64
	A. Klagebehandling	64
	B. Utsatt iverksetting	64
	C. Klageoversendelse	65
VII.	Utvisning etter utlendingsloven § 58, jf utlendingsforskriften § 195	65
VIII.	Kontrollrutiner - rapportering	65
	A. Generelt	65
	B. Utlendingsdirektoratets tallmateriale	65
	C. Politidirektoratets tallmateriale	65
IX.	Ikrafttreddelse	66

I. Innledning

Disse retningslinjer er fastsatt etter bestemmelse av Kommunal- og regionaldepartementet til oppfølging av anbefalinger i rapport mai 2003 fra arbeidsgruppen som vurderte tiltak ved "Trusler og alvorlig kriminalitet, særlig familievold og annen grov vold". Arbeidsgruppen bestod av representanter fra Kommunal- og regionaldepartementet, Justisdepartementet, Utlendingsdirektoratet og Politidirektoratet. Bakgrunnen for ønsket om å prioritere de grove voldssakene og vold i nære relasjoner er at disse sakene medfører store kostnader og ringvirkninger for samfunnet, i tillegg til de lidelser de påfører ofrene og deres pårørende. Det vises blant annet til at politiet og det øvrige hjelpeapparatet ofte må sette inn uforholdsmessig store ressurser for å beskytte

nærmiljøet fra personer som i mer eller mindre grad oppleves som en konstant trussel for omgivelsene rundt. Hensynet til den fornærmede parts behov for sikkerhet for represalier og nye overgrep er også tungtveiende hensyn for at disse utvisningssakene skal prioriteres. Rundskrivet er på denne måten også ment som et bidrag til at det settes et sterkere fokus på den fornærmede part i voldssaker.

Rundskrivet er utarbeidet i samarbeid mellom Utlendingsdirektoratet, Politidirektoratet, Politiets utlendingsenhet og representanter fra politidistriktene.

Rundskrivet inneholder saksbehandlingsrutiner som skal følges i saker vedrørende grov vold og vold i nære relasjoner. Formålet er å gi disse sakene prioritet og å sikre rask og effektiv saksflyt mellom politiet og Utlendingsdirektoratet.

Rutinene gir anvisning på hurtigprosedyre av prioriterte utvisningssaker. Rutinene er et supplement til de ordinære saksbehandlingsrutinene ved utvisningssaker som følger av rundskriv UDI 1997-002.

Det må videre avgrenses mot de særskilte saksbehandlingsrutiner ved utvisning gjennom Utlendingsdirektoratets haste- og hjemmevaktsordning som er nærmere regulert i [rundskriv UDI 2008-049](#).

Retningslinjene omhandler saksbehandlingsrutiner ved utvisning av utlending med en eller annen form for tilknytning til Norge. Det være seg personer med oppholds-, arbeids- eller bosettingstillatelse i Norge eller personer som har en søknad om oppholdstillatelse til behandling, herunder søknad om asyl.

De særlige problemstillinger som knytter seg til utvisning av EØS-borgere er nærmere omhandlet i punkt VII nedenfor.

Det vises for øvrig til politiets interne saksbehandlingsrutiner og handlingsplaner, herunder innføringen av ordningen med familievoldskordinator i hvert politidistrikt.

I henhold til den tverrdepartementale arbeidsgruppens anbefalinger, iverksettes det samtidig med rundskrivet også en rekke informasjonstiltak om mulig konsekvenser av grov vold og/eller vold i nære relasjoner. Informasjonstiltakene er nærmere beskrevet i vedlegg 2 til rundskrivet.

II. Definisjoner - grov vold og vold i nære relasjoner

A. Generelt

Hva som i denne sammenheng betegnes som grov vold må bedømmes ut fra en konkret helhetsvurdering hvor situasjonen, skadens omfang og hvilken reaksjonsform som er brukt står sentralt. Vi skiller ikke her mellom fysisk og psykisk vold.

Lovens nedre grense for at en utlending skal kunne utvises på grunnlag av straffbare forhold er nærmere regulert i utlendingsloven § 29 første ledd bokstav c og § 30 annet ledd bokstav b.

For at det skal kunne reises sak om utvisning etter ovennevnte bestemmelser må det foreligge en rettskraftig avgjørelse i straffesaken. For at en sak skal gis prioritet etter retningslinjene i dette rundskrivet, og ikke følge de ordinære saksbehandlingsrutiner ved utvisningssaker, må straffereaksjonen/forelegget og eventuelt domspremissene gjenspeile at forholdet er vurdert som grovt.

I henhold til loven § 30 første ledd kan ikke utlendinger, som er født i Norge og som senere uavbrutt har hatt fast opphold her, utvises. I henhold til etablert praksis skal det svært alvorlig lovbrudd til for å utvise utlendinger som kom hit som barn eller ungdom. Dette bør også tas med i vurderingen av hvorvidt en sak bør være gjenstand for prioritering etter retningslinjene her.

B. Grov vold

Typiske og klare eksempler på grov vold vil være der overgrepet fører til legemsbeskadigelse, hvor det er brukt farlige redskap eller handlingen er utført på en særlig smertefull måte og bærer preg av mishandling. Likeså vil det være av betydning om handlingen er begått mot forsvarsløs person som f.eks lever i et avhengighetsforhold til overgriper.

I de tilfeller det vurderes å foreligge gjentagelsesfare (to ganger eller mer), vil man imidlertid kunne komme til at det foreligger grov vold selv om forholdet isolert sett ikke faller inn under definisjonen av grov vold.

C. Vold i nære relasjoner

Rundskrivet henviser innledningsvis til arbeidet fra den tverrdepartementale arbeidsgruppen. Arbeidsgruppen brukte i sine anbefalinger begrepet "familievold". I rundskrivet her har man imidlertid valgt å bruke begrepet "vold i nære relasjoner", dette for å understreke at begrepet favner videre og at det ikke nødvendigvis stilles krav om slektskapsforhold til voldsutøver for å komme inn under retningslinjene.

Vold i nære relasjoner innbefatter vold forøvet mot den skyldiges tidligere eller nåværende ektefelle, samboer eller barn. Videre omfattes barn til den skyldiges ektefelle eller samboer, den skyldiges slektning i rett oppstigende linje, samt søsken. For øvrig skal rutinene følges når det utøves vold mot personer innen samme husstand, for eksempel au pair eller hushjelp.

Når det gjelder saker vedrørende vold i nære relasjoner, vil utgangspunktet være at disse alltid er alvorlige og av grov karakter. Det vises til at gjentagelsesfaren i slike saker som oftest vil være svært høy og den psykiske påkjenningen for de fornærmede stor. I de fleste tilfeller vil overgrep mot familiemedlemmer dessuten gjerne ha pågått over tid før forholdet blir anmeldt eller på annen måte blir kjent for politi og påtalemyndighet.

III. Politiets saksforberedelse

A. Meldinger etter påtaleinstruksen § 5-13 og om løslatelse

Meldinger om siktelser og tiltalebeslutninger i henhold til påtaleinstruksen § 5-13 sendes snarest Utlendingsdirektoratet som korrespondanse ut, "KORU", i DUF. I merknadsfeltet i DUF føres det inn at det er en § 5-13 melding. Korrespondansen registreres i siste oppholdssak, for eksempel i sak om oppholds- eller arbeidstillatelse, bosettingstillatelse eller søknad om norsk statsborgerskap.

Politiet skal sende skriftlig melding til Utlendingsdirektoratet i de tilfeller hvor saken henlegges eller vedkommende blir frifunnet. Meldingen føres i samme sak som § 5-13 meldingen er registrert inn under, med påskrift i merknadsfeltet "§ 5-13 bortfalt".

Når politiet mottar meldinger fra fengselsmyndighetene vedrørende løslatelse, oversendes meldingen umiddelbart til Utlendingsdirektoratet. Meldingen registreres som en "KORU" i DUF med påskrift i merknadsfeltet "løslatelse – dato".

B. Prioritering av sak

Det er politiet som forberedende instans som må ta stilling til hvorvidt saken er av slik karakter at den bør behandles etter retningslinjene her. Politiet kan ved tvil konferere med Oppholdsavdelingen (utvisningsenheten) i Utlendingsdirektoratet.

Politiet må deretter klargjøre saken og påse at all relevant dokumentasjon er vedlagt saken når den oversendes Utlendingsdirektoratet til behandling. Dersom det straffbare forholdet er avgjort ved forelegg, må det fremkomme av selve forelegget at vedtakelse kan medføre utvisning og innmelding i SIS.

Selve saken ekspederes Utlendingsdirektoratet først når rettskraftig avgjørelse foreligger og all relevant dokumentasjon er innhentet.

C. Saksforberedelse

1. Innledning

Sak om utvisning forberedes av politiet i det politidistriktet som har ansvar for straffesaken, med mindre annet avtales mellom politidistriktene i den konkrete sak.

Politimesteren må påse at det enkelte politidistrikt utarbeider egne rutiner om hvilken enhet eller hvilke tjenestemenn i politidistriktet som skal ha ansvar for utvisningssaken, herunder familievoldskoordinatorens rolle.

Det vises for øvrig til utlendingsloven § 35 om ugildhet hvor det fremgår at offentlig tjenestemann som har handlet i sak om straffeforfølgning, ikke kan tilrettelegge grunnlaget for utvisning etter straffebestemmelsene.

2. Opprettelse av sak

Når politiet oppretter utvisningssak som skal behandles etter hurtigprosedyren, brukes sakskode UTVISHURT –

6. Bortvisning og utvisning: Vedlegg E

utvisning – hurtigprosedyre.

3. Forhåndsvarsel

Politiet sender ut forhåndsvarsel når det er klarlagt at dette er en sak som bør tas under behandling etter retningslinjene her. Standardmal er tilgjengelig i DUF.

Forhåndsvarsel sendes etter at det foreligger en rettskraftig avgjørelse i saken eller utlendingen har påbegynt soning i henhold til straffeprosessloven § 453.

I forhåndsvarslet skal det fremgå hvilke straffbare forhold samt hvilken hjemmel i utlendingsloven som det vurderes utvisning etter. Det må videre forhåndsvarsles om mulig innmelding i SIS. Utlendingen må videre gjøres oppmerksom på rett til fullmektig og rettshjelp m.v. jf utlendingsloven § 34 og § 42. Politiet skal videre bistå med å ta kontakt med advokat dersom utlendingen ønsker det, jf utlendingsforskriften § 147 første ledd. Utlendingen gjøres oppmerksom på at han/hun ikke har rett til fritt rettsråd dersom han/hun er straffedømt, men at han har mulighet til å søke Fylkesmannen om dette. I oversendelsen til Utlendingsdirektoratet bør det fremgå hvorvidt utlendingen har ønsket advokat eller ikke.

4. Dokumentasjon

Hva som er relevant dokumentasjon vil variere fra sak til sak. Det er derfor ikke mulig å komme med en uttømmende liste som kan brukes i alle tilfeller. Kopi av rettskraftige dommer må vedlegges saken. Likeså en oversikt over eventuelle uavgjorte saker.

Det er imidlertid svært viktig er å få klarlagt hva slags tilknytning vedkommende har til Norge. I den forbindelse vil det være sentralt å få svar på følgende spørsmål:

- Hvor lenge har vedkommende vært i Norge
- Har vedkommende gyldig oppholds- eller arbeidstillatelse i Norge, eller andre land
- Er vedkommende gift og/eller har barn i Norge, eventuelt særkullsbarn
- Bor partene sammen
- Hvor ofte og hvor lenge av gangen foregår samvær med barn som vedkommende ikke bor sammen med
- Når vedkommende har barn, skal begge foreldrene inn til avhør for å avklare omfanget av samværet. Fremleggelse av samværvtale er ikke tilstrekkelig, men skal legges ved når dette foreligger
- Dersom vedkommende har barn med flere personer, må det sørges for at slik dokumentasjon innhentes vedrørende alle barn
- Har vedkommende andre familiemedlemmer i Norge enn ektefelle/samboer og barn
- Hvis mulig legges det ved opplysninger/uttalelser fra familievernkontor, skole, barnevernsmyndigheter, krisesenter, lege etc.
- Er det iverksatt tiltak fra politiets side for beskyttelse av fornærmede. Eventuelt hvilke tiltak

Dersom vedkommende har oppholdt seg lenge i Norge, vil det være av vesentlig betydning å få klarlagt hva slags tilknytning han/hun har til hjemlandet:

- Har vedkommende familiemedlemmer boende i hjemlandet
- Har vedkommende hatt kontakt med hjemlandet etter

at han/hun kom til Norge, f.eks jevnlig feriebesøk

- Snakker vedkommende hjemlandets språk
- Dersom vedkommende ikke har bosettingstillatelse, men muligens fyller vilkårene for slik tillatelse, må det også innhentes nødvendig dokumentasjon slik at dette kan vurderes, f.eks reiseoversikt og kopi av alle sider i passet.

IV. Oversendelse av sak

A. Utsendelse fra politiet

1. Sortering av saken – dokumentliste

Politiet må påse at alle tidligere saker som knytter seg til personen og som kan være av interesse for utvisningsvurderingen blir sendt til Utlendingsdirektoratet. Dersom sakene er fordelt på flere politidistrikt må disse samordnes før oversendelse til Utlendingsdirektoratet. Politiet må føre dokumentlister i henhold til de til enhver tid gjeldende rutiner.

2. Merking av saken ved oversendelse

For at det skal være helt klart for arkivet i Utlendingsdirektoratet at dette er en sak som er gjenstand for prioritering, merkes sakene før utsendelse hos politiet med UTVISNING-HAST, jf RS 2004-022. Teksten markeres deretter med rød penn for å lette utskillelsen.

Saken ekspederes Utlendingsdirektoratet ved postforsendelse og ikke per telefaks.

B. Mottak i Utlendingsdirektoratet – videreforsendelse til Oppholdsavdelingen og Asylavdelingen

1. Arkivrutiner i Utlendingsdirektoratet

Når saken ankommer arkivet i Utlendingsdirektoratet, vil saken være klart og tydelig merket fra politiet om at dette er en hastesak i henhold til rundskrivet her, slik at de lett kan skilles fra de andre sakene.

Ved mottak i Utlendingsdirektoratet skal arkivet prioritere hastesakene. Hastesakene skal skilles ut og registreres umiddelbart og deretter videresendes til ansvarlig avdeling/enhet.

2. Ansvarlig avdeling/enhet

Saken oversendes Asylavdelingen ved aktuell landenhets i de tilfeller vedkommende har en søknad om asyl til behandling. Asylavdelingen er mottaker av utvisningssaken inntil saken er ekspedert i DUF til Utlendingsnemnda, ved en eventuell klagebehandling av asylsaken.

De øvrige saker oversendes Oppholdsavdelingen (utvisningsenheten), herunder alle EØS-saker.

Sakene bør normalt være hos avdelingene/enhetene den påfølgende dag, og senest tre dager, etter at de er innregistrert i Utlendingsdirektoratet.

V. Behandling i Utlendingsdirektoratet

A. Forberedende saksbehandling

Saksbehandler skal i løpet av 5 arbeidsdager ha påbegynt saksbehandlingen av saken etter at saken er registrert mottatt på enheten. Det må så raskt som mulig avklares om all relevant dokumentasjon ligger i saken. Hvis ikke må politiet få tilbakemelding på dette og igjen på sin side bidra med å innhente ytterligere dokumentasjon. Dette oversendes per telefaks for å spare tid, samtidig som det føres i DUF at saken er ekspedert politiet uten mappe.

6. Bortvisning og utvisning: Vedlegg E

Saksbehandler vurderer om saken er av en slik art at den skal behandles etter rutinene for hurtigprosedyren. Hvis Utlendingsdirektoratet ikke finner å kunne etterkomme ønsket om prioritert behandling, skal melding snarest sendes politidistriktet med en kort begrunnelse. Standardmal er tilgjengelig i DUF. I tilfelle en sak ikke skal behandles etter rutinene for hurtigprosedyre, skal den overføres til den vanlige behandlingen av utvisningssaker. Omregistrering av saken til sakskode – UTVIS – *utvisning* foretas samtidig.

B. Rutiner for vurdering av utlendingsloven § 15 når Oppholdsavdelingen behandler saken

Når saken etter pkt IV B 2 skal behandles i Oppholdsavdelingen, må det alltid vurderes om vernet mot utsendelse etter loven § 15 er aktuelt.

I tilfelle hvor vedkommende er gitt asyl, jf loven § 17 første ledd, skal saken alltid sendes til Asylavdelingen til uttalelse. I alle andre tilfelle innhenter Oppholdsavdelingen uttalelse etter en vurdering av opplysningene i saken. Det er grunn til å være særskilt oppmerksom på saker hvor det er gitt tillatelse i henhold til forskriften § 21 første ledd grunnet behov for beskyttelse. Innhenting av uttalelse registreres som KORU med eller uten mappe. I tilfelle hvor det synes hensiktsmessig og det er inngått avtale om det, kan saken ekspederes med overføring av ansvar.

Saksbehandler i Asylavdelingen må påbegynne vurderingen av om loven § 15 er til hinder for retur innen 5 arbeidsdager etter at saken/korrespondansen er registrert mottatt. Dersom svar ikke kan gis umiddelbart, må melding gis til Oppholdsavdelingen med begrunnelse og nærmere tidsangivelse for når svar kan påregnes.

C. Vedtak

Det er særlig viktig at kravet til begrunnelsens innhold i forvaltningsloven § 25 er oppfylt.

Videre må det alltid gå klart frem av utvisningsvedtaket at vilkåret i utlendingsloven § 29 annet ledd og § 30 tredje ledd om at utvisningen ikke må være et "uforholdsmessig tiltak", er vurdert. Fremstår utvisningen som inngripende, bør Utlendingsdirektoratet ikke nøye seg med å fastslå at utvisning ikke anses som et uforholdsmessig tiltak, men i tillegg gi en mer konkret og utfyllende begrunnelse for vurderingen.

D. Vedtaksregistrering i DUF

Når saksbehandler har fattet vedtak i saken, skal vedtaket registreres som utfall i DUF. Vedtaket registreres ved valg av hjemmel; Utlendingsloven § 29 første ledd bokstav c, loven § 30 annet ledd bokstav b eller loven § 58 annet ledd.

Registreringen gjøres på følgende måte:

UI 29 1 c)

- UTVISHURTORDSTRAFIKRGROV – Utvisning, straffet i riket – hurtigprosedyre
- UTVISHURTORDSTRAFIKNÆR – Utvisning, straffet i riket – hurtigprosedyre
- **UI 30 2 b)**
- UTVISHURTBOSSTRAFGROV – Utvisning, fyller BOS krav – straffet – hurtigprosedyre
- UTVISHURTBOSSTRAFNÆR – Utvisning, fyller BOS krav – straffet – hurtigprosedyre
- **UI 58 2**
- UTVISHURTEØSEFTA-STRAFFGROV – Utvisning av EØS/EFTA-borger, ilagt straff/særreaksjon – hurtigprosedyre
- UTVISHURTEØSEFTA-STRAFFNÆR – Utvisning av EØS/EFTA-borger, ilagt straff/særreaksjon – hurtigprosedyre

I fall saken henlegges, registreres den på vanlig måte for utvisningssaker.

E. Etter vedtak er fattet

Etter at vedtak er fattet, fakses vedtaket uten mappe over til det aktuelle politidistrikt. Saksbehandler beholder saksmappen på sitt kontor. Dersom vedtaket påklages, fakser politiet klagen til Utlendingsdirektoratet. Dersom saken hører innunder Oppholdsavdelingen kan den særskilte hastefaksen til utvisningsenheten benyttes for å spare tid. Det er på samme måte som med vedtak en forutsetning at klagebehandlingen er påbegynt innen 5 arbeidsdager etter at den er innkommet ansvarlig enhet.

VI. Klage og utsatt iverksetting

A. Klagebehandling

Utlending som får et utvisningsvedtak mot seg, kan påklage dette til Utlendingsnemnda, jf loven § 38. Kun den utviste, verge eller fullmektig har klagerett. Klagen innleveres det politidistrikt som forkynner vedtaket.

Utlendingsnemnda avgjør de klagesaker som er lagt til den i loven § 38a første ledd.

Fristen for å klage er tre uker fra det tidspunkt hvor underretning om vedtaket er kommet frem til vedkommende part, jf forvaltningsloven § 29.

B. Utsatt iverksetting

Vedtak om utvisning av utlending som har arbeidstillatelse, oppholdstillatelse, eller bosettingstillatelse, eller nordisk borger som har hatt opphold i riket i mer enn tre måneder kan ikke iverksettes før vedtaket er blitt endelig, jf utlendingsloven § 39.

Etter forvaltningsloven § 42 kan underinstansen, klageinstansen eller annet overordnet organ beslutte at vedtak ikke skal iverksettes før klagefristen er ute eller klagen er avgjort. Organ som nevnt kan også utsette iverksettelsen til det foreligger endelig dom når part eller annen med rettslig klageinteresse akter å gå til søksmål eller har reist søksmål for å få vedtaket prøvet ved domstol. Det samme

6. Bortvisning og utvisning: Vedlegg E

gjelder når saken skal bringes inn for eller er brakt inn for Stortingets ombudsmann for forvaltningen.

Begjæring om utsatt iverksetting skal avgjøres snarest mulig. Det kan settes vilkår for utsettingen. Avslag på anmodning om utsetting skal være grunnlagt. For øvrig gjelder det som er bestemt i annen lovgivning om utsettende virkning av klage, søksmål med videre, jf forvaltningsloven § 42.

C. Klageoversendelse

I klageoversendelsen til Utlendingsnemnda bes det om at saken gis prioritet med anvisning til hvilken sakstype det er. Dette er viktig i forhold til at vedtaket raskt skal kunne iverksettes.

I påtegningen vises det til RS 2004-22 om hurtigprosedyre.

VII. Utvisning etter utlendingsloven § 58, jf utlendingsforskriften § 195

Hurtigprosedyren gjelder også for utlendinger som omfattes av EØS-/ eller EFTA-regelverket og kan utvises etter utlendingsloven § 58 første, annet og tredje ledd, jf utlendingsforskriften § 195.

Det er imidlertid viktig å merke seg at EØS-/ eller EFTA borgere ikke skal innmeldes i SIS og at de derfor heller ikke skal forhåndsvarsles om dette. Alle sakene som går etter EØS-/ eller EFTA-regelverket skal til Oppholdsavdelingen.

Vurderingstemaet ved utvisning etter loven § 58 er annerledes og strengere enn for tredjelandsborgere. For en fullstendig gjennomgang av reglene vises det til rundskriv UDI 2002-107.

Gjentagelsesfare er et av grunnvilkårene for utvisning etter loven § 58. Det må foreligge klare holdepunkter for at vedkommende kan komme til å begå ny straffbar handling av samme slag, for eksempel at vedkommende tidligere er straffet for lignende forhold. Videre må vedkommende være idømt fengselsstraff for det aktuelle forholdet. Det vil si at forelegg ikke er tilstrekkelig. Vurderingen av fare for gjentagelse må tas på vedtakstidspunktet. Det medfører at det kan ha gått flere år siden det straffbare forhold, men det må antas å foreligge personlige forhold hos utlendingen som fortsatt tilsier utvisning. Det er av betydning å innhente eventuelle straffedommer fra andre land.

Et annet vilkår er at hensynet til offentlig orden og sikkerhet tilsier utvisning. Dersom dette vilkåret skal være relevant må det som hovedregel kunne treffes sanksjoner for det samme forholdet overfor norske borgere. Den personlig atferden kan ikke betraktes som en tilstrekkelig alvorlig trussel hvis det ikke treffes strenge repressive tiltak for det samme forholdet overfor egne borgere. Hva som ligger i grunnleggende samfunnshensyn er opp til den enkelte stat i EØS-/ eller EFTA-samarbeidet å avgjøre.

VIII. Kontrollrutiner – rapportering

A. Generelt

Utlendingsdirektoratet har i samarbeid med Politidirektoratet utarbeidet rutiner for kontroll av om hurtigprosedyren følges som forutsatt.

Det skal på halvårlig basis hentes ut statistikk som grunnlag for rapportering. Det nødvendige tallmaterialet skal trekkes ut per 31. desember og 30. juni av henholdsvis Utlendingsdirektoratet og Politidirektoratet.

Rapporten utarbeides av Utlendingsdirektoratet i samarbeid med Politidirektoratet. Det lages en fellesrapport som sendes Arbeids- og inkluderingsdepartementet og Justisdepartementet.

I vedlegg 1 til rundskrivet er det gitt en oversikt over de ulike typer statistikker som vil fremgå av rapporten.

B. Utlendingsdirektoratets tallmateriale

Med utgangspunkt i antall saker som er innsendt fra politiet til Utlendingsdirektoratet med sakskode: UTVISHURT, kan en oppfølging av sakene med sikte på uttak av statistikk foretas i Utlendingsdirektoratet. I første omgang vil en foreta en forhåndsvurdering av om saken skal håndteres under hurtigprosedyren. Hvis saken skal tas ut av prosedyren, sendes melding til politiet og saken omregistreres til vanlig utvisningssak med sakskode: UTVIS. På dette grunnlag kan vi ta ut statistikk som nevnt i vedlegg 1 punkt 4 og 5.

Videre kan det tas ut statistikk over antall vedtak etter loven § 29 første ledd bokstav c, loven § 30 annet ledd bokstav b, samt loven § 58 annet ledd hvor det er benyttet den særskilte sakskoden for slike saker: UTVISHURT kombinert med henholdsvis GROV eller NÆR. Det vises til vedlegg 1 punkt 6, 7 og 8.

Det kan også tas ut statistikk på antall henlagte saker som ble behandlet i Utlendingsdirektoratet med sakskode: UTVISHURT. Det vises til vedlegg 1 punkt 9.

Også når det gjelder klagebehandling i Utlendingsnemnda vil statistikk kunne tas ut for saker som ble behandlet i Utlendingsdirektoratet med sakskode: UTVISHURT. Det vises til vedlegg 1 punkt 10 og 11.

C. Politidirektoratets tallmateriale

Politidirektoratet vil innhente tall for straffesaker hvor domfelte er utlending og hvor strafferammen er mer enn seks måneder.

Det er ikke mulig per i dag for politiet å ta ut statistikk for saker om vold i nære relasjoner fra BL (politiets dataverktøy Basis Løsning). Man må i stedet søke på statistikkene for de aktuelle lovbestemmelser. Det er heller ikke mulig å ta ut tall fra PAL (Politiets verktøy for analyse og ledelse) på utlendinger knyttet til straffesak.

BL er laget slik at man må gå gjennom flere aktivitetstrinn i saker hvor vedkommende er utlending og strafferammen er mer enn seks måneder. Systemet er videre laget slik at saksbehandler i påtaleenheten i politidistriktet må bekrefte om utlendingsenheten er varslet. Dette gjelder om utvisning er vurdert og om utvisningssak er reist. Det enkelte politidistrikt må ha egne rutiner for føring og kvalitetssikring av opplysningene i BL. Slike rutiner er vesentlige for at statistikken skal bli pålitelig. Det vises til vedlegg 1 punkt 1, 2, 3, 4 og 12.

IX. Ikrafttredelse

Ordningen med hurtigprosedyren i saker vedrørende grov vold og vold i nære relasjoner, trer i kraft 1. september 2004.

6 F: Eksempel på forhåndsvarsel om bortvisning

Deres referanse

Vår referanse

Dato

Duf nr

-/001

22.01.2009

FORHÅNDSVARSEL OM BORTVISNING FOR BORGER AV

<<land>> - << etternavn>>, <<fornavn>>- F. <<fødselsdato>>

I medhold av forvaltningsloven §16 varsles du om at politiet vurderer å bortvise deg fra Norge.

Vi viser til at du ankom *(sted), *dato/klokkeslett med *transportmiddel fra * til*.

Ved ankomst var du i*ikke i besittelse av gyldig reisedokument*/visum og har totalt NOK * til å dekke opphold */og reisen hjem.

Til politiet ved grensen har du opplyst *(kort - få frem formål-referanser-osv)

Begrunnelsen for bortvisningen vil i så fall være
(slett de alternativer som ikke passer – husk å få med alle de grunnlag som kan brukes):

*Alt 1:

at du ikke er i besittelse av gyldig pass eller annet godkjent reisedokument, jf utlendingsloven § 27 første ledd bokstav a. Utlendingsdirektoratet har opplyst at det ikke kan gjøres unntak fra passplikten, jf utlendingsloven § 24 tredje ledd.

* Alt 2:

at du mangler visum til Norge, jf utlendingsloven § 27 første ledd bokstav a. Politiet anser det utstedte visum for å være ugyldig*/Politiet finner det overveiende sannsynlig at De har til hensikt å oppholde deg i riket utover visumets utløpstid. .*(evt nærmere begrunnelse)

* Alt 3:

at du er utvist fra Norge (fyll evt inn annet nordisk land) med innreiseforbud som ennå gjelder, jf utlendingsloven § 27 første ledd bokstav b. *Det vises til vedtak av (dato), FK; (saksnr).

* Alt 4:

at du mangler slik tillatelse som er nødvendig etter utlendingsloven kap 2, jf lovens § 27 første ledd bokstav c. Politiet finner det overveiende sannsynlig at *(evt konkret nevne hva vi tror; ta arbeid, familieegjenforening e l)

* Alt 5:

at du ikke har sannsynliggjort at du er sikret tilstrekkelig med midler til å dekke ditt opphold her, og dessuten hjemreisen, jf utlendingsloven § 27 første ledd bokstav d. Det vises til at du kun har NOK * i midler, og at dette på langt nær anses tilstrekkelig til å dekke et opphold i Norge over * dager*/uker. * (evt nærmere redegjørelse).

* Alt 6:

at politiet finner det overveiende sannsynlig at du har til hensikt å reise videre inn i et annet nordisk land, og trolig vil bli bortvist der fordi det foreligger en bortvisningsgrunn, jf utlendingsloven § 27 første ledd bokstav f. *(evt nærmere redegjørelse for hvorfor vi mener dette).

*Alt 7:

at du, i følge kompetent legepersonell, åpenbart lider av alvorlige psykiske forstyrrelser, jf utlendingsloven § 27 første ledd bokstav g. Det vises til (evt nærmere redegjørelse for grunnene/diagnose e l).

*Alt 8:

at du ikke har dekket utgifter som ble påført det offentlige i forbindelse med at du ble ført ut av riket *(dato), jf utlendingsloven § 27 første ledd bokstav h. Det vises til * politidistrikt*/Utlendingsdirektoratets*/Justisdepartementets */Utlendingsnemndas vedtak av *. I følge * politidistrikt er det registrert et utestående krav på * (NB!Kravet må være dokumentert – krever kontakt med ansvarlig politidistrikt). Dersom kravet betales straks vil denne bortvisningsgrunnen bortfalle.

6. Bortvisning og utvisning: Vedlegg F

*Alt 9:

at hensynet til rikets sikkerhet*/tvingende samfunnsmessige hensyn gjør det nødvendig at du bortvises, jf utlendingsloven § 27 første ledd bokstav i. Til orientering nevnes at det er Utlendingsdirektoratet som fatter vedtak i saken, jf utlendingsloven § 31.

*Alt 10:

at bortvisning er nødvendig av hensyn til Norges eller annet Schengen-lands nasjonale sikkerhet, offentlige orden eller internasjonale forbindelser. Det vises til *(angi kort hva som er grunnen, og hvilket land det er snakk om)*

Begrensningen i utlendingsloven § 30 første ledd kommer ikke til anvendelse. Politiet antar videre at en bortvisning til *(returland) ikke vil være i strid med utlendingsloven § 15.

Din uttalelse i saken må være Oslo politidistrikt, ved *, i hende senest * (dato) *(klokkeslett). Effektuering er planlagt *.

Politiet har gitt veiledning som utlendingsloven § 34 og utlendingsforskriften § 125 foreskriver.

Det er benyttet tolk, *avslått tilbud om tolk. Som fullmektig er De representert ved advokat *. *Det er registrert at du uttrykkelig har avslått tilbud om bistand fra advokat.

Når vedtak er fattet vil du*/advokat bli underrettet umiddelbart.

Advokat * ble * kl * underrettet om dette forhåndsvarsel. Du anses dermed underrettet, jf forvaltningsloven § 12 tredje ledd. */Dette forhåndsvarsel ble presentert deg * (dato) kl *.

* politidistrikt
politibetjent

6 G: Eksempel på vedtak om bortvisning

Deres referanse

Vår referanse

Dato

Duf nr

-/001

22.01.2009

VEDTAK OM Bortvisning FOR BORGER AV <<land>>- <ETTERNAVN>>, <<FORNAVN<<, F. <<FØD-SELSDATO>>

Vi viser til forhåndsvarsel av * hvor De ble varslet om at De vurderes bortvist fra Norge, jf utlendingsloven § 27 første ledd bokstav b.

Uttalelse om forhåndsvarselet er mottatt fra *.

I uttalelsen anføres det blant annet at **(nærmere redegjørelse – vær kort)*

Politiet har gått gjennom alle sakens opplysninger uten at det er fremkommet forhold som tilsier noen endret vurdering enn tilkjennegitt i forhåndsvarselet.

De bortvises etter dette fra Norge.

**Bokstav a*

Begrunnelsen er at De ikke anses for å være i besittelse av gyldig pass eller annet godkjent reisedokument, eller visum, jf utlendingsloven § 27 første ledd bokstav a*/§ 57 første ledd bokstav a. I vurderingen er det blant annet sett hen til (**evt nærmere redegjørelse for bevisvurderingen*)

**Bokstav b*

Begrunnelsen er at De tidligere er utvist fra Norge **/(annet Schengen-land – angi hvilke(t))* med et innreiseforbud som ennå gjelder, uten at de etter søknad har fått adgang til Norge, jf utlendingsloven § 27 første ledd bokstav b/§57 første ledd bokstav b. Det vises blant annet til at **(nærmere begrunnelse)*

**Bokstav c*

Begrunnelsen er at De mangler slik tillatelse som er nødvendig etter utlendingsloven kapittel 2 **/ikke* har sannsynliggjort det oppgitte formålet med oppholdet, jf utlendingsloven § 27 første ledd bokstav c. **Politiet legger til grunn at De har til hensikt å oppholde Dem i Norge eller annet Schengen-land utover 3 måneder.*

**Politiet finner det ikke sannsynliggjort at De har til hensikt å **

I vurderingen er det blant annet sett hen til **(her må det begrunnes nærmere hvorfor man mener dette; husk at det kun kreves mer enn 50% sannsynlighet for vårt syn).*

**Bokstav d (husk at vi skal foreta en konkret vurdering, også av garantist)*

Begrunnelsen er at De ikke i tilstrekkelig grad har sannsynliggjort at De er sikret tilstrekkelig med midler til Deres opphold i Norge og dessuten hjemreisen, jf utlendingsloven § 27 første ledd bokstav d. I vurderingen er det blant annet sett hen til at **(begrunn nærmere; f eks angi hva han har av midler, opplyst retur på billett, pris for overnatting o s v – vi regner minst kr 500 pr dag)*

**Bokstav e*

Begrunnelsen er at De er tidligere straffet for mindre enn 5 år side for et forhold som etter norsk lov kan medføre fengsel i mer enn 3 måneder, jf utlendingsloven § 27 første ledd bokstav e. Det vises blant annet til **(oppgi foreleggets/dommens dato og hvem som har avsagt den)*

**Bokstav f*

Begrunnelsen er at en innreise til Norge vil være i strid med reglene i Den nordiske passkontrolloverenskomsten artikkel 6, jf utlendingsloven § 27 første ledd bokstav f, idet det anses for overveiende sannsynlig at De vil reise et annet nordisk land **(angi landet)* og det er trolig at De vil bli bortvist derfra fordi det foreligger en bortvisningsgrunn. Det vises blant annet til at *

6. Bortvisning og utvisning: Vedlegg G

**Bokstav g*

Begrunnelsen er at De i følge kompetent helsepersonell lider av alvorlige psykiske forstyrrelse, jf utlendingsloven § 27 første ledd bokstav g. Det vises blant annet til at *(angi legens navn og hans vurdering/diagnose)

**Bokstav h*

Begrunnelsen er at De ikke har dekket det offentlige utgifter etter at De ble ført ut av riket i medhold av vedtak av *, jf utlendingsloven § 27 første ledd bokstav h. Beløpet stor kr * er ennå ikke betalt.

**Bokstav i*

Begrunnelsen er at De er innmeldt i Schengen Information System (SIS) med henblikk på å nektes innreise til Schengen-området, jf utlendingsloven § 27 første ledd bokstav i. Slik melding er lagt inn av

*(land) etter artikkel 96 i Schengen-konvensjonen.

**Utlendingsloven § 57 første ledd bokstav c (når det ikke er tvil)*

tidligere straffet:

Begrunnelsen er at De er tidligere straffet for mindre enn 5 år siden for et forhold som etter norsk lov kan medføre fengsel i mer enn 3 måneder, jf utlendingsloven § 57 første ledd bokstav c, jf lovens § 58 første ledd bokstav b, og De anses for å utgjøre en reell og alvorlig trussel mot grunnleggende samfunnshensyn. I vurderingen er det blant annet sett hen til at **(må gi nærmere redegjørelse for vurderingen – husk at det skal mye til her)*

- *sinnsforvirret/mc-miljø/hooligans/prostitusjon/demonstranter-* forskriften § 182 Begrunnelsen er at bortvisning er nødvendig av hensyn til offentlig orden og*/eller sikkerhet, jf utlendingsloven § 57 første ledd bokstav c, jf utlendingsforskriften § 182 annet ledd bokstav *, jf § 183 annet ledd annet punktum. **(gi nærmere begrunnelse)*

Utlendingsloven § 30 er iakttatt.

Bortvisning til «Reist_fra» anses ikke for å være i strid med utlendingsloven § 15.

Dette vedtaket kan påklages, jf forvaltningsloven § 28. Klage må fremmes innen 3 uker fra dette vedtaket kom fram til Dem. Klagens fremsettes for [Politidistrikt] for forberedende klagebehandling.

Vedtaket kan imidlertid iverksettes straks, jf utlendingsloven § 39 første ledd første punktum*/forvaltningsloven § 42 (*for EØS-borgere må dette vurderes konkret – liten praktisk forskjell*).

Begjæring om utsatt iverksettelse, fortrinnsvis med klage, må settes fram for [Politidistrikt] snarest etter at De er underrettet om vedtaket, jf forvaltningsloven § 42, jf § 27 tredje ledd annet punktum.

Slik begjæring må senest være politiet i hende innen [Frist-dato] kl *.

De underrettes samtidig om at dersom De ikke har dekket statens utgifter i forbindelse med effektueringen av dette vedtaket, slik De er pålagt etter utlendingsloven § 46 første ledd, kan De bortvises av denne grunn neste gang De kommer til Norge, jf utlendingsloven § 27 første ledd bokstav h. Udekkede utgifter kan videre føre til at eventuell søknad om visum eller tillatelse avslås.

Advokat «Ønskes_adv» ble underrettet om dette vedtak *(dato og kl), de anses dermed underrettet om vedtaket, jf forvaltningsloven § 12 tredje ledd. Dette vedtaket ble overlevert og gjort forstått for Dem *(dato) kl * .

* politidistrikt

*

politifullmektig/politiadvokat/politiinspektør

6 H: Eksempel på forhåndsvarsel om utvisning

Deres referanse

Vår referanse

Dato

Duf nr

-/001

22.01.2009

FORHÅNDSVARSEL OM Utvisning FOR BORGER AV <<land>> - <<etternavn>>,<<fornavn>>, F.
<<fødselsdato>>

I henhold til forvaltningsloven § 16 varsles du om at politiet forbereder sak om utvisning, jf. [hjemmel].

*

Det vises til * dom/forelegg av * hvor du ble ilagt en straff av * for overtredelse av *

*

Det vises til (*evt. annen begrunnelse)

Utvisning er til hinder for senere innreise til Norge, jf. utlendingsloven § 29 fjerde ledd.

Dersom du utvises, vil det være aktuelt å melde deg inn i Schengen Informasjonssystem (SIS) i henhold til SIS-loven § 7 nr. 2, jf. Schengen-konvensjonens art. 96. Dette vil innebære at innreiseforbudet vil gjelde for hele Schengen-området.

I henhold til utlendingsloven § 31 forbereder politiet sak om utvisning. Saken vil deretter bli oversendt Utlendingsdirektoratet for avgjørelse.

Du har rett til å uttale deg i saken, jf. utlendingsloven § 33. Eventuell uttalelse må være mottatt hos politiet innen*

En gjør oppmerksom på at du i forbindelse med saken har rett til å la deg bistå av advokat og at utgifter i denne forbindelse vil kunne bli dekket av norske myndigheter, jf. utlendingsloven § 42. Videre har du rett til bistand fra hjemlandets myndigheter, en representant for FN's høykommissær for flyktninger og en norsk flyktningeorganisasjon.

* politidistrikt

*

politibetjent/politifullmektig/politiadvokat

6 I: Eksempel på forelegg

<<Navn>>

<<gate>>

<<postnummer og by>>

Forelegg

Politimesteren i OSLO

sikter herved

<<fornavn etternavn, født>>

<< adresse>>

for overtredelse av:

Straffeloven § 342 første ledd bokstav a

for, etter å ha vært utvist fra riket, uten tillatelse igjen å ha innfunnet seg i riket

Grunnlag

Forut for fredag 25. januar 2008 kl. 02.50 i Ullevålsalleen 2D i Oslo, returnerte han til Norge til tross at han i Utlendingsdirektoratets vedtak av 16.12.07 ble utvist fra riket med et innreiseforbud for 2 år, og uten å ha fått innvilget innreisetillatelse til Norge.

For overtredelsen ilegges De en bot til statskassen på kr. 15000 eller hvis boten ikke betales/inndrives, en straff av fengsel i 30 dager.

Ved utstedelse er prinsippet i straffeloven § 59 2. ledd gitt anvendelse, slik at det tas hensyn til at De velger å avgjøre saken ved å vedta forelegget. Dersom forelegget ikke vedtas og saken bringes inn for retten, må det påregnes en høyere straffpåstand, i dette tilfellet kr. 17 500.

Vedtakelse av forelegget kan medføre bort- eller utvisning fra Norge. Vedtakelse kan også få konsekvenser for retten til bosettingstillatelse og norsk statsborgerskap. Utvises De fra Norge kan De også bli innmeldt i Schengen Information System (SIS) som innebærer at De nektes innreise til hele Schengen-området.

Vedtakelse av forelegget – frist og betaling:

De oppfordres til å ta standpunkt til forelegget og returnere et eksemplar i undertegnet stand innen 5 - fem - dager fra mottakelse. Er siktede under 18 år eller har fått oppnevnt verge, skal verge også underskrive. Betaling av boten anses ikke som vedtakelse.

Når forelegget er vedtatt og returnert politiet, videresendes det til Statens innkrevingssentral (SI), som sender ut faktura. Betaling kan også skje direkte til politidistriktet. Etter at De har mottatt faktura fra SI, kan De søke SI om å få betale forelegget/kravet i avdrag eller få utsatt betalingen. Mer informasjon om betaling, avdragsordning og betalingsutsettelse finner De på SIs nettsted: www.statens-innkrevingsentral.no, eller ved å lese informasjonen på baksiden av giro De får tilsendt fra SI.

Konsekvenser av at De vedtar forelegget:

Vedtakelsen av forelegget er frivillig og innebærer at straffesaken mot Dem avgjøres endelig og uten domstolsbehandling. Vedtakelsen har samme virkning som en endelig dom og kan vanligvis ikke påankes.

Vedtatt forelegg kan få betydning også utenfor straffesaken. Dette gjelder for eksempel adgang til å beholde eller få offentlige bevillinger og autorisasjoner, bl a bevertningsbevillinger. Hvis det er voldt skade, kan vedtatt forelegg få betydning ved et eventuelt erstatnings- eller forsikringsoppgjør.

Konsekvenser av at De ikke vedtar forelegget:

Dersom De ikke vedtar forelegget, oppfordres De til innen 5 - fem - dager å oppgi grunnen til dette. Dette kan skrives i rubrikken til slutt i forelegget, på baksiden av forelegget eller i eget brev. Vedtas ikke forelegget, vil saken normalt bli sendt retten for pådømmelse.

Oslo politidistrikt, <<dato>>

<<navn>>

politiadvokat/politifullmektig/politinspektør

6. Bortvisning og utvisning: Vedlegg I

Forelegget vedtas
Anm.nr.:
Sted og dato
Underskrift
Verges underskrift

Forelegget vedtas IKKE
Anm.nr.:
Jeg er ikke skyldig. De oppfordres til å begrunne dette nærmere og oppgi eventuelle vitner De ønsker avhørt. Disse opplysningene kan gis på baksiden. Saken vil som regel bli sendt tingretten for hovedforhandling med vitneførsel. Normalt vil det bli nedlagt påstand om saksomkostninger.
Jeg godtar ikke botens størrelse. Saken vil som regel bli sendt tingretten for forenklet rettergang (tilståelsesdom). Forelegg hvor det er ilagt tap av førerett/sperrefrist for førerett, inndragningskrav eller erstatningskrav: Jeg godtar ikke tap av førerett/sperrefrist. Jeg godtar ikke inndragningskravet. Jeg godtar ikke erstatningskravet.
Sted og dato
Underskrift
Verges underskrift

6 J: UDI rundskriv RS-2007-012

Hurtigprosedyre - rutiner for utvisning av straffedømte utlendinger som omfattes av tilleggsprotokollen til den europeiske overføringskonvensjonen

I.	Innledning	75
II.	Hvilke saker som faller inn under hurtigprosedyren	75
III.	Politiets saksforberedelse	76
	A. Prioritering av sak	76
	B. Saksforberedelse	76
	1. Innledning	76
	2. Opprettelse av sak	76
	3. Forhåndsvarsel	76
	4. Dokumentasjon	76
	5. Utvisning etter utlendingsloven § 58, jf utlendingsforskriften § 195	77
IV.	Oversendelse av sak	77
	A. Utsendelse fra politiet	77
	1. Sortering av saken – dokumentliste	77
	2. Merking av saken ved oversendelse	77
	B. Mottak i Utlendingsdirektoratet – videreforsendelse til Oppholdsavdelingen og Asylavdelingen	77
	1. Arkivrutiner i Utlendingsdirektoratet	77
	2. Ansvarlig avdeling/enhet	77
V.	Behandling i Utlendingsdirektoratet	78
	A. Forberedende saksbehandling	78
	B. Rutiner for vurdering av utlendingsloven § 15 når Oppholdsavdelingen behandler saken	78
	C. Etter vedtak er fattet	78
VI.	Klage og utsatt iverksetting	78
	B. Utsatt iverksetting	78
	C. Klageoversendelse	78
VII.	Ny vurdering av grunnlaget for utvisning ett år etter vedtaksdato	78
VIII.	Kontrollrutiner – rapportering	79
IX.	Ikrafttredelse	79

I. Innledning

Rundskrivet inneholder særskilte saksbehandlingsrutiner som skal følges i saker vedrørende straffedømte utlendinger som er borgere av en stat som har ratifisert tilleggsprotokollen av 18. desember 1997 til den europeiske konvensjon av 21. mars 1983, om overføring av domfelte.

I tildelingsbrevene fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet til Utlendingsdirektoratet og Utlendingsnemnda for 2007 fremkommer at utvisningssaker til borger av et land som har ratifisert tilleggsprotokollen til den europeiske overføringskonvensjonen skal behandles henholdsvis "umiddelbart" og "snarest mulig".

Retningslinjene i rundskrivet er utarbeidet som en oppfølging av forslag til tiltak fra en tverrdepartemental arbeidsgruppe, opprettet høsten 2006 etter initiativ og under ledelse av Justis- og politidepartementet. Arbeidsgruppen har bestått av representanter fra, foruten Justis- og politidepartementet, Arbeids- og inkluderingsdepartementet, Politidirektoratet, Politiets Utlendingsenhet, Ullersmo fengsel, Utlendingsnemnda og Utlendingsdirektoratet.

Arbeidsgruppens målsetting og mandat har vært å legge til rette for en mer effektiv behandling av utvisningssaker til straffedømte utlendinger i alle ledd, blant annet som et til-

tak for å minske/avvikle soningskøene. Dette rundskrivet representerer i så henseende et av flere foreslåtte tiltak for å oppnå denne målsetting. Det vises blant annet til at Justis- og politidepartementet vil gi ut et eget rundskriv som gir nærmere retningslinjer for saksgangen mellom kriminalomsorgen og justismyndighetene *"Rundskriv vedrørende innsatte med utenlandsk statsborgerskap – avklaring av utvisningsspørsmål og saksgang i overføringssaker"*.

Formålet med rutinene i dette rundskrivet er å sikre rask og effektiv saksflyt mellom politiet og Utlendingsdirektoratet i saker som faller inn under ovennevnte kategori og etter nærmere utvalgte kriterier. Rutinene gir med andre ord anvisning på hurtigprosedyre av prioriterte utvisningssaker og innebærer ingen materielle endringer i forhold til gjeldende praksis.

I henhold til utlendingsforskriftens § 126 første ledd bør eventuelle vedtak om utvisning treffes snarest mulig etter at rettskraftig straffedom foreligger eller fullbyrding av en dom er påbegynt, jf straffeprosessloven § 453, og fortrinnsvis ikke senere enn at vedtaket kan iverksettes samtidig med løslatelse eller overføring til straffefullbyrdelse i annet land.

Utgangspunktet i internasjonal strafferett er at en dom skal fullbyrdes i den stat hvor den er avsagt og hvor det straffbare forholdet er begått. Imidlertid kan rehabiliteringshensyn og sosiale forhold gjøre det hensiktsmessig å overføre domfelte til fortsatt soning i vedkommendes hjemland.

Overføring til fortsatt soning i hjemlandet kan skje i medhold av ulike hjemmelsgrunnlag. Overføring uten samtykke i medhold av tilleggsprotokollen kan bare skje når domfelte har unndratt seg straffen, eller er besluttet utvist som følge av den straffbare handlingen og utvisningsvedtaket er endelig. Det er Justis- og politidepartementet som har ansvaret med å forberede saken og sende anmodning til den aktuelle staten om overføring til fortsatt straffegjennomføring der.

Rutinene og retningslinjene i dette rundskrivet er i stor grad sammenfallende med rutinene nedfelt i [RS 2004-022 "Hurtigprosedyre – rutiner for utvisning på grunn av grov vold og vold i nære relasjoner"](#). Det vil derfor være en god del gjentakelser i forhold til det som følger av tidligere rundskriv. Direktoratet har imidlertid vurdert det som hensiktsmessig og mer oversiktlig å dobbeltbehandle en del av materialet, fremfor kun å henvise til tidligere rundskriv der disse er sammenfallende.

II. Hvilke saker som faller inn under hurtigprosedyren

Følgende kriterier må være oppfylt for at en sak skal kunne tas under prioritert behandling etter de særskilte prosedyrene beskrevet i rundskrivet her:

- Vedkommende må være borger av en stat som har ratifisert tilleggsprotokollen til den europeiske overføringskonvensjonen
- En oversikt over hvilke land som omfattes er tilgjengelig på <http://conventions.coe.int/Treaty/Commun/ChercheSig.asp?NT=167&CM=8&DF=4/20/2007&CL=ENG>.

- **Det må foreligge en rettskraftig dom med gjenstående soningstid på 1 ½ år eller mer**
- Det vises til at konvensjonen oppstiller et krav om at det må være minimum seks måneders gjenstående soningstid når den aktuelle staten mottar anmodning om soningsoverføring. Gjenstående soningstid beregnes ut i fra 2/3 tid.
- **Det må foreligge et endelig utvisningsvedtak**
- Med endelig vedtak menes at vedtaket enten ikke er påklaget innenfor klagefristen eller at det foreligger et endelig utvisningsvedtak fra Utlendingsnemnda.
- At utlendingen ikke har rett til utsatt iverksettelse i klageomgangen medfører ikke at utlendingen omfattes av hurtigprosedyren før utvisningsvedtaket er endelig.

III. Politiets saksforberedelse

A. Prioritering av sak

Det er politiet som forberedende instans som må ta stilling til hvorvidt saken er av slik karakter at den bør behandles etter retningslinjene her. Politiet kan ved tvil konferere med Oppholdsavdelingen v/Utvisningsenheten i Utlendingsdirektoratet.

Politiet må deretter klargjøre saken og påse at all relevant dokumentasjon er vedlagt saken når den oversendes Utlendingsdirektoratet til behandling, jf punkt III B. 4.

Selve saken ekspederes Utlendingsdirektoratet først når rettskraftig avgjørelse foreligger og all relevant dokumentasjon er innhentet.

B. Saksforberedelse

1. Innledning

Sak om utvisning forberedes av politiet i det politidistriktet som har ansvar for straffessaken, med mindre annet avtales mellom politidistriktene i den konkrete sak.

Det vises for øvrig til utlendingsloven § 35 om ugildhet hvor det fremgår at offentlig tjenestemann som har handlet i sak om straffeforfølgning, ikke kan tilrettelegge grunnlaget for utvisning etter straffebestemmelsene.

2. Opprettelse av sak

Når politiet oppretter utvisningssak som skal behandles etter hurtigprosedyren, brukes de ordinære saksopprettelseskodene basert på korrekt utvisningshjemmel i Datasystemet for utlendings- og flyktningssaker (DUF). Aktuelle utvisningshjemler vil være utlendingsloven § 29 og § 30 for tredjelandsborgere, og § 58 for personer som omfattes av EØS-regelverket.

3. Forhåndsvarsel

Politiet sender ut forhåndsvarsel når det er klarlagt at dette er en sak som bør tas under behandling etter retningslinjene her. Standardmal er tilgjengelig i DUF.

Forhåndsvarsel sendes etter at det foreligger en rettskraftig avgjørelse i saken eller utlendingen har påbegynt soning i henhold til straffeprosessloven § 453.

I forhåndsvarslet skal det fremgå hvilke straffbare forhold samt hvilken hjemmel i utlendingsloven som det vurderes utvisning etter. Det må videre forhåndsvarsles om mulig innmelding i Schengen informasjonssystem (SIS), der utlendingen er tredjelandsborger. Utlendingen må videre gjøres oppmerksom på rett til fullmektig og rettshjelp m.v. jf utlendingsloven § 34 og § 42. Politiet skal videre bistå med å ta kontakt med advokat dersom utlendingen ønsker det, jf utlendingsforskriften § 147 første ledd. Utlendingen gjøres oppmerksom på at han/hun ikke har rett til fritt rettsråd dersom han/hun er straffedømt, men at han/hun har mulighet til å søke Fylkesmannen om dette.

Politiet setter en passende frist for tilsvar i forhåndsvarslet.

Samtidig med utsendelse av forhåndsvarselet, skal politiet sende melding til fengselsmyndighetene (Kriminalomsorgen) om at utvisningssak er reist, jf utlendingsforskriftens § 126 tredje ledd. Standardmal finnes i DUF.

4. Dokumentasjon

Hva som er nødvendig dokumentasjon vil kunne variere da utlendingenes tilknytning til Norge vil være forskjellige. Det er derfor ikke mulig å komme med en uttømmende liste over nødvendig dokumentasjon i hvert tilfelle, men følgende punkter vil være relevante:

- **Kopi av rettskraftige dommer må alltid vedlegges saken og legges i 0-dok.**

- **Eventuell tilknytning til Norge må utredes og/eller dokumenteres:**

- Hvor lenge har utlendingen vært i Norge
- Har utlendingen gyldig oppholds- eller arbeidstillatelse i Norge, eller andre land
- Er utlendingen gift og/eller har barn i Norge, eventuelt særkullsbarn
- Bor partene sammen
- Når utlendingen har barn, skal begge foreldrene inn til avhør for å avklare omfanget av samværet. Fremleggelse av samværavtale er ikke tilstrekkelig, men skal legges ved når dette foreligger
- Dersom utlendingen har barn med flere personer, må det sørges for at slik dokumentasjon innhentes vedrørende alle barn

6. Bortvisning og utvisning: Vedlegg J

■ Dersom utlendingen har oppholdt seg lenge i Norge, vil det ha betydning å få klarlagt utlendingens tilknytning til hjemlandet

- Har utlendingen familiemedlemmer boende i hjemlandet
- Har utlendingen hatt kontakt med hjemlandet etter at han/hun kom til Norge, f.eks. jevnlig feriebesøk
- Snakker utlendingen hjemlandets språk

■ Avklare om utlendingen fyller vilkårene for bosettingstillatelse

- Dersom utlendingen ikke har bosettingstillatelse, men eventuelt kan fylle vilkårene for slik tillatelse, må nødvendig dokumentasjon innhentes for å vurdere dette, for eksempel reiseoversikt og kopi av alle sider i passet. Det vises for øvrig til RS 2004 -057 punkt VII.

■ Avklare riktig identitet og reisedokumenter

- Dersom utlendingen har usikker identitet eller mangler reisedokumenter, er det viktig at politiet, eventuelt i samarbeid med Politiets utlendingsenhet, starter arbeidet med å avklare identiteten og fremskaffelse av reisedokument på et så tidlig stadium som mulig i prosessen.

5. Utvisning etter utlendingsloven § 58, jf utlendingsforskriften § 195

Hurtigprosedyren gjelder også for utlendinger som omfattes av EØS-/ eller EFTA-regelverket og kan utvises etter utlendingsloven § 58 første, annet og tredje ledd, jf utlendingsforskriften § 195.

Det er imidlertid viktig å merke seg at EØS-/ eller EFTA borgere ikke skal innmeldes i SIS og at de derfor heller ikke skal forhåndsvarsles om dette. Alle sakene som går etter EØS-/ eller EFTA-regelverket skal til Oppholdsavdelingen.

Et av grunnvilkårene for utvisning etter loven § 58 er at det foreligger personlige forhold hos utlendingen som tilsier at vedtak om utvisning er nødvendig av hensyn til offentlig orden eller sikkerhet. Det må foreligge klare holdepunkter for at utlendingen kan komme til å begå ny straffbar handling av samme slag. Det vil derfor være av betydning å innhente eventuelle straffedommer fra andre land dersom det foreligger.

IV. Oversendelse av sak

A. Utsendelse fra politiet

1. Sortering av saken – dokumentliste

Politiet må påse at alle tidligere saker som knytter seg til personen og som kan være av interesse for utvisningsvurderingen blir sendt til Utlendingsdirektoratet. Dersom sakene er fordelt på flere politidistrikt må disse samordnes før oversendelse til Utlendingsdirektoratet. Politiet må føre dokumentlister i henhold til de til enhver tid gjeldende rutiner.

I oversendelsen til Utlendingsdirektoratet bør det fremgå hvorvidt utlendingen har ønsket advokat eller ikke.

2. Merking av saken ved oversendelse

For at det skal være helt klart for arkivet i Utlendingsdirektoratet at dette er en sak som er gjenstand for prioritering, merkes sakene før utsendelse hos politiet med **UTVISNING-HAST**, jf RS 2007-012. Teksten understrekes deretter med rød penn for å lette utskillelsen. På påtegningsarket noterer politiet også løslatelsesdato på 2/3 tid.

Løslatelsesdato registreres samtidig som en "KORU" i hendelseslisten i DUF med påskrift i merknadsfeltet "løslatelse – dato fulltid, dato 2/3-tid, dato 7/12-tid".

Saken ekspederes Utlendingsdirektoratet samlet ved postforsendelse, eventuelt med bud, og ikke per telefaks.

B. Mottak i Utlendingsdirektoratet – videreforsendelse til Oppholdsavdelingen og Asylavdelingen

1. Arkivrutiner i Utlendingsdirektoratet

Når saken ankommer arkivet i Utlendingsdirektoratet, skal saken være klart og tydelig merket fra politiet om at dette er en hastesak i henhold til rundskrivet her, slik at de lett kan skilles fra øvrige saker, jf punkt IV A. 2.

Ved mottak i Utlendingsdirektoratet skal arkivet prioritere hastesakene. Hastesakene skal skilles ut og registreres umiddelbart og deretter videresendes til ansvarlig avdeling/enhet.

2. Ansvarlig avdeling/enhet

Det vil i praksis være Oppholdsavdelingen v/Utvisningsenheten som behandler de fleste saker etter Hurtigprosedyren. I enkelte tilfeller kan det imidlertid være at det vil være Asylavdelingen som vil ta stilling til utvisning etter Hurtigprosedyren.

Utvisningssaken ekspederes Asylavdelingen i følgende tilfeller:

- Utlendingen har en asylsøknad til behandling
- Ved klagebehandling i asylsaken frem til saken er ekspedert i DUF til Utlendingsnemnda

Sakene bør normalt være hos avdelingene/enhetene den påfølgende dag, og senest tre dager, etter at de er innregistrert i Utlendingsdirektoratet.

V. Behandling i Utlendingsdirektoratet

A. Forberedende saksbehandling

Saksbehandler skal i løpet av **5 arbeidsdager** ha *påbegynt* saksbehandlingen av saken etter at saken er registrert mottatt på enheten. Det må så raskt som mulig avklares om all relevant dokumentasjon ligger i saken. Hvis ikke må politiet få tilbakemelding på dette og igjen på sin side bidra med å innhente ytterligere dokumentasjon. Dette oversendes per telefaks for å spare tid, samtidig som det føres i DUF at saken er ekspedert politiet uten mappe.

Saksbehandler vurderer om saken er av en slik art at den skal behandles etter rutine for hurtigprosedyren. Hvis Utlendingsdirektoratet ikke finner at kriteriene for at saken skal behandles etter prosedyren er oppfylt, skal melding sendes politidistriktet med en kort begrunnelse.

B. Rutiner for vurdering av utlendingsloven § 15 når Oppholdsavdelingen behandler saken

Når saken etter pkt IV B 2 skal behandles i Oppholdsavdelingen, må det alltid vurderes om vernet mot utsendelse etter loven § 15 er aktuelt.

I tilfelle hvor vedkommende er gitt asyl, jf loven § 17 første ledd, **skal** saken alltid sendes til Asylavdelingen til uttalelse. I alle andre tilfelle innhenter Oppholdsavdelingen uttalelse etter en vurdering av opplysningene i saken. Det er grunn til å være særskilt oppmerksom på saker hvor det er gitt tillatelse i henhold til forskriften § 21 første ledd grunnet behov for beskyttelse. Innhenting av uttalelse registreres som KORU med eller uten mappe. I tilfelle hvor det synes hensiktsmessig og det er inngått avtale om det, kan saken ekspederes med overføring av ansvar.

Saksbehandler i Asylavdelingen må *påbegynne* vurderingen av om loven § 15 er til hinder for retur innen **5 arbeidsdager** etter at saken/korrespondansen er registrert mottatt. Dersom svar ikke kan gis umiddelbart, må melding gis til Oppholdsavdelingen med begrunnelse og nærmere tidsangivelse for når svar kan påregnes.

C. Etter vedtak er fattet

Etter at vedtak er fattet, fakses vedtaket uten mappe over til det aktuelle politidistrikt. Saksbehandler beholder saksmappen på sitt kontor.

Utlendingsdirektoratet sender samtidig en melding til fengselsmyndighetene (Kriminalomsorgen) om at det er fattet utvisningsvedtak i saken, med angivelse av vedtakets dato, jf forskriftens § 126 tredje ledd. Standardmal finnes i DUF.

Dersom vedtaket påklages, fakser politiet klagen til Utlendingsdirektoratet. Dersom saken hører innunder Oppholdsavdelingen kan den særskilte Hastefaksen til Utvisningsenheten benyttes for å spare tid. Det er på samme måte som med vedtak en forutsetning at klagebehandlingen skal være påbegynt innen **5 arbeidsdager** etter at den er innkommet ansvarlig enhet.

VI. Klage og utsatt iverksetting

A. Klagebehandling

Utlending som får et utvisningsvedtak mot seg, kan påklage dette til Utlendingsnemnda, jf loven § 38. Kun den utviste, verge eller fullmektig har klagerett. Klagen innleveres det politidistrikt som forkynner vedtaket.

Utlendingsnemnda avgjør de klagesaker som er lagt til den i loven § 38a første ledd.

Fristen for å klage er tre uker fra det tidspunkt hvor underretning om vedtaket er kommet frem til vedkommende part, jf forvaltningsloven § 29.

Utlendingsdirektoratet sender samtidig en melding til fengselsmyndighetene om at saken er påklaget og utfallet av klagen, med andre ord om direktoratet har tatt klagen til følge eller om vedtaket er opprettholdt og oversendt UNE til endelig behandling.

B. Utsatt iverksetting

Vedtak om utvisning av utlending som har arbeidstillatelse, oppholdstillatelse, eller bosettingstillatelse, eller nordisk borger som har hatt opphold i riket i mer enn tre måneder, kan ikke iverksettes før vedtaket er blitt endelig, jf utlendingsloven § 39.

Det at utlendingen ikke har rett til utsatt iverksettelse i klagegangen avbryter ikke fristen i forhold til at det må foreligge endelig vedtak for å falle inn under rutine i rundskrivet, jf punkt II.

Begjæring om utsatt iverksetting skal avgjøres snarest mulig. Det kan settes vilkår for utsettingen. Avslag på anmodning om utsetting skal være grunnsett. For øvrig gjelder det som er bestemt i annen lovgivning om utsettende virkning av klage, søksmål med videre, jf forvaltningsloven § 42.

C. Klageoversendelse

I klageoversendelsen til Utlendingsnemnda bes det om at saken gis prioritet med anvisning til hvilken sakstype det er. Dette er viktig i forhold til at vedtaket raskt skal kunne iverksettes. I påtegningen vises det til RS 2007-012 om hurtigprosedyre.

VII. Ny vurdering av grunnlaget for utvisning ett år etter vedtaksdato

Det fremgår av utlendingsforskriften § 126 at politiet før iverksetting finner sted, skal underrette Utlendingsdirektoratet dersom vedtak om utvisning ikke er iverksatt ett år etter vedtaksdato.

Saksdokumentene med varsel sendes Utlendingsdirektoratet. Dersom saken haster kan varsel sendes pr. telefaks. Saksdokumentene må ettersendes.

Politiet skal opplyse om de kjenner til vesentlige endringer i

den utvistes situasjon, enten om tilknytningen her i landet eller om forholdene i hjemlandet.

Utlendingsdirektoratet vurderer om grunnlaget for utvisning fortsatt er til stede. Dette er en beslutning og ikke et enkeltvedtak og kan følgelig ikke påklages.

Utlendingsdirektoratet underretter politiet om vurderingens utfall.

VIII. Kontrollrutiner – rapportering

Utlendingsmyndighetene vil i samarbeid med justis- og politimyndighetene vurdere hva slags behov det er for rapportering og eventuelt utarbeide egne rutiner for dette.

IX. Ikrafttredelse

Ordningen med hurtigprosedyren i saker omfattet av tilleggsprotokollen til den europeiske overføringskonvensjonen, trer i kraft 01.06.2007.

7. Varetektsfengsling

Som nevnt i kapittel 4 kan en utlending begjæres fengslet både med hjemmel i straffeprosessloven og utlendingsloven.

De formelle bestemmelser vedrørende fengsling med hjemmel i utlendingsloven er de samme som for fengsling etter straffeprosesslovens bestemmelser. Idet fengsling med hjemmel i utlendingsloven er en forvaltningsmessig prosedyre, brukes imidlertid ikke betegnelser som "varetektsfengsling", "aktor", "forsvarer" og "siktete", men "fengslig forvaring", "prosess-fullmektig" og "fremstilte".

Det følger av utlendingsloven § 37 c 3. ledd, 2. pkt. at den som er pågrepet etter utlendingsloven må fremstilles for retten *"snarest mulig og så vidt mulig dagen etter pågripelsen"*.

Fengslingsbegjæring etter utlendingsloven kan fremsettes i henhold til:

- utlendingsloven § 37 sjette ledd, jf. § 37 c (for å fastslå utlendingens identitet)
- utlendingsloven § 41 femte til åttende ledd (for å sikre iverksetting av vedtak)

Begjæring om fengslig forvaring etter utlendingsloven kan bare skje dersom fengslingssurrogater som meldeplikt, bestemt oppholdssted og innlevering av pass ikke anses anvendelige, jf. utlendingsloven §§ 37 sjette ledd og 41 sjuende ledd. I tillegg kommer den alminnelige forholdsmessighetsvurderingen i straffeprosessloven § 170a til anvendelse, jf. utlendingsloven § 37 c tredje ledd.

7.1 Utlendingsloven § 37 - fengsling for å fastslå utlendingens identitet

Dersom utlendingen nekter å oppgi identitet, eller det er skjellig grunn til mistanke om at vedkommende oppgir falsk identitet, kan han fengsles i påvente av identitetsfastsettelse dersom dette er nødvendig for å forhindre unndragelse, og det ikke vil være tilstrekkelig med fengslingssurrogater, jf. utlendingsloven § 37 sjette ledd. Samlet fengslingstid med hjemmel i utlendingsloven § 37 sjette ledd kan ikke overstige 12 uker, med mindre det foreligger «særlige grunner», jf. sjette ledd in fine.

7.2 Utlendingsloven § 41 - fengsling for å iverksette vedtak

Etter utlendingsloven § 41 femte til åttende ledd kan utlending fengsles for å sikre iverksetting av vedtak (vedlegg 7 B), eller hvis det verserer sak som kan føre til at utlendingen må forlate riket (vedlegg 7 C).

Dersom vedtak ikke foreligger, eller uttransportering ikke kan skje innenfor fristen i utlendingsloven § 37 c tredje ledd, kan utlendingen fremstilles for fengsling.

Det er viktig å være klar over at fengsling etter § 41 bare kan besluttes for to uker av gangen, og for maksimalt seks uker totalt. Det sentrale tema i fengslingen vil være om iverksetting av vedtaket kan skje innenfor maksimaltiden på seks uker, dernest spørsmålet om unndragelsesfare og forholdsmessighet.

Hvorvidt det vil være mulig å iverksette vedtaket innen seks uker vil avhenge av flere forhold. For det første hvor raskt vedtaket vil bli fattet, dernest om det lar seg iverksette innen fristen. Iverksetting vil avhenge av om det må fremskaffes reisedokumenter og om disse kan påregnes fremskaffet raskt nok. I noen tilfeller må utlendingen fremstilles for hjemlandets utenriksstasjon. Personer fra enkelte nasjoner vil uansett være svært vanskelig å få returnert til sine hjemland.

Dersom det fremstår som sannsynlig at det ikke vil kunne fremskaffes reisedokumenter etc. innenfor fristen i § 41 pga. usikker identitet, kan det vurderes om vilkårene for fengsling etter utlendingsloven § 37 er tilstede, og deretter endre begjæringen i henhold til § 41 når identiteten er avklart.

Det er Politiets utlendingsenhet (PU) som har ansvaret for å gjennomføre iverksettingen. De vil kunne bistå med vurdering av om hvorvidt og hvor raskt vedtaket kan iverksettes.

Vedlegg til kapittel 7

7 A: Eksempel på varetektsfengsling

Påtegning til retten i forbindelse med varetektsfengsling (§ 37), skjellig grunn til mistanke om falsk identitet

OSLO POLITIDISTRIKT

Postboks 8101 Dep

0032 Oslo

Telefon 22669050

Telefaks 22669827

PÅTEGNINGSARK

FENGSLING HASTER

XX, F. - BEGJÆRING OM FENGLIG FORVARING

Sendes med vedlegg **Oslo tingrett, Postboks 8023 dep., 0030 OSLO**, med begjæring om at det i medhold av utlendingsloven § 37 sjette ledd, jf. § 37c, jf. §§ 170a flg. avsies kjennelse for fengslig forvaring i 4 - fire uker for:

"Fornavn" "Etternavn", f. "fødselsdato"

U.f.b i Norge – p.t i sentralarresten

Sakens bakgrunn:

Fremstilte ble pågrepet av politiet onsdag 04.07.07 ca. kl. 16.00 i Strømsveien 245 i Oslo, jf. dok.02. Fremstilte ble kontrollert av en politipatrulje i forbindelse med en straffesak og han oppga da identiteten NN, f., borger av Litauen. Han var i besittelse av dokumenter fra Ullevål Sykehus hvor dette navnet var oppført. Fremstilte var også i besittelse av dokumenter tilhørende XX, f., borger av Usbekistan, med avslag asyl i Norge. På bakgrunn av dette ble han kjørt til Politiets utlendingsenhet for id-sjekk. Ved søk i datasystemet for utlendings- og flyktningesaker (DUF) viste det seg at fremstiltes utseende ikke stemte overens med fotoet av xx. Fingeravtrykkundersøkelse ga imidlertid treff på identiteten YY, f., borger av Georgia, jf. dok.06. Vedkommende fikk endelig avslag på asyl i Norge 24.06.05. På bakgrunn av at fremstilte hadde oppgitt flere identiteter til politipatruljen, ble han besluttet pågrepet og kjørt til sentralarresten, jf. dok.03 - 05.

Torsdag 05.07.07 ble det igangsatt undersøkelser, samt innhentet dokumentasjon på de ulike oppgitte identitetene, jf. dok.08. Fremstilte ble avhørt senere på dagen, jf. dok.07.

Skjellig grunn til mistanke:

Det foreligger skjellig grunn til å mistenke fremstilte for å oppgi falsk identitet, jf. utlendingsloven § 37 6. ledd.

Det vises innledningsvis til at fremstilte var i besittelse av dokumentasjon på to ulike identiteter da han ble kontrollert av politiet onsdag 04.07.07, jf. dok.02. Han oppga til politiet å være borger av Litauen, og unnlot å opplyse at han var registrert som tidligere asylsøker fra Georgia.

Han har nå i avhør oppgitt at hans rette identitet er YY, f., borger av Georgia. Han er imidlertid ikke i besittelse av dokumenter som kan bekrefte at dette er hans rette identitet, jf. dok.07. Han har i avhør opplyst at hans pass er blitt kastet og at derfor ikke kan fremvise noen dokumentasjon på hvem han er.

Som tidligere vist til, fikk YY endelig avslag på sin søknad om asyl i 2005. Hans oppgitte identitet er ikke blitt verifisert i forbindelse med asylsaken, og det kan ikke uten videre legges til grunn at dette er hans rette identitet. Det bemerkes videre at fremstilte i går ikke ønsket å underskrive et standardisert søknadsskjema for reisedokument utstedt at den georgiske ambassaden i København, jf. dok.08 side 2. Som det fremgår av dok.07 og dok.08 hadde fremstilte i avhør gitt uttrykk for at han ønsket å samarbeide med politiet for å få verifisert hans identitet. Han ønsket likevel ikke å fylle ut skjemaet og forklarte etterforsker at han ville gjøre dette senere, jf. dok.08 side 2.

Videre vises det til at siktede ble i februar d.å. pågrepet av Asker og Bærum politidistrikt forbindelse med en straffesak, og han hadde da også legitimert som NN, borger av Litauen, jf. dok.08 og 09. NN var registrert med en arbeidstillatelse som EØS-borger, jf. dok.08. Fingeravtrykk-undersøkelser viste imidlertid at fremstilte var registrert som asylsøker i identiteten YY, borger av Georgia. Under avhør 20.02.07 endret han sin forklaring til at han het XX f., borger av Kasakhstan. Senere i avhøret oppga han at han het YY og at han hadde fått EØS- arbeidstillatelse under den falske identiteten NN, jf. dok.09. Fremstilte ble på denne bakgrunn fengslet i medhold av utlendingsloven § 37 6. ledd, men greide 03.03.07 å rømme fra Trandum utlendingsinternat, jf. dok.08.

Oppsummeringsvis vises det til at fremstilte gjentatte ganger har oppgitt ulike identiteter til politiet, samt at han har fremvist id-dokumenter tilhørende ulike personer. Videre har han fått utstedt en arbeidstillatelse under falsk identitet, og han vil nå ikke underskrive dokumenter som kan bidra til at hans oppgitte identitet kan bli verifisert. På bakgrunn av at han gjentatte ganger har oppgitt falsk identitet, må hans troverdighet sies å være forholdsvis liten. Fremstilte snakker georgisk og politiet har således ingen grunn til å betvile at han er georgisk borger. Politiet kan imidlertid ikke uten videre legge til grunn at YY f. er hans riktige identitet.

Unndragelsesfare:

Politiet er av den oppfatning at fengslig forvaring er påkrevd, da det foreligger unndragelsesfare, jf. utlendingsloven § 37, 6. ledd.

Fremstilte er utenlandsk statsborger uten id-dokumenter og hans identitet er ukjent. Han er uten tilknytning til riket i form av familie, fast bopel, arbeid eller annen adekvat tilknytning. Videre har han oppholdt seg lenge ulovlig i riket og operert under ulike identiteter. Fremstilte har i handling vist en sterk unndragelsesvilje ved bl.a. å ha skaffet seg en EØS- arbeidstillatelse under falsk identitet. Siktede har derfor vist en sterk vilje til ulovlig opphold i riket. Det vises særlig her til at fremstilte tidligere har rømt fra Trandum utlendingsinternat. Politiet mener at derfor er fare for at fremstilte kan gå i dekning i Norge eller i utlandet. Som kjent er personkontrollen ved indre Schengen-grense opphevet, noe som har medført at norske myndigheter har fått et utvidet ansvar for ikke å la personer uten gyldige reisedokumenter ferdes innen Schengen-området.

Fengslingssurrogater er vurdert, men er ikke funnet anvendelige på grunn av foreliggende unndragelsesfare, jf. utlendingsloven § 37 sjette ledd.

Forholdsmessighet:

Fengsling i fire uker anses, på bakgrunn av det ovenfor nevnte, ikke for å være et uforholdsmessig inngrep, jf. straffeprosessloven § 170a. Det vises til den ovennevnte unndragelsesfare og at fremstilte ikke har noen tilknytning til riket.

Politiet har begynt undersøkelser for å få fremstiltes identitet verifisert, og erfaringsmessig vil dette ta noe tid. Politiet understreker at fremstilte har plikt til å medvirke til å avklare sin identitet, jf utlendingsloven § 37 første ledd. Han har videre plikt til å fremlegge legitimasjon og om nødvendig gi opplysninger for å bringe sin identitet på det rene, jf utlendingsloven § 44. Han kan, ved å gi korrekte opplysninger, samt skaffe nødvendig dokumentasjon, selv bidra til å løse identitetsspørsmålet og derved forkorte fengslingsperioden.

Fremstilte vil oppholde seg på Trandum lukkede utlendingsinternat i fengslingsperioden, jf utlendingsloven § 37 d.

Politiet er kjent med at fremstilte har helseplager og at han regelmessig benytter medisiner. Det må imidlertid legges til grunn at han vil få den nødvendige medisinske oppfølgingen som han trenger på Trandum.

Subsidiært grunnlag: Fengsling i inntil 2 uker i medhold av utlendingsloven § 41 femte til åttende ledd.

Ettersom fremstilte over lang tid har operert under falsk EØS- identitet, samt langvarig ulovlig opphold i riket, ble det i mars 2007 opprettet en sak om utvisning. Saken ligger hos Utlendingsdirektoratet. Ved å ha operert under falsk identitet vil han sannsynligvis bli varig utvist fra Norge og Schengen-området. Det kan ikke legges til grunn at han – dersom han løslates - vil melde seg for politiet når forholdene ligger til rette for effektivisering av forventet vedtak om utvisning. Det vises for øvrig til det som er gjort rede for ovenfor.

Tvangsmidler etter utlendingsloven kan benyttes når det foreligger et vedtak som innebærer at fremstilte må forlate riket og ”når det verseres sak som kan medføre at utlendingen vil måtte forlate riket”, jf. utlendingsloven § 41 åttende ledd.

Advokat **** er oppnevnt som prosessfullmektig iht. strpl. § 98 første ledd, og er varslet fengslingsmøtet./ Fremstilte har ikke framsatt ønske om en spesiell advokat, slik at det antas at turnus møter.

Fengslingsmøtet er berammet til **onsdag 06.07.07 kl. 14.00 i sal 130**. Det er ordnet med fremstilling og tolk. Fra påtalemyndigheten møter politiadvokat ***.

Oslo politidistrikt, 06.07.2007

7 B: Eksempel på påtegning til retten i forbindelse med varetektsfengsling (§ 41), hvor det verserer sak som kan føre til at utlendingen må forlate riket

POLITIET

OSLO POLITIDISTRIKT

Postboks 8101 Dep

0032 Oslo

Telefon 22669050

Telefaks 22669827

PÅTEGNINGSARK

FENGSLING HASTER

XX, F. - BEGJÆRING OM FENGSLIG FORVARING

Sendes med vedlegg **Oslo tingrett, Postboks 8023 dep., 0030 OSLO**, med begjæring om at det i medhold av utlendingsloven § 41 femte til åttende ledd, jf. §§ 170a flg. avsies kjennelse for fengslig forvaring i 2 uker for:

"Fornavn" "Etternavn", f. "fødselsdato"

U.f.b i Norge – p.t i Sentralarresten

Sakens bakgrunn:

Fremstilte ble pågrepet av politiet i Christian Kroghs gate 32A onsdag 03.10.07 kl.16.50, jf. dok.02 og dok.04.

Fremstilte hadde tidligere på dagen trukket sin søknad om asyl og hadde oppgitt at han ønsket å reise hjem til Bosnia. På bakgrunn av at fremstilte ikke hadde lovlig opphold i riket og at han manglet gyldig pass/reisedokument, ble han besluttet pågrepet av Utlendings- og forvaltningsseksjonen, Oslo politidistrikt, jf. dok.02 og 08. Det foreligger således grunnlag for bortvisning etter utlendingsloven § 27 første ledd bokstav a) og c).

Fremstilte ble deretter kjørt til sentralarresten for inkvirering og han ble avhørt av politiet torsdag 04.10.07, jf. dok.05.

I avhøret har fremstilte bekreftet at han ikke har pass eller andre reisedokumenter. Da han ble registrert som asylsøker hos Politiets utlendingsenhet (PU) 03.10.07, oppga han først at han het NN f., jf. dok.02. Etter kort tid innrømmet han imidlertid å ha løyet og han oppga en ny identitet: XX, f. I avhør torsdag 04.10.07 bekreftet han at sistnevnte er hans korrekte navn. Politiet har satt i gang arbeidet med å få hans identitet verifisert og dokumenter er oversendt den bosniske ambassaden, jf. dok.07,01.

Torsdag 04.10.07 ble fremstilte forhandsvarslet om at politiet vil bortvise ham til Bosnia og Hercegovina, jf. 06,01.

Tvangsmidler etter utlendingsloven kan benyttes når det foreligger et vedtak som innebærer at fremstilte må forlate riket, og når det "...verserer sak som kan føre til slikt vedtak. ", jf. utlendingsloven § 41 åttende ledd. Vedtak om bortvisning vil bli fattet innen kort-tid:

Unndragelsesfare:

Politiet vurderer at fengsling forvaring er nødvendig for å sikre iverksettelse av bortvisningsvedtaket til Bosnia.

Det vises innledningsvis til at fremstilte oppholder seg ulovlig i Norge og at han ikke har noen tilknytning til riket i form av fast bopel, familie eller arbeid. Videre er han ikke i besittelse av gyldige reisedokumenter. Politiet har således behov for å ha kontroll på fremstilte inntil utreise kan finne sted på den måten utlendingsloven forutsetter. Det kan ikke legges til grunn at han vil melde seg for politiet når forholdene ligger til rette for uttransportering, og politiet mener at det er fare for at fremstilte kan gå i dekning i Norge eller i utlandet. Det vises bl.a. at til at fremstilte har i avhør oppgitt at han ønsker å dra til Sverige, jf. dok.05 side 2. Videre vises det til at han tidligere har oppgitt falsk identitet til utlendingsmyndighetene, jf. dok.02. Det kan også bemerkes at norske myndigheter etter inntreden i Schengen-samarbeidet har fått et utvidet ansvar for ikke å la personer uten gyldige reisedokumenter ferdes innen Schengen-området. Det vises til at man fritt kan krysse indre Schengen-grense uten å undergis personkontroll.

På bakgrunn av foreliggende unndragelsesfare anses fengslingsurrogater utilstrekkelig, jf. utlendingsloven § 41 syvende ledd.

Forholdsmessighet:

Fengsling i inntil to uker anses ikke som et uforholdsmessig inngrep i saken, jf. utlendingsloven § 41 syvende ledd.

Det vises innledningsvis til unndragelsesfaren. Ved løslatelse vil han ikke ha mulighet til å livnære seg på lovlig vis. Han vil bli uttransportert til Bosnia så snart hans oppgitte identitet er blitt bekreftet og reisedokumenter fremskaffet.

For øvrig bemerkes det at fremstilte vil få oppholde seg på Trandum utlendingsinternat under fengslingsperioden, jf. utlendingsloven § 37d.

Fengslingsmøtet er berammet til **fredag 06.10.07 kl.14.00 i sal 130**. Fremstillingen er varslet og slavisk tolk er bestilt.

Fremstiltes advokat *** er varslet om fengslingsmøtet.

Fra påtalemyndigheten møter politiadvokat ***.

Oslo politidistrikt, 05.10.2007

*

politidavokat

7 C: Eksempel på påtegning til retten i forbindelse med varetektsfengsling (§ 41), hvor det er fattet vedtak**POLITIET**

OSLO POLITIDISTRIKT

Postboks 8101 Dep

0032 Oslo

Telefon 22669050

Telefaks 22669827

PÅTEGNINGSARK

FENGSLING HASTER**NN, F. - BEGJÆRING OM FENGLIG FORVARING**

Sendes med vedlegg **Oslo tingrett, Postboks 8023 dep., 0030 OSLO**, med begjæring om at det avsies kjennelse for fengslig forvaring for 2 – to - uker i medhold av utlendingsloven § 41 femte jf åttende ledd, jf § 37c tredje ledd og straffeprosessloven §§ 170a og 174 flg, for:

"Fornavn" "Etternav", f. "fødselsdato"

U.f.b – Pt. Sentralarresten

Sakens bakgrunn:

Fremstilte ble pågrepet i forbindelse med utlendingskontroll torsdag 15.01.09 kl 20.15, jf dok 02.

Bakgrunnen for pågripelsen var at fremstilte oppholdt seg ulovlig i riket som følge av at han i Utlendingsnemndas vedtak av 24.04.08 fikk endelig avslag på sin oppholdstillatelse, jf dok 06 og 07.

Unndragelsesfare:

Politiet vurderer at fengslig forvaring er nødvendig for å sikre iverksettelse av Utlendingsnemndas vedtak.

Politiet mener det foreligger klare holdepunkter unndragelsesfare. Det vises til at fremstilte, som fikk det negative vedtaket personlig forkynt av Hordaland politidistrikt den 07.05.08, ikke har forlatt landet slik at han plikter, jf utlendingsloven § 41 første ledd. Derimot så har han forlatt sin studentbolig på Fantoft i Bergen, uten å melde fra til politiet slik han plikter, jf utlendingsloven § 41 annet ledd. Han har etter dette hatt opphold på et for politiet ukjent sted.

For øvrig vises det til fremstiltes manglende tilknytning til riket i form av fast bopel og lignende. Han vil heller ikke kunne livnære seg i riket ved hjelp av lovlige midler fram til uttransport finner sted.

Fengslingssurrogater må anses utilstrekkelig under henvisning til unndragelsesfaren.

Forholdsmessighet:

Politiet kan ikke se at fengsling som begjært vil innebære et uforholdsmessig inngrep i herværende sak.

Det vises til fremstiltes manglende tilknytning til riket, og at politiet tar sikte på å uttransportere fremstilte til hjemlandet så snart dette praktisk lar seg gjøre.

Endelig vises det til at fremstilte får oppholde seg på Trandum internat i fengslingsperioden, jf. utlendingsloven § 37 d.

* * *

Fengslingsmøtet er berammet til lørdag 17.01.09 fra kl 11.00 i sal 130. Fremstillingen er varslet og arabisk tolk er bestilt.

Forsvarerturnus advokat er blitt oppnevnt som prosessfullmektig, og er orientert om fengslingsmøtet ved gjenpart av denne begjæringen.

Oslo politidistrikt, 16.01.2009

*

politiadvokat

8. Menneskehandel

8.1 Innledning

Handel med mennesker er en alvorlig form for kriminalitet som innebærer grove krenkelser av menneskerettighetene. Menneskehandel er vår tids slaveri.

Menneskehandel er å utnytte mennesker til prostitusjon eller andre seksuelle formål, tvangsarbeid eller tvangstjenester, herunder tigging, krigstjeneste i fremmed land eller organhøsting gjennom tvang, vold, trusler, forledelse eller misbruk av personens sårbare situasjon, jf strl § 224. Menn, kvinner og barn fra alle land kan være ofre for denne virksomheten. Menneskehandel inneholder ofte et element av menneskesmugling, men ikke nødvendigvis.

Menneskesmugling er å transportere et menneske ulovlig over en grense og er et brudd mot en stats suverenitet, mens menneskehandel er et brudd mot en persons frihet og integritet. Norge er et attraktivt land for menneskehandel og menneskesmugling, både som transitt- og destinasjonsland.

Teoretisk sett skilles det mellom ulike funksjoner i bakmannsapparatet i menneskehandel; de som rekrutterer, de som transporterer, de som mottar og kontrollerer, samt de som står bak og organiserer og høster størst inntekter. Organiseringen følger sjelden én mal, og kan variere i form. Oftest er ofrene for menneskehandel utsatt for kontroll og krav fra en rekke personer med ulike funksjoner fra de forlater sitt hjemland via transittland til de er under utnyttelse i destinasjonslandet. Det forekommer også at personer rekrutteres til og utnyttes i menneskehandel uten at grensepasseringer forekommer.

Erfaring viser at personene som organiserer menneskehandel også driver med annen kriminalitet, og sjelden er alle involverte av samme nasjonalitet. Nettverkene består av en kombinasjon av personer av forskjellige etnisitet. De er multikriminelle og driver med de formene for kriminalitet som til enhver tid gir størst inntjeningsmuligheter. Det forekommer også at samme nettverk utnytter mennesker til ulike formål (for eksempel prostitusjon, tyverier og tigging). Modus operandi i menneskehandelssaker har flere likhetstrekk med narkotikasaker, og det er klare indikasjoner på at penger tjent på menneskehandel benyttes til å finansiere annen kriminell virksomhet.

8.2 Politiets ansvar i arbeidet mot menneskehandel

I Regjeringens handlingsplan mot menneskehandel (2006-2009) – Stopp menneskehandelen, side 17, står det følgende:

“Straffeforfølgelse av menneskehandlere og ivaretagelse av ofre for menneskehandel er komplementære strategier i kampen mot menneskehandelen. Å gi ofre for menneskehandel beskyttelse og hjelp er ikke bare en menneskerettsforpliktelse, men er også avgjørende i forbindelse med innsamlingen av bevis i straffesaker mot menneskehandlere.”

Politiets og påtalemyndighetens ansvar i forhold til menneskehandel er å avdekke, etterforske og straffeforfølge de kriminelle nettverk og enkeltpersoner som står bak menneskehandelen. Politiet er avhengig av at ofrene for menneskehandelen anmelder og vitner mot bakmenn, og politiets ansvar overfor ofrene er hovedsakelig å ivareta deres sikkerhet. For å oppnå at ofre kan vitne under trygge forhold er politiet avhengig av nært samarbeid med eksterne etater og organisasjoner som skal yte den nødvendige bistand og beskyttelse til ofrene. Det er ofte et sterkt bindingsforhold mellom offer og bakmenn, Stockholms-syndrom, og offerets vilje/mulighet til å vitne mot bakmenn svekkes ytterligere av at de selv og/eller deres nære familie som regel blir truet med represalier fra bakmenn.

Politiets og påtalemyndighetens ansvar når det gjelder å ivareta ofrene for menneskehandelen, er å identifisere dem som ofre, utarbeide en trusselvurdering og iverksette sikkerhetstiltak i tråd med denne, samt å behandle og følge opp ofrene i tråd med de regler og rutiner som gjelder angående oppfølging av fornærmede i straffesaker, jf. lov av 7. mars 2008 nr. 5. I praksis betyr dette at politiet skal informere fornærmede om hans/hennes rettigheter som fornærmet, at han/hun skal få oppnevnt bistandsadvokat, og at politiet skal oppnevne en kontaktperson som skal holde fornærmede og bistandsadvokaten orientert om sakens utvikling i alle ledd av straffeprosessen.

Videre skal politiet påse at alt de gjør i forhold til fornærmede er i tråd med de forpliktelser vi har etter FNs Palermoprotokoll og Europarådets konvensjon om menneskehandel, jf. artikkel 27. Dette innebærer blant annet at personer som er identifisert som offer for

menneskehandel, ikke skal straffefølges for lovbrudd de har begått som et resultat av å være i en menneskehandel situasjon. Europarådets konvensjon understreker også viktigheten av at politiet innleder etterforskning og oversender informasjon om straffbare handlinger skjedd på annen parts territorium.

8.3 Identifisering av mulige ofre

På oppdrag fra Justisdepartementet har KOM prosjektet (Koordineringsenheten for ofre for menneskehandel) utarbeidet en veileder for identifisering av mulige ofre for menneskehandel, med tre tilhørende indikatorlister. Disse verktøyene beskriver de viktigste indikatorene for å gjenkjenne menneskehandel, hvor man kan melde bekymring, og hvem som kan informere, bistå og beskytte.¹

Politiet kan være den første offentlige instansen som gjennom kontrollvirksomhet eller arbeid med straffesaker identifiserer en person som et mulig offer for menneskehandel. For eksempel kan dette skje ved kontroll av reisedokumenter, ved husransaker og ved politiets kontrollvirksomhet.

Ofte har ofrene begått lovbrudd som en konsekvens av at de er i en menneskehandelsituasjon, og i slike situasjoner må politiet raskt ta en beslutning om personen skal behandles som kriminell eller et offer. I henhold til Europarådskonvensjonen skal politi og påtale ikke straffefølge ofre for menneskehandel for lovbrudd som er begått som en konsekvens av at de er i en menneskehandelsituasjon. For eksempel forekommer det svært ofte at ofre for menneskehandel har begått brudd på utlendingsloven ved at de ikke har lovlig opphold, er utstyrt med falske dokumenter og lignende. Frykten for å bli "tatt" for disse straffbare handlingene kan ofte overskygge behovet for å forklare seg som fornærmet i straffesak.

Politiet bør på et tidligst mulig stadium ta stilling til om personen skal behandles som offer eller lovbrøyer, og helst før varetektfengsling vurderes. Dette valget bør gjenspeile seg i all behandling av offeret i ettertid. Erfaring viser at jo lenger en person er usikker på om politiet betrakter dem som kriminell eller offer, dess mindre er sannsynligheten for at personen blir et godt vitne i en straffesak.

8.4 Prosedyre etter identifisering av mulig offer

Når politiet identifiserer en person som et mulig offer for menneskehandel skal retningslinjer som beskrevet i informasjonsmateriell utarbeidet av KOM følges². Politiet skal informere personen om at hun/han er identifisert som et mulig offer for menneskehandel, og tilby personen en samtale med bistandsadvokat og aktuelle hjelpetiltak. Ofte avslår ofrene politiets tilbud om en slik samtale. I slike tilfeller bør politiet ta seg tid til å prøve å motivere det mulige offeret. Hvis dette likevel ikke lykkes, og personen konsekvent avviser tilbudet om samtale med advokat og hjelpetiltak, må politiet informere vedkommende om at hun/han da vil måtte stå ansvarlig for sine eventuelle lovbrudd.

Ofre for menneskehandel er ofte instruert av bakmenn om å søke asyl dersom de kommer i kontakt med politiet. Dersom en person som er identifisert av politiet som et mulig offer for menneskehandel søker asyl, skal politiet informere Politiets utlendingsenhet om at vedkommende kan være et offer for menneskehandel. På denne måten sikres det at den som foretar asylregistreringen også informerer det mulige offeret om retten til samtale med advokat og særlige hjelpetiltak, samt muligheten til å søke refleksjonsperiode mm.

Offeret skal gis anledning til å møte bistandsadvokat og personell fra aktuelle hjelpetiltak i enerom. Politiet bør påse at advokaten og hjelpetiltaket har kompetanse på menneskehandel, eventuelt at de kontakter KOM for råd og veiledning i forkant av samtalen med det antatte offeret.

Politiet skal også sørge for at nødvendig sjekk, kontroll og registrering av informasjon blir gjennomført med henblikk på å sikre informasjon til bruk i en eventuell fremtidig straffesak mot bakmenn.

Det mulige offeret er ikke forpliktet til å anmelde bakmenn, men hun/han kan søke refleksjonsperiode og benytte de seks månedene til å beslutte om hun/han vil anmelde forholdet dersom slik søknad blir innvilget.³ Dersom det antatte offeret ønsker å anmelde forholdet med en gang, bør politiet forsikre seg om at vedkommende er i stand til å se konsekvensene av en anmeldelse. Advokat og hjelpetjenester skal overta oppfølgingsansvaret, og bistå med transport til den

1 KOM 2008. Materiellet kan bestilles via e-post til KOM.pod@politiet.no

2 Informasjon til personer som er identifisert som mulige ofre for menneskehandel. Kan bestilles via E-post KOM.pod@politiet.no

3 Instruks fra AID: AI 06/10

bolig offeret er tilbudt via hjelpetiltaket, hvis dette er nødvendig.

8.5

Samarbeid med andre etater og organisasjoner

For å oppklare menneskehandelssaker er man avhengig av at ofrene anmelder og vitner mot bakmennene. Politiets ansvar overfor ofrene er hovedsakelig å ivareta deres sikkerhet. For å oppnå at ofre kan vitne under trygge forhold er politiet avhengig av nært samarbeid med eksterne etater og organisasjoner som skal yte den nødvendige bistand og beskyttelse til ofrene. Det er ofte et sterkt bindingsforhold mellom offer og bakmenn jf. "Stockholms-syndromet". Offerets vilje eller mulighet til å vitne mot bakmenn svekkes ytterligere av at de selv og/eller deres familie ofte blir truet med represalier.

Det er viktig at politiet varsler og samarbeider med andre aktuelle etater og organisasjoner når de har identifisert et mulig offer for menneskehandel. Håndbok og annet informasjonsmateriell er utarbeidet av KOM prosjektet med en oversikt over samarbeidende etater og organisasjoner.

9. Telefonliste

9.1

Telefonliste UDI

	Telefon	Telefaks	E-post
Sentralbord	23 35 15 00		
UDI Hastevakt	92 64 46 30 (kontortid)		
UDI Hjemmevakt	92 02 64 55 (utenom kontortid)		
Asylavdelingens vakttelefon	23 35 18 80		
Dublinenheten	23 35 17 52/15 76	23 15 18 64	
Koordineringsenheten	23 15 61 55	22 11 55 69	
UDIs kontor på Tanum asylmottak	67 55 27 80/81		

9.2

Telefonliste politiet

Politiets utlendingsenhet,

sentralbord	22 34 24 00		
desken	22 34 24 20	22 34 24 30	
Jourhavende jurist	97 00 48 94		

Oslo politidistrikt, utlendingsseksjonen:

Operativt avsnitt (0800-2300)	22 66 97 36		
Jourhavende jurist	22 66 97 00		

Romerike politidistrikt:

Oslo lufthavn Gardermoen,			
Grensekontrollen (døgnåpen)	64 81 97 00		

Kriminalpolitisenralen:

Desken (døgnåpen)	23 20 88 88		
Fingeravtrykksavdelingen	23 20 84 00		

KOM (koordineringsenheten forofre for menneskehandel)

23 36 41 45		kom.pod@politiet.no
-------------	--	---------------------

9.3

Telefonliste tollvesenet

Tolldirektoratets informasjonstelefon	0 30 12.
---------------------------------------	----------

Vedlegg til kapittel 9**9 A: Riksadvokatens retningslinjer for påtalebehandling av straffbare handlinger som avdekkes i utlendingssaker mv.****RIKSADVOKATEN**

Statsadvokatene
Sjefen for Økokrim
Sjefen for Politiets utlendingsenhet
Sjefen for Kripos
Sjefen for Politiets sikkerhetstjeneste
Politimestrene

DERES REF.:

VÅR REF.:
Ra 05-370 KHK/jaa
080

DATE:
01.12.08

**RETNINGSLINJER FOR PÅTALEBEHANDLING AV STRAFFBARE HANDLINGER
SOM AVDEKKES I UTLENDINGSSAKER MV.****I Innledning**

Riksadvokaten har tidligere gitt enkelte retningslinjer for påtalemessig behandling av straffbare forhold begått av utenlandske borgere i tilknytning til egen utlendingssak. I brev av 28. juli 2000 til Justisdepartementet ble retningslinjene herfra oppsummert og ajourført. Dette materialet ble videreformidlet til statsadvokatene i brev av 3. august s.å.

Politiets utlendingsenhet (PU) har foreslått at retningslinjene bør endres og bl.a. anført at det i dagens situasjon er hensiktsmessig å reagere med straff mot forhold som hittil bare er behandlet forvaltningsmessig. Riksadvokaten har forelagt enhetens forslag for statsadvokatene, Økokrim, Kripos, PST og politimestrene. De innkomne uttalelsene støtter i det vesentlige PU's forslag. Et utkast til nye retningslinjer har senere vært forelagt PU, som har kommet med flere innspill. Et bearbeidet utkast ble forelagt for Justisdepartementet, Politidirektoratet, Utlendingsdirektoratet, Utlendingsnemnda, sjefen for PST og enkelte politimestre i april d.å. og de innkomne bemerkningene er tatt hensyn til i de retningslinjene som nå fastsettes.

Riksadvokaten har kommet til at de påtalemessige retningslinjer bør revideres på enkelte punkter. Det bør reageres med straff ved bruk av uriktig identitet eller falske reisedokumenter, ved brutt innreiseforbud, ved gjentatte innreiser, ved langvarig ulovlig opphold og ulovlig arbeid mv., jf. nærmere nedenfor. Det direktiv som nå gis erstatter tidligere retningslinjer herfra, jf. brev av 3. august 2000 til statsadvokatene med bilag (bl.a. brev av 28. juli 2000, 4. mars 1996 og 2. februar 1994).

Retningslinjene gjelder bare straffbare forhold begått i *tilknytning til utlendingssaker*. Annen kriminalitet som begås av utlendinger omhandles ikke. Det nevnes likevel at kriminalitet begått av utenlandske borgere, for eksempel beboere på et asylmottak, bør gis særlig oppmerksomhet, bl.a. for å unngå at opphold her i landet utnyttes til å begå straffbare forhold. Riksadvokaten understreker at ved vurderingen av om mindre alvorlige saker skal etterforskes og irettesettes, bør det også legges en viss vekt på om straffeforfølgning vil være av betydning for forvaltningsvedtaket, for eksempel at straffesaken danner grunnlag for utvisning og kan være av betydning for lengden av innreiseforbud etter utlendingsloven §§ 29 og 58. Som kjent har reaksjonsvalget også betydning for adgangen til registrering i DNA-registeret, jf. bl.a. at påtaleunntatelse ikke gir grunnlag for registrering. Det vises for øvrig til riksadvokatens brev av 15. august d.å. hvor det er gitt retningslinjer for registrering i DNA-registeret. Det minnes også om at UDI i retningslinjer av 9. juli 2004 ga anvisning på en hurtigprosedyre for utvisning på grunn av grov vold og vold i nære relasjoner.

Riksadvokaten legger til grunn at det ikke vil være i strid med forbudet mot dobbeltstraff i EMK protokoll 7 art. 4 nr. 1 å kombinere forvaltningsmessige vedtak om bort- og utvisning og bruk av straff siden utlendingsmyndighetenes vedtak neppe kan anses verken som "straff" eller gjentatt forfølgning for samme forhold.

I den nye utlendingsloven av 15. mai 2008 nr. 35 er de eksisterende straffebestemmelser i det vesentlige videreført. Loven er ikke trådt i kraft. Det antas at den nye loven ikke vil gi foranledning til endringer i retningslinjene og man avventer følgelig ikke ikrafttreddelsen.

II Retningslinjer for den påtalemessige behandling av straffbare forhold begått av utlendinger i forbindelse med utlendingssaken

1. Behovet for straffeforfølgning

Etter riksadvokatens syn er det i dag større behov enn tidligere for å straffeforfølge lovbrudd som avdekkes i utlendingssaker selv om lovbrøteren også får et negativt forvaltningsvedtak mot seg. Mange av høringsinstansene har sluttet seg til dette synspunktet, og ingen av dem har uttalt seg mot at det er nødvendig med viss skjerpelse av praksis.

Overtredelse av utlendingsregelverket er samlet sett en betydelig utfordring for de rettshåndhevende myndigheter. Lovbruddene vanskeliggjør utlendingsmyndighetenes arbeid, medfører betydelig ressursbruk og kan undergrave asylinstituttet. Økningen av den organiserte kriminaliteten over landegrensene og terrortrusselen gjør det i seg selv nødvendig å intensivere forfølgningen av lovbrudd begått av utlendinger i egen utlendingssak. Utlendinger som oppholder seg i landet med ukjent bakgrunn og identitet, eller som ikke forlater landet til tross for pålegg om dette, *kan* utgjøre en betydelig sikkerhetsrisiko og kriminalitetsproblem. Dessuten er brudd på utlendingsloven ikke sjelden en forutsetning for utlendinger som ønsker å begå kriminalitet her i landet, for eksempel omfattende vinningskriminalitet i flere politidistrikt som det har vært atskillige tilfeller av de siste år. Politimesteren i Oslo har dessuten fremhevet at stadig flere utlandske borgere ankommer landet med falske dokumenter, ikke sjelden av god kvalitet, og at de oppgir uriktig identitet.

Nedenfor omtales kort de mest aktuelle lovovertredselsene sammen med retningslinjer for påtalepraksis. Det angis også et utgangspunkt for straffenivået for de enkelte typetilfellene, men det må understrekes at sakene i praksis lett omfatter overtridelser av flere straffebestemmelser og oppviser store individuelle variasjoner.

Riksadvokaten drøfter ikke de ulike straffebestemmelsene i utlendingsloven og straffeloven som kan være anvendelige. Det vises til professor Tor-Geir Myhrers gjennomgang av straffebestemmelsene i Bunæs, Ottesen Kvigne og Vandvik "Utlendingsrett", Oslo 2003 (kapittel 22).

2. Bruk av uriktig identitet og falske reisedokumenter mv.

2.1. Bakgrunn

Etter det opplyste er bruk av uriktig identitet, falske reisedokumenter og andre falske dokumenter et betydelig problem for utlendingsmyndighetene. Identitetsundersøkelser er ressurskrevende og forsinker saksbehandlingen. Lang behandlingstid medfører lange opphold med usikker identitet. Dette er uheldig av flere grunner. Bl.a. øker risikoen for at personer som er etterlyst for straffbare handlinger internasjonalt eller nasjonalt ikke blir identifisert. Manglende identifisering kan medføre at saker ikke ses i sammenheng eller at utlevering til utenlandsk myndighet forsinkes.

En høyesterettsavgjørelse om ulovlig overlatelse av pass inneholder betraktninger om farepotensialet og straffverdighet i slike saker som også har interesse for saker som gjelder bruk av falsk pass eller uriktig identitet (Rt. 2006 s. 1121, avsnitt 14):

"Dermed kan farlige situasjoner oppstå ved uvisshet med hensyn til personers identitet. Misbruk av pass og pass på avveie er et økende problem for myndighetene, og det er en stadig mer ressurskrevende oppgave å forhindre det. Straffverdigheten ligger dermed ikke nødvendigvis i om passet er blitt misbrukt, eller hvor eller på hvilken måte det har skjedd, men i det farepotensialet som skapes. Det ligger i dette at jeg ikke finner at det kan ha særlig betydning om passet er brukt til innreise i Norge eller et annet land."

Høyesterett har også fremhevet de sterke allmennpreventive hensyn som gjør seg gjeldende i saker om bruk av uriktig identitet, jf. Rt. 2006 s. 713 (særlig avsnitt 8 og 13) og bruk av falsk pass, jf. Rt. 2007 s. 7 (særlig avsnitt 17).

Riksadvokaten har etter dette kommet til at det ikke er tilstrekkelig å reagere på bruk av falsk identitet og falske dokumenter bare gjennom utvisningsvedtak.

2.2 Straff for bruk av uriktig identitet

Bruk av uriktig identitet rammes av utlendingsloven § 47 første ledd bokstav b dersom utlendingen gir "vesentlig uriktige eller åpenbart villedende opplysninger i sak etter loven" og kan også rammes av straffeloven § 166. Bestemmelsene kan formentlig ikke benyttes i konkurrans, se Rt. 2003 side 179, motsatt dog antakelig Rt. 1994 s. 1426. Om de ulike momenter som gjør seg gjeldende i valget av straffebestemmelse vises til Bunæs, Ottesen Kvigne og Vandvik, "Utlendingsrett", side 563 flg. Det vises også til Rt. 2007 side 1749 om innskrenkende tolking av straffritaksregelen i straffeloven § 167 i tilfeller hvor en utlending har gitt flere falske forklaringer om sin identitet.

Anmeldelser for bruk av uriktig identitet skal som hovedregel etterforskes og irettesføres om det er bevismessig grunnlag for det, selv om handlingen knytter seg til utlendingssaken og dermed også vil bli forvaltningsmessig behandlet.

I en sak som gjaldt uriktig identitet fastsatte Høyesterett straffen til 45 dager ubetinget fengsel, jf. Rt. 2006 s. 713. Det ble uttalt at "straffen for overtredelse av straffeloven § 166 som utgangspunkt er ubetinget fengsel. Allmennpreventive hensyn tilsier at det skal noe særskilt til for å idømme samfunnsstraff."

Riksadvokaten antar at det som hovedregel bør påstås ubetinget fengsel av noen lengde når en utlending forsettlig eller grovt uaktsomt forsøker å villedde utlendingsmyndighetene gjennom bruk av uriktig identitet. Sistnevnte høyesterettsavgjørelse danner et naturlig utgangspunkt for straffutmålingen. Det kan lett tenkes skjerpende omstendigheter som tilsier en strengere påstand, for eksempel hvis hensikten med å benytte uriktig identitet var å vanskeliggjøre straffefølgning for forbrytelser begått i andre land, eller å oppnå offentlige stønader i flere land eller at handlingen inngikk som ledd i planlagt eller organisert kriminalitet.

2.3. Straff for bruk av falske reisedokumenter mv.

Bruk av falske dokumenter rammes av straffeloven § 182, og skal som hovedregel etterforskes og irrettesføres selv om handlingen knytter seg til utlendingssaken og dermed også vil bli forvaltningsmessig behandlet. Det mest praktiske er formentlig falske reisedokumenter, men også annen bruk av falske dokumenter, for eksempel falske attester og vitnemål, utgjør et problem for utlendingsmyndighetene og kan ha andre negative konsekvenser dersom for eksempel en arbeidstillatelse er gitt i tillit til dokumenterte kvalifikasjoner.

Rt. 2007 s. 7 gjaldt bruk av et forfalsket pass. Høyesterett uttalte at "sterke allmennpreventive hensyn tilsier at det normalt reageres med en kortere ubetinget fengselsstraff ved misbruk av forfalskede reisedokumenter som eksempelvis pass, jf. Rt. 2006 side 1121 avsnitt 13" (avsnitt 17). Fordi det forelå formildende omstendigheter, ble straffen likevel her satt til betinget fengsel i 21 dager og en ubetinget bot på kr 4 000. Rt. 2006 s. 1121 gjaldt ulovlig overlatelse til en eller flere personer av et pass, jf. utlendingsloven § 47 annet ledd bokstav d.¹ Avgjørelsen inneholder generelle betraktninger som er av interesse i saker om bruk av falske reisedokumenter, jf. særlig avsnitt 14, referert ovenfor.

I tråd med nevnte høyesterettsavgjørelse antar riksadvokaten at det som hovedregel bør påstås en ubetinget fengselsstraff i denne type saker. Straffverdigheten ved bruk av falske reisedokumenter kan sammenlignes med bruk av uriktig identitet og straffepåstand bør formentlig i ordinære tilfeller være den samme, jf. ovenfor under 2.2.

Ikke sjelden kombineres i praksis oppgivelse av falsk identitet og bruk av falske reisedokumenter, og det tilsier en noe skjerpet reaksjon. Ved gjentatte overtredelser må straffepåstanden skjerpes.

I en del tilfeller er det aktuelt å varetektsfengsle utlendinger som har oppgitt falsk identitet og/eller brukt falske reisedokumenter i påvente av vedtak om bortvisning eller utvisning og gjennomføring av dette. I slike tilfeller er det særlig viktig å søke å få pådømt saken raskt for å unngå "oversoning".

¹ Domfelte var idømt 21 dager ubetinget fengsel, og hans anke over straffutmålingen ble forkastet.

3. Uriktig forklaring

Inngis det anmeldelse fra utlendingsmyndighetene for falsk forklaring om forhold som er avgjørende for om det gis oppholdstillatelse eller for at tillatelsen fornyes, for eksempel uriktig forklaring om ekteskap som grunnlag for familiegjennforening, bør det vurderes nøye om det er grunnlag for strafferettslig reaksjon. I Rt. 1994 side 1426 ble en utlending som i visumsøknad hadde gitt uriktig informasjon om ekteskapsforhold idømt betinget fengsel i 18 dager. Etter omstendighetene kan det være grunnlag for påstand om ubetinget fengsel.

4. Brudd på innreiseforbud

4.1 Bakgrunn

Brudd på innreiseforbud undergraver utvisningsinstituttet og kan danne grunnlaget for alvorlig kriminalitet her i landet, jf. punkt 1 ovenfor. Allmennpreventive hensyn tilsier at det reageres strafferettslig, særlig hvis det er tale om et varig innreiseforbud. Ofte vil brudd på et slikt forbud også innebære ulovlig opphold, se nærmere nedenfor under 5.

4.2. Straff for brudd på innreiseforbud

Brudd på innreiseforbud rammes av straffeloven § 342 første ledd bokstav a² og utlendingsloven § 47 første ledd bokstav a (bestemmelsene kan ikke anvendes i konkurrans). Slike handlinger skal heretter som hovedregel etterforskes og irettesføres, selv om de knytter seg til utlendingssaken og dermed også vil bli forvaltningsmessig behandlet.

Det foreligger ikke høyesterettspraksis som belyser straffenivået for brudd på innreiseforbud. Riksadvokaten antar at om straffen skal virke avskrekkende, bør det også ved første gangs overtredelse idømmes en kort ubetinget fengselsstraff og en naturlig påstand kan formentlig være 30 – 45 dager om det ikke foreligger særlige omstendigheter. Ved gjentatt ulovlig innreise må straffepåstanden økes. Det samme gjelder dersom innreisen skjer ved bruk av falske reisedokumenter, uten reisedokument (som kan være et brudd på utlendingsloven § 24) eller kombineres med andre overtredelser av utlendingsloven.

Er utlendingen gitt varig innreiseforbud, er muligheten for forvaltningsmessig reaksjon uttømt og en strafferettslig reaksjon blir særlig viktig.

5. Ulovlig opphold

5.1 Bakgrunn

Ulovlig opphold som varer over noe tid bør straffefølges ut fra de samme hensyn som gjør seg gjeldende ved ulovlig innreise.

5.2 Straff for ulovlig opphold

Ulovlig opphold rammes av utlendingsloven § 47 første ledd bokstav a) i kombinasjon med andre bestemmelser i utlendingsloven, se særlig § 6 annet ledd (utlendinger som ikke trenger visum), § 25 (visumpliktige utlendinger) og § 50 (utlending som omfattes av EØS-avtalen eller EFTA-konvensjonen).

Straffverdigheten vil bl.a. variere med lengden av det ulovlige oppholdet og om utlendingen har forsøkt å skjule seg for myndighetene (under hele oppholdet eller for å unndra seg effektivering av et negativt vedtak), eller om han har meldt seg for utlendingsmyndighetene og lever på kjent adresse (utlendingsloven § 14). Ikke sjelden kombineres det ulovlige oppholdet med andre brudd på utlendingsloven, for eksempel manglende arbeidstillatelse og bruk av falske dokumenter, og det gjør selvsagt forholdet mer alvorlig.

² Bestemmelsen er foreslått opphevet i Ot.prp. nr. 75 (2006-2007) og videreføres ikke i den nye straffeloven

Flere omstendigheter kan påvirke hvor alvorlig det ulovlige oppholdet er og lovbruddet kombineres ofte med andre overtredelser av utlendingsloven. Det er derfor neppe hensiktsmessig å angi noen nedre grense for hvor lenge et ulovlig opphold bør vare før det reageres med straffeforfølgning. Det må i alle fall reageres strafferettslig hvor det kan dokumenteres at en utlending har oppholdt seg ulovlig i landet over tid og har holdt seg skjult for myndighetene. Ved mindre alvorlige overtredelser kan det være aktuelt å utstede forelegg. Lengre tids ulovlig opphold bør gi grunnlag for ubetinget fengselsstraff, særlig når det er kombinert med ulovlig arbeid.

6. Ulovlig arbeid

Ulovlig arbeid rammes av utlendingsloven § 47 første ledd bokstav a, jf. § 6 første ledd. Slike straffbare forhold vil gjerne være kombinert med ulovlig opphold som er behandlet i punkt 5 ovenfor og bør gi grunnlag for reaksjoner som nevnt der. Forhold hvor utlendingen aldri har hatt lovlig adgang til å arbeide, bør vanligvis bedømmes strengere enn hvor det er forsømt å søke om forlenget tillatelse. Det bør regelmessig påstås inndragning av fortjeneste ved ulovlig arbeid, jf. straffeloven § 34.

Retningslinjene gjelder straffbare forhold knyttet til utlendingssaker. Bruk av utlendingers arbeidskraft (utlendingsloven § 47 annet ledd bokstav a) omtales således ikke nærmere, men en minner om at også foretaksstraff kan være en aktuell reaksjon i slike tilfeller, jf. Rt. 2008 side 668.

7. Unnlatelse av straffeforfølgelse i særlige tilfelle

I tråd med forpliktelsene etter FNs flyktningekonvensjon av 28. juli 1951 art. 31 skal det ikke reises straffesak for ulovlig innreise eller opphold mot en flyktning som er kommet til Norge som første trygge land. Straffefritaket antas å omfatte også bruk av falsk reisedokument som var nødvendig for å gjennomføre flukten, men ikke fortsatt bruk av slikt dokument etter ankomst her i landet. Det vises til Ot. prp. nr. 46 (1986-1987) side 185 og Rt. 1995 side 1218 for nærmere omtale om bestemmelsen og dens betydning.

Er den mistenkte utlendingen offer for menneskehandel, følger det av artikkel 26 i Europarådskonvensjonen om tiltak mot slik handel at statene skal sikre at ofrene ikke i urimelig utstrekning selv blir gjenstand for strafforfølgning. Påtalemyndigheten må nøye vurdere om det er grunnlag for straffeforfølgelse i slike tilfeller og eventuelt vurdere bruk av påtaleunnlatelse dersom forholdene anses som mindre alvorlige. Det nevnes også at Arbeids- og inkluderingsdepartementet 1. november d.å. ga instruks om oppholds- eller arbeidstillatelse til utlendinger som har vitnet i straffesak om menneskehandel.

8. Allmenne hensyn

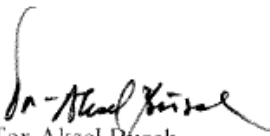
Overtredelse av utlendingsloven § 47 påtales bare når allmenne hensyn krever det, jf. bestemmelsens siste ledd. Det følger av det som er sagt ovenfor at i de omtalte typetilfellene vil det regelmessig foreligge allmenne hensyn. Dette utelukker likevel ikke at det i særegne tilfeller kan være grunn til å unnlate å forfølge et lovbrudd fordi vilkåret i § 47 siste ledd ikke er oppfylt.

III Oppfølging og kontroll – melding

Retningslinjene innebærer endringer av tidligere praksis. For å sikre en enhetlig oppfølging i alle politidistrikt bør statsadvokatene etter en tid gjennomgå et utvalg av de sakstyper som er omhandlet ovenfor, for eksempel i forbindelse med inspeksjoner. Riksadvokaten vil senere vurdere å evaluere retningslinjene og eventuelt nedfelle disse i et rundskriv. Det vil da være

aktuelt å be om rapport fra politidistriktene og statsadvokatene om behandlingen av straffesaker mot utlendinger i forbindelse med utlendingssaken. Politidistriktene må derfor innrette seg slik at de på forespørsel kan gi en utfyllende rapport om utfallet av distriktets behandling av sakstypen.

Utlendingsdirektoratet har opplyst at politiet i varierende grad sender *melding* til direktoratet etter påtaleinstruksen § 5-13 om etterforskning mot utenlandsk borger eller om grunn til utvisning og denne plikten innskjerpes.

Tor-Aksel Busch

Knut H. Kallerud
ass. riksadvokat

Gjenpart:

1. Justisdepartementet, Politiavdelingen
2. Utlendingsnemnda
3. Politidirektoratet

Politidirektoratet
ISBN 978-82-92524-83-1
POD publikasjonsnummer
2009/08
Opplag: 100
trykkeri: Allkopi
Grafisk produksjon:
RM grafika, Moss